

LÆRERUTDANNINGER

I

ENDRING

Indre utvikling –
ytre kontekstuelle og strukturelle hinder

Rapport fra Følgegruppen til Kunnskapsdepartementet

RAPPORT NR. 4

2014

Følgegruppen for
lærerutdanningsreformen

ISBN 978-82-998977-4-7

© Følgegruppen for lærerutdanningsreformen

Forord

Følgegruppen følger 2010-kohorten gjennom deres fire-fem år i grunnskolelærer-utdanningene. Når denne rapporten offentliggjøres, er studentene i siste semester av det fjerde året. Siden Rapport nr. 3 ble levert, har de fullført sine bacheloroppgaver, og de har valgt flere fag som de vil undervise i på sikt. Dette er hovedtema for Rapport nr. 4.

En av utfordringene som Følgegruppen har påpekt i tidligere rapporter, er behovet for at de vitenskapelig ansatte drøfter faglig innhold i fagene både innen og på tvers av læresteder. Vårt mandat omfatter å skape arenaer for utveksling, og vi valgte derfor å engasjere vitenskapelig ansatte til selv å gjennomføre en studie av fag i utdanningene. Metoden blir beskrevet i kapittel 1, og rapportene fra de fire gruppene som fikk i oppdrag å gjennomføre studiene er lagt ved i en egen delrapport (Delrapport nr. 1, 2014). Vi vil takke alle som tok på seg dette oppdraget! Dere har gått inn i arbeidet på de premissene som Følgegruppen la, og har bidratt til å få fram fagenes innhold, orientering, styrker og utviklingsområder. Vi håper at Delrapport nr. 1 vil komme til god nytte på lærestedene når de selv foretar egne vurderinger av fagene i utdanningene.

Følgegruppen for grunnskolelærerutdanningsreformen er avhengig av solid støtte i utdanningene for å kunne gjennomføre arbeidet med innsamling og rapportering. Det er mange på alle læresteder som har fått opptil flere e-poster og forespørsler om informasjon om både det ene og det andre. I flere tilfeller har Sekretariatet også ringt opp på nytt for å avklare svar og kvalitetskontrollere egne tolkninger. Nok en gang vil vi takke alle dere som tar i mot våre spørsmål og sender svar! Vi vet at alle har mer enn nok å fylle dagene med. Vårt håp er at resultatet, Rapport nr. 4, blir nyttig for dere i arbeidet og at all rapportering til oss ikke oppfattes som nok en ”tidstyv”.

Følgegruppen vil også takke ansatte ved Samordna Opptak og DBH for hjelp med å få tak i relevant statistikk.

Rapporten er skrevet av sekretariatsleder Magne Rogne, rådgiver Kari-Anne S. Malmo og følgegruppeleder Elaine Munthe. Den er blitt bearbeidet i flere vendinger gjennom grundig lesing og konkrete innspill fra hele Følgegruppen.

Stavanger, 1. mars 2014

Elaine Munthe Jan Idar Solbakken Helga Hjetland Bent Cato Hustad

Tore Isaksen Hanna Marit Jahr Eva Maagerø Jens Rasmussen Tobias Werler

Innhold

Sammendrag	7
1 Om Følgjegruppa og rapporten	11
1.1 Samansetjing og mandat	11
1.2 Arbeid i perioden 1. mars 2013 – 1. mars 2014	12
1.3 Møteplasser	13
1.4 Omgrepsbruk	13
1.5 Tematisk fokus, metode og data	15
2 Rekruttering og gjennomstrømning	17
2.1 Primørsøkere, registrerte studenter og studietilbud på GLU	17
2.1.1 Fremtidig lærerbehov	17
2.1.2 Primørsøkere til grunnskolelærerutdanningene.....	18
2.1.3 Kjennetegn ved primørsøkere til GLU	20
2.1.4 Opptatte studenter på GLU.....	21
2.1.5 Kjønn- og aldersfordeling blant registrerte studenter	24
2.1.6 Studieorganiseringsmodeller og rekruttering	25
2.2 Fagtilbudet i grunnskolelærerutdanningene	27
2.2.1 Fagtilbudet på institusjonene.....	28
2.3 Karakterfordeling blant GLU-studentene	31
2.3.1 Karakterfordeling i GLU og andre profesjonsutdanninger	31
2.3.2 Karaktergiving i GLU på tvers av lærerutdanningsinstitusjonene	33
2.3.3 Karakterfordelingen i PEL, norsk og matematikk på GLU.....	35
2.3.4 Karakterfordelingen for GLU-studenter på campus vs. studenter på fleksible studieprogram	35
2.4 Frafall og bortvalg av grunnskolelærerutdanningene	36
2.4.1 Frafall for kull 2010.....	36
2.4.2 Frafallsmønstre på tvers av GLU-kullene.....	38
2.4.3 Frafall etter kjønn og alder.....	42
2.5 Vurderinger og anbefalinger	43
3 Kategoriheving, SAK og differensiering	46
3.1 Kategoriheving	46
3.2 SAK (Samarbeid- Arbeidsdeling- Konsentrasjon)	47
3.2.1 Samarbeid eller arbeidsdeling?.....	48
3.2.2 Samarbeid.....	49
3.2.3 Arbeidsdeling.....	51

3.3 Differensiering	54
3.3.1 Differensiering sett fra et studentperspektiv	59
3.4 Vurderinger, anbefalinger og videre arbeid	61
4 Bacheloroppgåva i grunnskulelærerutdanningane	63
4.1 Retningslinjene for bacheloroppgåvene	63
4.2 Val av fagleg forankring i bacheloroppgåvene	67
4.3 Karakterfordeling for bacheloroppgåvene	69
4.4 Oppsummering, vurderingar og tilrådingar	73
5 Lærerutdanningsfaga	74
5.1 Norskfaget i GLU 5-10	75
5.2 Engelskfaget i GLU 1-7 og 5-10	76
5.3 Naturfag i GLU 1-7	77
5.4 Kroppsøving i GLU 1-7	78
5.5 Vurderingar og tilrådingar	79
6 Oppfølging av tverrfaglege krav og læringsutbytte frå forskrifta	81
6.1 Fleirkulturelle perspektiv	81
6.2 Samiske tilhøve	82
6.3 Nynorsk	83
6.4 Vurderingar og tilrådingar	84
7 Lærerutdanningar i endring	86
7.1 Indre profesjonsfaglig utvikling	86
7.2 Ytre kontekstuelle og strukturelle hinder	87
7.3 Følgegruppens arbeid i 2014-2015	90
Litteratur	91
Vedlegg	93
Vedlegg I – Tabeller	93
Tabell 2.1a) Planlagte studieplasser på GLU, fordelt på lærested	93
Tabell 2.1b) Primærstøkkere til GLU (2010-2013).....	94
Tabell 2.1c) Prosentdel kvalifiserte primærstøkkere til GLU	95
Tabell 2.1d) Karaktarnett (karakterpoeng) blant primærstøkkere til GLU, fordeling pr. lærested.....	96
Tabell 2.1e) Aldersfordeling (gjennomsnitt) blant primærstøkkere til GLU, fordeling pr. lærested.....	97
Tabell 2.1f) Prosentdel kvinner blant primærstøkkere til GLU, fordeling pr. lærested.....	98
Tabell 2.1g) Prosentdel primærstøkkere til grunnskulelærerutdanningane fra studiestedsfylket, fordeling pr. lærested.....	99

Tabell 2.1h) Studieplasser, søkere og registrerte studenter til GLU-fellesgradene i UH-nett Vest.....	100
Tabell 2.1i) Studenter registrert ved fellesgradene.....	101
Tabell 2.1j) Prosentdel kvinner blant registrerte studenter på GLU, fordeling pr. lærested	102
Tabell 2.1k) Prosentvis aldersfordeling, registrerte studenter på GLU – 2013-kullet.....	103
Tabell 2.1l) Prosentdel av registrerte studenter på ordinære og fleksible studietilbud	104
Tabell 2.3a) Prosentvis karakterfordeling i PEL (gj. snitt, alle eksamener), kull 2010, kull 2010-2011 og kull 2010-2012	104
Tabell 2.3b) Prosentvis karakterfordeling i PEL på GLU 1-7, våren 2013 (kull 2010-2012), alle emner	105
Tabell 2.3c) Prosentvis karakterfordeling i PEL på GLU 5-10, våren 2013 (kull 2010-2012), alle emner	106
Tabell 2.3d) Prosentvis karakterfordeling i norsk på GLU 1-7, våren 2013 (kull 2010-2012), alle emner	107
Tabell 2.3e) Prosentvis karakterfordeling i norsk på GLU 5-10, våren 2013 (kull 2010-2012), alle emner	108
Tabell 2.3f) Prosentvis karakterfordeling i matematikk på GLU 1-7, våren 2013 (kull 2010-2012), alle emner	109
Tabell 2.3g) Prosentvis karakterfordeling i matematikk på GLU 5-10, våren 2013 (kull 2010-2012), alle emner	110
Tabell 2.3h) Sammenligning av karakterer – campusstudier/fleksible studier, kull 2010-2012–PEL, norsk og matematikk.....	111
Tabell 2.4a) Frafall – prosentdel menn blant opptatte GLU-studenter ved studiestart og etter henholdsvis ett og to år etter studiestart.....	112
Tabell 2.4b) Frafall –prosentvis aldersfordeling blant GLU-studenter opptatt på kull 2010, kull 2011 og kull 2012, og aldersfordelingen blant de som hadde sluttet henholdsvis ett og to år etter studiestart.....	113
Tabell 3.1 Tildeling og bruk av kategorihevinga i GLU	114
Vedlegg II Notat frå HiOA om målformer	116
Vedlegg III-a Utlysning av fagprosjekt	118
Vedlegg III-b Innsamling av data til fagprosjekta	121
Vedlegg III-c Bestillingar til institusjonane: Leiing og oppfølging av reforma.....	122
Vedlegg III-d Prosjekt: bacheloroppgaver.....	125

Sammendrag

Rekruttering og gjennomstrømning

Økningen i andelen primærøkere til høyere utdanning fra 2010-2013 er på ca. 13 %. Grunnskolelærerutdanningene har hatt en økning i samme periode på ca. 9 %. Til tross for GNIST-kampanje og økt profilering har utdanningene ikke klart å ta sin del av kaken blant nye søkere i denne perioden. Ved de siste to opptakene har vi likevel sett en økning i antall studenter som har startet på GLU. Og nasjonalt sett har lærestedene klart å fylle opp de planlagte studieplassene i 2013. Det er en positiv utvikling for rekrutteringssituasjonen. På den andre siden ser det ikke ut til at reformen har en effekt på gjennomstrømningene i utdanningene. Frafallet er høyt. Følgegruppen er derfor fremdeles veldig bekymret for rekrutteringen av nye lærere. Dette gjelder særlig rekrutteringen av menn, og til GLU 1-7. Følgegruppen ser behov for nye, målrettede tiltak, særlig i Nord-Norge, for å unngå en stor underdekning av lærere i perioden fram mot 2030.

Når det gjelder karaktergivning, ser vi stor variasjon på tvers av fagene (PEL, norsk og matematikk) og på tvers av lærestedene. Følgegruppen anbefaler økt bruk av ekstern sensur for å kvalitetssikre karaktergivningen på tvers av institusjonene. Vi mener også at forskjellene i karaktersetting viser et behov for tydeligere mål for lærerutdanningene, en gjennomgang av vurderingsformer og flere nasjonale møtesteder for de fagene som har størst variasjon i karaktersetting.

Studentene på de fleksible studietilbudene har lavt frafall kombinert med gode karakterer, noe som tyder på at de er viktige brikker i forhold til å møte det framtidige lærerbehovet. På den andre siden mener Følgegruppen det er bekymringsverdig at denne type studietilbud ser ut til å møte særskilte utfordringer i forhold til praksis og profesjonsretting. Det er derfor svært viktig at det forskes mer på kvaliteten i disse studieprogrammene sett opp mot de sentrale elementene i lærerutdanningsreformen.

SAK og differensiering

I Rapport nr. 3 anbefalte vi institusjoner med få studenter å satse på et mindre antall fag. Nye data knyttet til samkjøring mellom GLU 1-7 og 5-10 i årets rapport, forsterker behovet for slike prioriteringer ytterligere. Både samkjøring uten faglig grunngeving og stor grad av samkjøring med faglig grunngeving, bryter med intensjonene om to separate utdanninger. Liten grad av differensiering mellom utdanningene kan løses gjennom arbeidsdeling. Det som kompliserer arbeidsdeling for mange av de mindre fagene, er at faggruppene som underviser i GLU også underviser i BLU, eller at vitenskapelig ansatte innen GLU styrker fagmiljøet totalt sett på en institusjon fordi de samarbeider med vitenskapelig ansatte innen BLU.

Målsetningen for institusjonene må uansett være faglig konsentrasjon ved de enkelte institusjonene, slik at fagmiljøene blir sterke nok til å følge opp alle sidene ved reformen, og studentmiljøene blir store nok til å få bredde i de profesjonsfaglige diskusjonene. Institusjonene må ta ansvar på dette feltet.

Videre er det viktig å følge opp faglige begrunnelser for samkjøring. Ulik praksis her kan tyde på for liten kontakt mellom fagmiljøene ved de ulike institusjonene. Dessuten ser Følgegruppen et behov for revisjon av nasjonale retningslinjer på dette punktet, og vi mener det er særlig viktig å få til en ytterligere spissing mot begynneropplæring i GLU 1-7.

Bacheloroppgaven i grunnskolelærerutdanningene

Følgegruppen vurderer innføringen av bacheloroppgaven som et løft med tanke på å skape mer forskningsbaserte lærerutdanninger. Vi registrerer at det er stor variasjon mellom institusjonene når det gjelder innholdet i retningslinjene for oppgaven. Dette gjelder både omfang, veiledning, presentasjon, sensur, pensum og åpning for samarbeid i oppgaveskrivingen. Samtidig er det også stor variasjon i karakterfordelingen for bacheloroppgaven mellom de ulike institusjonene. Følgegruppen vil understreke hvor viktig det er at institusjonene tydeliggjør mål for oppgaven, og at disse målene blir drøftet både på tvers av fagmiljøene og på tvers av institusjonene.

Et flertall av studentene har forankret BA-oppgaven med hovedfokus i PEL. Følgegruppen registrerer at dette særlig gjelder for GLU 1-7. Med forbehold om datamaterialet her bare bygger på innmeldte veiledere og ikke innholdet i oppgavene, vil Følgegruppen likevel peke på at det er viktig at bacheloroppgavene også har forankring i skolefaga.

Lærerutdanningsfagene

Bildet som tegner seg etter nærgranskningen av fire lærerutdanningsfag, er sammensatt. Hvert fag er undersøkt ved fem institusjoner, og vi ser at implementeringen av forskriften varierer (m.a. profesjonsretting, forskningsbasering, integrering av fag/fagdidaktikk, internasjonalisering, arbeid med grunnleggende ferdigheter) både når det gjelder hvilke moment som står sterkt eller svakt, mellom institusjoner og samlet sett mellom fag.

Dersom vi ser på hovedkonklusjonene i rapportene, kan det se ut til at man har kommet lengst med å innarbeide forskriften i norskfaget og engelskfaget, mens utfordringene er noe større for naturfag og kroppsøving (på de aktuelle lærestedene). Alle de fire fagene har likevel tydelig variasjon mellom de undersøkte institusjonene, og moment der man har kommet langt og kort i arbeidet med å oppfylle forskriften.

Oppfølging av tverrfaglige krav og læringsutbytte fra forskriften

Flerkulturelle perspektiv: Som i forrige rapport vil Følgegruppen peke på at det samlet sett ser ut til å skje mye positivt i grunnskolelærerutdanningene når det gjelder flerkulturelle perspektiver. Et par utfordrende moment er at noen institusjoner rapporterer om mindre bredde i dette arbeidet til årets rapport, og vi er skeptiske til at ansvaret blir lagt til et fag, som vi ser flere eksempler på. Tematikken griper inn i alle fag, og det er svært viktig at for eksempel norsk som andrespråk blir behandlet grundig, særlig i forbindelse med grunnleggende ferdigheter. Kapittel fem viser at flere lærerutdanningsfag har til dels store utfordringer på dette feltet ved de fem undersøkte institusjonene. Her trengs det mer systematisk arbeid.

Opplæring i samiske forhold: Rapporteringa viser at de fleste institusjonene har gjort noe for å styrke undervisningen i samiske forhold siden forrige rapport, men vi vil i denne sammenhengen også vise til kapittel fem i årets rapport, der det kommer fram at samiske forhold i det hele tatt ikke er behandlet i engelsk, naturfag og kroppsøving ved de fem undersøkte institusjonene. Følgegruppen vil anbefale institusjonene å arbeide systematisk med å få opplæring i samiske forhold inn som en naturlig del av grunnskolelærerutdanningene i bred forstand.

Nynorskrava i forskriften: I vår rapport nr. 2 viste vi at bare fire institusjoner hadde konkrete tiltak for å følge opp dette punktet. Svarene nå viser noe framgang, men også at det her er stor variasjon i hvor mye de ulike institusjonene vektlegger dette, og hvilke løsninger de bruker. En rekke institusjoner har ennå ikke gjort noe. Følgegruppen vil påpeke at alle grunnskolelærere får vitnemål på at de kan undervise over hele landet, og det er derfor svært viktig at alle studentene mestrer kravene fra forskriften og kan bruke både bokmål og nynorsk som profesjonsspråk i møte med elever og foreldre. Vi vil derfor anbefale at alle institusjonene legger opp pensum, driver opplæring og vurderer nivået til studentene på begge målformer.

1 Om Følgjegruppa og rapporten

1.1 Samansetjing og mandat

Følgjegruppa for lærarutdanningsreforma blei i januar 2010 oppnemnd av Kunnskapsdepartementet med ei virketid på fem år.

Gruppa består av:

Elaine Munthe, professor, dekan og leiar av Følgjegruppa, Universitetet i Stavanger
Jan Idar Solbakken, dekan, Samisk høgskole, Kautokeino
Helga Hjetland, tidlegere leiar av Utdanningsforbundet, Kyrkjebø
Bent Cato Hustad, forskar, Nordlandsforskning
Tore Isaksen, rådmann, Ringerike kommune
Hanna Marit Jahr, tidlegare ekspedisjonssjef, Oslo
Eva Maagerø, dosent, Høgskolen i Buskerud og Vestfold
Jens Rasmussen, professor og medlem av den tidlegare danske følgjegruppe, Institut for pædagogik og uddannelse, Aarhus Universitet
Tobias Werler, professor, Høgskolen i Bergen

Sekretariatet er lagt til Universitetet i Stavanger, og dei tilsette er:

Magne Rogne, leiar
Kari-Anne S. Malmo, rådgivar
Joachim Kolnes Andersen, konsulent (50 % stilling)

Føremålet med oppnemning av ei følgjegruppe er å bidra til å sikre at reforma blir gjennomført etter Stortingets intensjonar og i tråd med gjeldande styringsdokument. Dette gjer ein ved å:

- Samle, analysere og gjere kjent data om gjennomføringa av og verknader av reforma
- Gi råd til departementet og eventuelt foreslå justeringar og presiseringar i reforma
- Gi råd til institusjonane i reformarbeidet

Oppgåver:

Følgjegruppa skal

- følgje og vurdere reformprosessen og verknaden av reforma nasjonalt, regionalt og lokalt. Dette skal sjåast i lys av målet om ei styrkt og forbetra lærarutdanning som svarer på skulens behov for gode lærarar, og indirekte, på samfunnets behov for betre kvalitet i grunnopplæringa.
- innhente data om kvaliteten og relevansen i dei einskilde programma, mengd kandidatar, fagval og funksjonsdugeleik.
- vurdere utviklinga ved den einskilde lærestad og innanfor dei regionale samarbeidsgrupperingane, følgje og vurdere utdanningane m.o.t. fagleg innretning og kvalitetssikring av programma, intern leiing og organisering, omstillingsevne, fagleg fornying og kompetanseutvikling, institusjonelt samarbeid og internasjonalisering

- innhente kunnskap om og vurdere korleis reforma verkar på rekruttering og nasjonal fordeling av utdanningskapasitet, samt belyse fagvala til studentane ut frå behov i skuleverket
- vurdere det nasjonale tilbodet om lærarutdanning i lys av nasjonale og regionale behov for lærarar med ulike kvalifikasjonar
- leggje til rette for kvalitetsforbetring ved å skape arenaer for formidling, meningsutveksling og rådgiving

1.2 Arbeid i perioden 1. mars 2013 – 1. mars 2014

Her følgjer eit oversyn over Følgjegruppas arbeid i tidsperioden 1. mars 2013 – 1. mars 2014:

Møte

Følgjegruppa har hatt fire møte i 2013 og to møte i 2014:

- Gardermoen 15. april 2013: Evaluering av arbeidet med Rapport nr. 3 og planlegging av studietur til Helsinki
- Helsinki 14. mai 2013: Oppsummering av studietur til Helsinki og Vaasa og drøfting av forskingsdesign for 2013-2014.
- Gardermoen, 18. september 2013: Møte med Kunnskapsdepartementet, status – arbeid med Rapport nr. 4.
- Oslo 7. november 2013: Møte med Følgjegruppa for BLU, arbeid med spørjeundersøkingar og status – arbeid med Rapport nr. 4.
- Stavanger 15. og 16. januar 2014: Arbeid med Rapport nr. 4 til Kunnskapsdepartementet
- Gardermoen 5. februar 2014: Arbeid med Rapport nr. 4 til Kunnskapsdepartementet.

Deltaking og formidling på ulike arrangement

- Følgjegruppa var representert på konferansen Mangfold og fellesskap – flerkulturell kompetanse i lærerutdanningene
- Innlegg og presentasjonar frå Følgjegruppa ved
  - Fakultetsrådet på Profesjonshøgskolen, UiN
  - Nasjonalt studieadministrativt seminar, Stavanger
  - Lunsjseminar om ”Vilkår for god lærerutdanning”, HVO
  - Nasjonalt Råd for Lærerutdanning, Trondheim

1.3 Møteplasser

Nasjonal lærarutdanningskonferanse

I samband med offentleggjeringa av Følgjegruppas tredje rapport, som fekk tittelen «Drivkraft i utviklinga av lærarprofesjonen», arrangerte vi ein nasjonal lærarutdanningskonferanse i Kautokeino. Ca. 90 deltakarar frå lærarutdanningsinstitusjonane, Kunnskapsdepartementet, dei nasjonale sentra, fagforbund og Pedagogstudentane var til stades. Hovudtema i fjorårets rapport var *forskningsbasert grunnskulelærarutdanning, fleirkulturelle perspektiv, opplæring i samisk tilhøve, innpass, og strykprosent i matematikkfaget*. Rapporten tok også føre seg dei gjennomgåande tema for heile prosjektperioden (2010-2015), nemleg *rekruttering, fråfall og fagval i GLU*.

Leiar av Følgjegruppa la fram dei mest sentrale funna frå fjorårets arbeid, før ulike innleiarar ulike heldt sine presentasjonar. Auli Toom, dosent i universitetspedagogikk ved Universitetet i Helsinki, fortalde om korleis dei arbeidde med forskningsbasert lærarutdanning i Finland. Thor Ola Engen, professor i pedagogikk, Høgskolen i Hedmark, hadde innlegg om fleirkultur i grunnskulelærarutdanningane. I ein sekvens om samisk innhald presenterte GLU-student Mikkel Rasmus Logje Samiske vegvisarar, Ole Magnus Triumpf, Sametinget/Senter for IKT i utdanninga snakka om samiske læremiddel: ovttas.no og Tove-Lill Magga, prosjektleiar, Samisk høgskole/Senter for samisk i opplæringa hadde innlegg om samisk i GLU.

Nettstad og Facebook

Følgjegruppa oppretta ein nettstad (<http://ffl.uis.no>) og ei Facebook-side i 2010. Per 15. februar 2014 hadde denne Facebook-sida 686 medlemmar. Sida har blitt aktivt brukt både av Følgjegruppa og andre medlemmar til å formidle aktuelle nyhende knytt til lærarutdanning, og til å ta opp spørsmål eller kommentere innlegg.

Utover dette har ikkje Følgjegruppa hatt ressursar til å skape faste møtestader for institusjonane. Me ser likevel at dette er svært viktig å få til, og har med tilrådingar om slike møtestader i fleire av kapitla i rapporten.

1.4 Omgrepsbruk

Me har valt å bruke nemningane GLU 1-7 og GLU 5-10 om grunnskulelærarutdanningane, sjølv om Universitetet i Tromsø bruker nemninga "lærarutdanning-master" om sine mastergradsprogram innanfor grunnskulelærarutdanning, og Universitetet i Agder også har mastergradsløp innanfor grunnskulelærarutdanning. Nemninga ALU vil bli brukt om allmennlærarutdanninga. I omtalen av studietilboda er omgrepet "fleksible studietilbod" brukt om alle modellar som ikkje er berre campusbaserte, medan campusbaserte fulltidsstudium blir kalla «ordinære» studietilbod.

Ved omtale av lærestadene som tilbyr grunnskulelærarutdanning, vil både det fulle namnet til institusjonen og forkortingar bli nytta.

Her følger eit oversyn over institusjonar med tilhøyrande forkorting, gruppert etter SAK-region:

Region 1: Oslo Nord

Høgskolen i Hedmark (HH)
Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA)

Region 3: Sørvestlandet

Høgskolen i Telemark (HiT)
Universitetet i Stavanger (UiS)
Universitetet i Agder (UiA)

Region 5: Midt-Noreg

Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT)
Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST)

Region 7: Samisk region

Samisk høgskole (SH)
+HiNT, UiN og UiT-NAU

Region 2: Oslofjordalliansen

Høgskolen i Buskerud og Vestfold (HBV)
Høgskolen i Østfold (HiØ)

Region 4: UH-nett Vest

Høgskolen i Bergen (HiB)
Høgskulen i Sogn og Fjordane (HSF)
Høgskolen Stord/Haugesund (HSH)
Høgskulen i Volda (HVO)
NLA Høgskolen (NLA)

Region 6: Nord-Noreg

Høgskolen i Nesna (HiNe)
Universitetet i Nordland (UiN)
Universitetet i Tromsø - Noregs arktiske universitet (UiT-NAU)

Sidan førre rapport har vi fått to færre institusjonar som har GLU: Høgskolen i Buskerud og Høgskolen i Vestfold har slått seg saman til Høgskolen i Buskerud og Vestfold (HBV), og Høgskolen i Finnmark og Universitetet i Tromsø har slått seg saman til Universitetet i Tromsø - Noregs arktiske universitet (UiT-NAU). Vår datainnsamling skjedde før samanslåinga av HBV, og me nyttar derfor dei gamle nemningane/institusjonane i rapporten. Når det gjeld UiT-NAU, har deler av datainnsamlinga funne stad etter samanslåinga. Me har difor stort sett valt å bruke UiT (4 år) og UiT (MA) om dei to studietilboda ved UiT-NAU. Til neste rapport vil me be både HBV og UiT-NAU om å rapportere felles.

1.5 Tematisk fokus, metode og data

Følgjegruppa har vedtatt ein plan for arbeidet sitt som tek sikte på å følge nokre tema gjennomgåande for heile perioden (rekruttering, fråfall og fagval), og nokre utvalde tema som skal belysast spesielt for kvart av dei fem åra. For året 2013-2014 er det *kategoriheving, SAK, differensiering, bachelor-oppgåva, lærarutdanningsfaga og tverrfaglege krav* som er fokusområde.

Datainnsamling og framgangsmåtar 2013-2014

Som i dei tidlegare åra har datainnsamling primært gått føre seg i haustsemesteret (2013). Noko var det mogleg å byrje med tidlegare, t.d. informasjon frå Samordna Opptak om søkjartal, men hovudtyngda av data er frå hausten 2013. Som det kjem fram av framstillinga nedanfor, er det ulike metodar som har vore nytta i datainnsamlinga.

Vi har samla inn:

1. Data frå Samordna Opptak og frå Database for statistikk om høgre utdanning (DBH)

I kategoriane primærsøkjjarar og registrerte studentar på grunnskulelærarutdanningane inngår studentar som søkte på eller er registrert på fireårig GLU 1-7 og GLU 5-10, studentar på samisk grunnskulelærarutdanning, studentar på grunnskulelærarutdanning – master for 1.-7. trinn og 5.-10. trinn ved Universitetet i Agder og studentar på integrert master i lærarutdanning for 1.-7. trinn og 5.-10. trinn ved Universitetet i Tromsø. Statistikk om planlagde studieplassar, primærsøkjjarar og registrerte studentar er henta frå Samordna Opptak og Database for statistikk om høgre utdanning (DBH). Ved henting av data frå DBH om registrerte studentar er det nytta tal per 1. oktober 2013.

2. Data frå dei 20¹ institusjonane/lærestadene

Me henta inn data frå institusjonane gjennom e-post-undersøking om kategoriheving, SAK, differensiering, tverrfaglege krav i forskrifta (fleirkultur, samisk og nynorsk), vinklinga var særleg knytt til leing og systematisk arbeid (sjå vedlegg III-c). Materialet vart analysert av sekretariatet.

Bacheloroppgåver: Me bad institusjonane sende inn oversyn over alle BA-oppgåver levert våren 2013, tittel og fagtilknytning, retningslinjer og kriterier for vurdering av oppgåvene. Dette materialet vart analysert av sekretariatet.

Dessutan bad me om 10 % av sjølve oppgåvene til studentane, tilfeldig trekte ut (sjå vedlegg III-d). Dette materialet er enno ikkje analysert, og vidare arbeid føreset at det blir økonomiske rammer til det.

3. Data og analyse frå ulike institusjonar/lærestader om lærarutdanningsfaga

Alle dei norskspråkelege utdanningane inngjekk i populasjonen (n=19). Me samla inn materiale (sjå vedlegg III-b) frå fem uttrekte institusjonar for kvart av faga engelsk, norsk,

---

¹ Då Følgjegruppa starta datainnsamlinga til rapport nr. 4 var det totalt 20 institusjonar. Pga. to fusjonar er det 18 institusjonar som tilbyr GLU pr. 1. mars 2014.

kroppspøving og naturfag. Trekninga vart gjennomført slik: Institusjonar som i løpet av dei siste tre studieåra hadde gjennomført faget, var representert i trekning for det enkelte fag. Institusjonane blei delt inn i to grupper, basert på storleik.² Det vart trekt ut fem tilfeldige institusjonar for kvart fag, to små og tre store for engelsk og kroppspøving, og to store og tre små for naturfag og norsk. På denne måten sikra vi at både små og store institusjonar var representerte for kvart fag, og at institusjonane som ble trekt ut hadde gjennomført faget for studentane. Når ein institusjon var trekt ut til eit fag, vart den ekskludert frå vidare trekning.³ Dermed sikra me òg nokså lik arbeidsbyrde for institusjonane knytt til framskaffing og innsending av data. Når alle institusjonane var trekt ut til eit fag, mangla det ein liten institusjon for at fem institusjonar skulle sende inn informasjon om faget norsk. Derfor vart det gjort ny trekning for dette faget berre av dei små institusjonane, og på denne måten vart ein institusjon trekt ut til å sende inn informasjon om to fag.

Ei klar svakheit med denne metoden er at berre fem av nitten institusjonar er analysert pr. fag, slik at det nasjonale biletet for alle institusjonane samla sett kan vere annleis enn dei fem uttrekte.

Arbeidet med analysering av materialet vart lyst ut som prosjekt blant lærestadene som har GLU, for å sikre at arbeidet vart gjennomført av personar som kjende fagfeltet godt. Her var det òg krav til vinklingar henta frå forskrifta (sjå vedlegg III-a). Oversyn over tildelinga av prosjekta for dei ulike faga finn de i kapittel 5. Prosjektdeltakarane frå dei ulike faga hadde to felles samlingar for å diskutere problemstillingar og utfordringar ved arbeidet.

Sekretariatsleiaren var med på desse to møta. Rapportane frå fagprosjekta finn de i *Lærerutdanningsfagene norsk, engelsk, naturfag og kroppspøving. Delrapport 1, 2014: Følgegruppen*. For ytterlegare omtale av materiale og metode (inkludert atterhald) syner me til desse. Følgjegruppas oppsummering og tilrådingar knytt til prosjekta finn de i kapittel 5.

4. Annan institusjonskontakt

Utover det som er skildra i punkt 1-3 har Følgjegruppa og sekretariatet vore i kontakt med utvalte institusjonar for avklaringar, utfyllingar og spesifiseringar. Her har me nytta både telefon og e-post.

---

² Storleik basert på planlagte studieplasser 2012:

Små institusjonar (<121 studentar): HiF, HiNe, HSF, HSH, HiBu, HVO, HiØ, HiVe og UiN

Store institusjonar (>121 studentar): HiNT, NLA, UiT, UiS, HH, UiA, HiT, HiB, HiOA og HiST

³ Ved ein feil ble HiBU trekt ut til å skulle sende inn materiale frå naturfag, eit fag dei ikkje har i sin fagportefølje. Me skulle då ha trekt ut ein ny, liten institusjon. HSF var einaste alternativ, men dei har ikkje lenger tilbod om naturfag i sin fagportefølje. Me valte difor å trekkje ein stor institusjon i staden, slik at det òg vart tre store og to små frå naturfag. UiS ble trekt. Sidan alle dei store institusjonane allereie var blitt trekt minst ein gong, innebar dette at UiS ble trekt to gonger. HiBU vart (saman med SH) den einaste institusjonen som ikkje sendte inn datamateriale. Sidan HiBU vart slått saman med HiVE frå januar 2014, kan ein likevel seie at alle institusjonar er representerte i rapporten.

2 Rekruttering og gjennomstrømning

Det fjerde kullet med GLU-studenter er nå i gang med sitt utdanningsløp. Opptakstall vil stå sentralt i dette kapittelet, og vi vil også se på utviklingen i rekruttering til grunnskolelærerutdanningene i perioden 2010 til 2014.

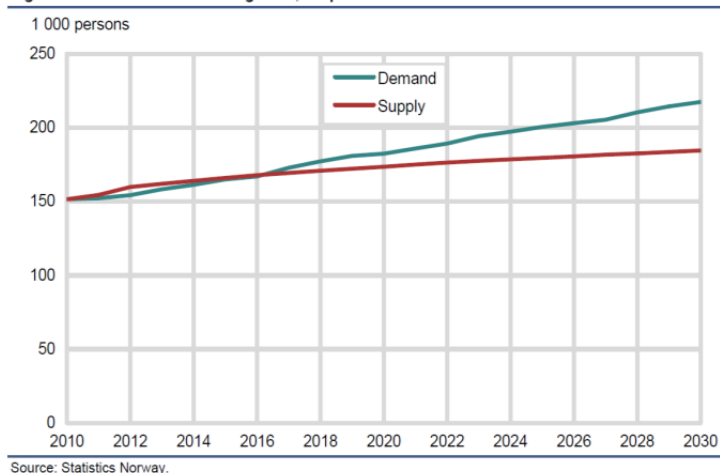
Samtidig er det første kullet med GLU-studenter nå inne i sitt siste semester på et fireårig studieløp. Vi vil derfor spesielt se nærmere på tendenser som gjelder gjennomstrømningen blant disse studentene. Frafallstendenser på tvers av GLU-kullene vil også bli kommentert og sammenlignet med tidligere frafallsmønstre i allmennlærerutdanningen. Eksamensresultater blant GLU-studentene vil videre være et sentralt tema i dette kapittelet. En oversikt over eksamensresultater både totalt sett og for fagene PEL, matematikk og norsk vil bli presentert, og tallene vil bli sammenlignet både på tvers av institusjoner og studieløp.

2.1 Primærsøkere, registrerte studenter og studietilbud på GLU

2.1.1 Fremtidig lærerbehov

Følgegruppen viste i forrige rapport til framskrivinger om lærerbehov fra SSB (2012) som stadfester at vi vil få stor lærermangel dersom dagens rekrutteringsnivå opprettholdes (Følgegruppen 2013, s. 20). En ny rapport fra SSB om behov for arbeidskraft fram mot 2030 viser til at behovet for lærere i Norge er forventet å øke med om lag 65 000 personer fra 2010 til 2030 (Cappelen mfl., 2013, s. 26). Grafen under viser forventet utvikling mellom behov og tilskudd av nye lærere:

Figure 9.19. Teachers lower degree. 1,000 persons

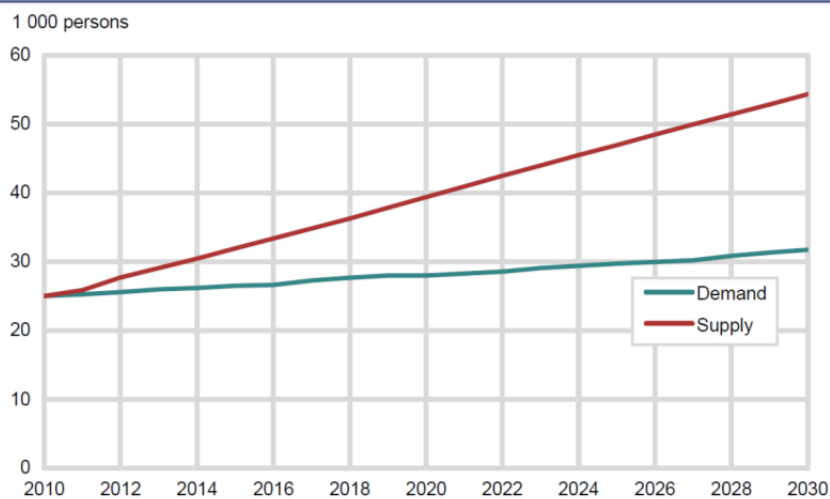
Kilde: Cappelen mfl., 2013, s. 43

Sammen med sykepleieryrket blir læreryrket trukket fram som et av de yrkene som vil kunne få en stor underdekning i 2030:

Especially for nurses, but also for teachers, labour supply will not match demand unless growth in demand will be much smaller than assumed or educational capacity is increased and students choose to fill this capacity (Cappelen mfl., 2013, s. 46).

Cappelen mfl. (2013) viser samtidig til andre utdanningsområder (f.eks. høyere grads studier innenfor samfunnsvitenskapelige fag, og humaniora og kunsthøgskolefag) der det ser ut til at vi vil få en overdekning av tilgjengelig arbeidskraft, jf. grafen under.

Figure 9.18. Humanities and arts, higher degree. 1,000 persons

Kilde: Cappelen mfl., 2013, s. 43

For å kunne dekke noe av det framtidige lærerbehovet kan man tenke seg at flere kandidater med bakgrunn innenfor samfunnsfag og humaniora rekrutteres til læreryrket. Det vil da være behov for at tilbudet om Praktisk Pedagogisk Utdanning (PPU) utvides og differensieres til utdanningene for henholdsvis 1.-7. og 5.-10. trinn.

I de neste avsnittene vil vi sette fokus på rekrutteringen til grunnskolelærerutdanningene, og tall på planlagte studieplasser og søkning ved opptaket i 2013 vil bli presentert. Disse tallene vil videre bli benyttet til å undersøke utviklingen i rekrutteringen til de to grunnskolelærerutdanningene i perioden 2010-2014.

2.1.2 Primørsøkere til grunnskolelærerutdanningene

Foran studieåret 2013/2014 hadde institusjonene totalt 3005 planlagte studieplasser på GLU. Dette er 64 færre plasser enn i 2012.⁴ Ved utlysning av studieplasser i 2013 er ca. 55 % av alle studieplassene lagt til trinn 1-7. Det fremgår av Rundskriv F-13-09 Nasjonale rammer for de nye grunnskolelærerutdanningene, at «Antall studieplasser i hver region skal planlegges med om lag 60 pst. til utdanningen for trinn 1-7, og 40 pst. for trinn 5-10». At fordelingen av studieplasser har blitt noe jevnere, har sannsynligvis sammenheng med rekrutteringen til hvert av de to løpene. Siden oppstarten av GLU har antall studenter som har søkt seg til utdanningene vært relativt jevnt fordelt mellom de to studieløpene. Tabell 2.1 viser at dette også gjelder for opptaket i 2013. Fra 2012 til 2013 har det vært en nedgang i antall primørsøkere til GLU 1-7 på 3,6 %. GLU 5-10 har en økning på 6,1 % i samme periode.

Sammenligner man søkertall fra opptaket i 2010 med tilsvarende tall fra 2013, har GLU 1-7 og GLU 5-10 hatt en økning i antall primørsøkere på henholdsvis 5,2 % og 12,0 %. Den totale økningen for begge studieløpene er 8,5 %. Til sammenligning hadde

⁴ Antall planlagte studieplasser på GLU pr. lærested i perioden 2010-2013 er gjengitt i vedlegg tabell 2.1a).

sykepleierutdanningen en økning i tallet på primærsøkere i samme periode på 17,0 %, mens for all høyere utdanning totalt sett var økningen 12,9 %. Til tross for GNIST-kampanje og stor profilering av utdanningene, ser vi at GLU ikke har klart å sikre seg sin andel av kaken blant nye primærsøkere til høyere utdanning. Sett i lys av fremtidig lærerbehov er dette bekymringsverdig.

Tabell 2.1 Antall planlagte studieplasser, primærsøkere⁵ og primærsøkere pr. plass pr. lærested ved opptaket i 2013, gruppert etter SAK-region

Region	2013	Antall planlagte studieplasser			Antall primærsøkere			Antall primærsøkere pr plass		
		GLU 1-7	GLU 5-10	Totalt	GLU 1-7	GLU 5-10	Totalt	GLU 1-7	GLU 5-10	Totalt
Oslo Nord	HH	100	60	160	170	94	264	1,70	1,57	1,65
	HiOA	192	184	376	409	323	732	2,13	1,76	1,95
Oslofjord-alliansen	HiBu	40	60	100	68	74	142	1,70	1,23	1,42
	HiVe	60	60	120	81	91	172	1,35	1,52	1,43
	HiØ	60	40	100	112	124	236	1,87	3,10	2,36
Sørvestlandet	HiT	100	95	195	236	176	412	2,36	1,85	2,11
	UiA (4 år)	105	70	175	176	143	319	1,68	2,04	1,82
	UiA (MA)	10	30	40	15	50	65	1,50	1,67	1,63
	UiS	80	70	150	91	121	212	1,14	1,73	1,41
UH-nett Vest	HiB	200	152	352	271	353	624	1,36	2,32	1,77
	HSF	20	35	55	42	61	103	2,10	1,74	1,87
	HSH	54	36	90	44	62	106	0,81	1,72	1,18
	HVO	60	40	100	67	55	122	1,12	1,38	1,22
	NLA	40	70	110	47	61	108	1,18	0,87	0,98
	Fellesgrader (HiB, HSF, HVO, NLA) ⁶	102		102						
Midt-Norge	HiNT	75	60	135	113	80	193	1,51	1,33	1,43
	HiST	180	175	355	276	304	580	1,53	1,74	1,63
Nord-Norge	HiNe	25	25	50	43	18	61	1,72	0,72	1,22
	UiN	36	24	60	62	106	168	1,72	4,42	2,80
	UiT(4 år)	-	40	40	-	55	55	-	1,38	1,38
	UiT(MA)	84	56	140	74	83	157	0,88	1,48	1,12
TOTALT	GLU 2013	1623	1382	3005	2403	2434	4837 ⁷	1,57	1,76	1,67
	GLU 2012	1677	1392	3069	2493	2295	4788	1,48	1,65	1,56
	GLU 2011	1647	1382	3029	2323	2184	4507	1,41	1,58	1,49
	GLU 2010	1671	1140	2811	2284	2173	4457	1,37	1,90	1,59
	ALU 2009	2652			4023			1,80		

⁵ Antall primærsøkere pr. lærested i 2010, 2011 og 2012 er gjengitt i vedlegg tabell 2.1b).

⁶ Fellesgradene i UH-nett Vest hadde til sammen 432 søkere ved årets opptak. Siden dette var lokale opptak, vet vi ikke om disse søkerne også har søkt studier ved Samordna Opptak samtidig. Søkerne blir derfor ikke karakterisert som primærsøkere, og utelatt fra tabell 2.1. Se tabell 2.1h) i vedlegg for mer informasjon.

⁷ SH hadde seks primærsøkere til GLU i 2013, og studietilbudet ble trukket før studiestart. Antall primærsøkere til GLU ved SH er derfor ikke tatt med i tabellen, men inkludert i totaltallet for primærsøkere.

Tabell 2.1 viser at det har vært en liten økning i tallet på primærstøkere pr. studieplass fra 2012 til 2013. Dette gjelder begge studieløp. Flere primærstøkere per studieplass må både sees i lys av søking og endring i antall studieplasser fra år til år. På GLU 1-7 kan økningen trolig forklares med at reduksjonen i antall planlagte studieplasser har vært større enn reduksjonen av antall primærstøkere. Økningen på GLU 5-10 kan tilskrives bedre søking til utdanningen, samtidig som at tallet på studieplasser er relativt uendret.

For å undersøke rekrutteringen til GLU innenfor den enkelte region, er søkertallene i tabell 2.1 presentert regionsvis. Det framgår av tabellen at det er relativt store variasjoner i antall primærstøkere pr. studieplass ved opptaket i 2013, og at variasjonene gjør seg gjeldende både innenfor studietilbudene ved den enkelte institusjon, og mellom institusjonene. Totalt fire studietilbud har færre enn 1 primærstøker pr. plass: GLU 5-10 ved HiNe (0,72), GLU 1-7 ved HSH (0,81), GLU 5-10 ved NLA (0,87) og integrert master for 1.-7.trinn ved UiT (0,88). Samisk høgskole hadde planlagt å ta opp studenter på GLU 1-7 i 2013, men trakk studietilbudet på grunn av for dårlig søking. Siden oppstartet av GLU i 2010 har SH kun tatt opp to kull med studenter, ett på hvert av studieløpene: GLU 1-7 i 2010 (9 studenter), og GLU 5-10 i 2012 (12 studenter).

GLU 5-10 ved UiN var det studietilbudet som hadde klart flest primærstøkere pr. plass ved opptaket i 2013 (4,42), etterfulgt av GLU 5-10 ved HiØ (3,10) og GLU 1-7 ved HiT (2,36). UiN hadde på sin side 8 færre primærstøkere til GLU 5-10 i 2013, sammenlignet med opptaket i 2012 (Følgegruppen 2013: 106). At antall primærstøkere pr. plass likevel er såpass høyt, skyldes først og fremst et stort kutt i antall studieplasser på begge studieløp, fra 140 plasser i 2012 (ibid:23) til 60 planlagte plasser i 2013.

Tidligere år har en stor andel av studentene som søker seg inn på grunnskolelærerutdanningene ikke vært kvalifiserte. Dette blant annet på grunn av krav om 35 skolepoeng fra videregående skole og minimum karakteren 3 i norsk og matematikk. I perioden 2010-2013 har vi sett at andelen kvalifiserte primærstøkere totalt sett har ligget mellom 58-64 %. På GLU 1-7 har denne andelen vært mellom 11-15 % lavere enn på GLU 5-10.⁸ I opptaket for studieåret 2013/2014 er det seks institusjoner som har 50 % eller færre enn 50 % kvalifiserte primærstøkere til studietilbudene på GLU 1-7 (HiNe, HSH, HiT, HiVe, HiØ og UiN). På GLU 5-10 gjelder tilsvarende for ett studietilbud, GLU 5-10 (4 år) ved UiT.

Få primærstøkere pr. plass kombinert med et stort antall ukvalifiserte primærstøkere skaper utfordringer i forhold til å fylle opp antall studieplasser. Dette gjelder særlig for GLU 1-7. Samlet sett peker tallmaterialet i retning av at Region Nord-Norge har de største rekrutteringsmessige utfordringene ved opptaket i 2013.

2.1.3 Kjennetegn ved primærstøkere til GLU

Som i de tidligere rapportene har vi også undersøkt kjønnsammensetning, karaktersnittet fra videregående skole, alder og mobilitet blant primærstøkerne til grunnskolelærerutdanningene. Tallene fra årets opptak skiller seg ikke nevneverdig fra tidligere år. For variablene kjønn, karaktersnitt og alder kan det se ut som at det er i ferd med å danne seg et mønster.

⁸ For antall kvalifiserte primærstøkere pr. institusjon, se tabell 2.1c) i vedlegget

Følgegruppen har tidligere påpekt en tendens til at menn som ønsker å bli lærere i grunnskolen i større grad søker seg til GLU 5-10. Denne tendensen har vært helt tydelig ved de siste tre opptakene: Kvinneandelen på GLU 1-7 ligger på rundt 80 %, og er ca. 20 % høyere enn kvinneandelen på GLU 5-10. Primær søkerne til GLU 5-10 har ellers et gjennomsnittlig karaktersnitt på rundt 41,9 poeng, ca. 0,5 karakterpoeng høyere enn karaktersnittet på GLU 1-7. Gjennomsnittsalderen for primær søkerne til utdanningene er på ca. 24 år.⁹

Når det gjelder studiemobiliteten, er den gjennomsnittlige andelen primær søkerne fra studiestedsfylket på ca. 55 % ved opptaket i 2013. Ved de tre foregående årene har denne ligget i overkant av 60 %. Det betyr at primær søkerne til GLU for inneværende studieår i større grad har søkt seg til studiesteder utenfor sitt eget hjemstedsfylke. De studiestedene som har færrest primær søkerne fra studiestedsfylket er Høgskolen i Telemark (25,0 %), Høgskolen i Oslo og Akershus (33,5 %) og Høgskolen i Sør-Trøndelag (33,7 %). Samtlige institusjoner med unntak av HiNT og UiS hadde en nedgang i tallet på primær søkerne fra studiestedsfylke fra 2012 til 2013. Fem av lærestedene hadde en nedgang på over 10 %: HiT, HiVe, HSF, HVO, UiN. Med unntak av HiVe, har alle disse lærestedene fleksible studietilbud på deltid, eller organisert som nett-/samlingsbasert. HiVe på sin side fusjonerte med HiBu fra 1. januar 2014, og det kan tenkes at de derfor har tiltrukket seg flere primær søkerne utenfor studiestedsfylket.

2.1.4 Opptatte studenter på GLU

Data presentert under pkt. 2.1.2 viste at det var relativ stor variasjoner i søkertallene til GLU (antall primær søkerne pr. plass) både innenfor den enkelte institusjon og mellom institusjonene. Vi viste også til at GLU 1-7 synes å ha de største rekrutteringsmessige utfordringene både når det gjelder antall primær søkerne og antall ukvalifiserte primær søkerne, og at utfordringene synes å være størst i Region Nord-Norge. I de neste avsnittene vil opptakstallene til GLU høsten 2013 bli presentert. Sammen med søkertallene, vil dette tallmaterialet samlet sett gi et godt bilde på rekrutteringen til GLU 1-7 og GLU 5-10 ved opptaket i 2013, både institusjonsvis, regionalt og nasjonalt.

---

⁹ Karaktersnitt, aldersfordeling, kjønns sammensetning og studiemobilitet pr. institusjon er gjengitt tabell 2.1d), 2.1e), 2.1f) og 2.1g) i vedlegget.

Tabell 2.2 Tall på planlagte studieplasser og opptatte studenter¹⁰ på GLU, kull 2013

Region	Institusjon	Planlagte studieplasser 2013			Opptatte studenter 2013			Oppnådd av planlagte studieplasser
		GLU 1-7	GLU 5-10	Totalt	GLU 1-7	GLU 5-10	Totalt	Totalt
Oslo Nord	HH	100	60	160	98	64	162	101 %
	HiOA	192	184	376	201	203	404	107 %
Oslofjordalliansen	HiBu	40	60	100	50	52	102	102 %
	HiVe	60	60	120	60	77	137	114 %
	HiØ	60	40	100	55	59	114	114 %
Sørvestlandet	HiT	100	95	195	116	110	226	116 %
	UiA (4 år)	105	70	175	109	66	175	100 %
	UiA (master)	10	30	40	12	37	49	123 %
	UiS	80	70	150	58	79	137	91 %
UH-nett Vest	HiB	200	152	352	213	172	385	106 %
	HSF	20	35	55	22	49	71	129 %
	HSH	54	36	90	22	42	64	71 %
	HVO	60	40	100	29	54	84	84 %
	NLA	40	70	110	58	66	97	88 %
	<i>Fellesgrader, (HiB, HSF, HVO, NLA)</i>	102		102	100		100	
Midt-Norge	HiNT	75	60	135	63	53	116	86 %
	HiST	180	175	355	177	245	422	119 %
Nord-Norge	HiNe	25	25	50	18	22	40	80 %
	UiN	36	24	60	27	54	81	135 %
	UiT (4-år)	-	40	40	1	23	24	60 %
	UiT (MA)	84	56	140	39	46	85	61 %
	Totalt	1623	1382	3005	1502	1573	3075	102 %
	<i>Totalt GLU 2012</i>	<i>1677</i>	<i>1392</i>	<i>3069</i>	<i>1444</i>	<i>1402</i>	<i>2846</i>	<i>93 %</i>
	<i>Totalt GLU 2011</i>	<i>1647</i>	<i>1382</i>	<i>3029</i>	<i>1420</i>	<i>1385</i>	<i>2805</i>	<i>93 %</i>
	<i>Totalt GLU 2010</i>	<i>1671</i>	<i>1140</i>	<i>2811</i>	<i>1338</i>	<i>1360</i>	<i>2698</i>	<i>96 %</i>

Tabell 2.2 viser tall på planlagte studieplasser og opptatte studenter for kull 2013. Fordelingen av studenter på de to studieløpene ved opptaket høsten 2013 er ca. 50/50, med en liten overvekt på GLU 5-10. Utdanningen for 5.-10. trinn hadde også den største økningen i antall opptatte studenter fra 2012 til 2013 på 12,2 %, mens økningen på GLU 1-7 var 4,0 %. Økningen for GLU totalt i samme periode var på 8,0 %. Samlet sett viser dette en bedret rekruttering til grunnskolelærerutdanningene for studieåret 2013/2014, og særlig for GLU 5-10. Nasjonalt sett har lærestedene klart å fylle opp 102 % av de planlagte plassene, noe som er

¹⁰ Tall fra DBH viser at av de som ble opptatt på GLU høsten 2013, var det 2995 unike fødselsnummer. Dette skyldes at opptakstallene ikke viser unike personer, og at samme person kan være opptatt på mer enn et program og/eller institusjon.

en økning på ca. 9 % fra fjorårets opptak. Vi ser at over halvparten av lærestedene opererer med «overbooking» av studieplassene. Man kan anta at dette henger sammen med et forventet frafall på utdanningene.

Hvis man ser på oppfylld av måltall pr. region, går det fram av tabell 2.2 at alle institusjonene i region Oslo Nord og Oslofjordalliansen har 100 % eller høyere dekning av studieplassene på GLU. I region Sørvest har ikke UiS oppnådd måltallene sine, mens det samme gjelder for HiNT i region Midt-Norge.

I UH-nett Vest har både HSH, HVO og NLA tatt opp færre studenter enn planlagt. Fellesgradene på GLU 1-7 deltid bidrar på den andre siden til at regionen samlet sett kommer noe bedre ut rekrutteringsmessig. HiB, HSF, HVO og NLA samarbeider om flere fellesgrader hvor studentene blir tatt opp på et lokalt opptak.¹¹ Det fremgår av tabellen at det ble lyst ut til sammen 102 studieplasser ved fellesgradene høsten 2013, og at totalt 100 studenter startet på studiene. Studentene er fordelt ved HSF, HVO og NLA.

Tabell 2.2 viser at UiN er det eneste lærestedet i region Nord-Norge som har klart å fylle opp studieplassene på GLU ved årets opptak. Under pkt. 2.1.2 viste vi til at UiN reduserte opptaksplasser med 80 studieplasser fra 2012 til 2013. Vi har også tidligere rapportert at de integrerte masterprogrammene i lærerutdanning ved UiT har hatt utfordringer med å fylle opp studieplassene siden oppstarten i 2010.

En rapport fra SSB om den lokale og regionale rollen til høyere utdanningsinstitusjoner over hele landet, slår fast at den lokale betydningen av universitets- og høgskolestudiene i Nord-Norge er i snitt høy, og over landsgjennomsnittet, og at den største lokale forankringen både med hensyn til rekruttering til og tilførsel fra studier er blant annet å finne i studieregionene Mo/Nesna (HiNe) og Bodø (UiN):

Som tidligere vist er den lokale dimensjonen rundt studiene i regionen Mo/Nesna særdeles høy, med stor lokal rekruttering til det store fagfeltet lærerutdanning og pedagogiske fag, som blir etterfulgt av en enda litt større lokal tilførsel av nye høyt utdannede (Stambøl 2013, s. 85).

Sett i lys av et sterkt lokalt rekrutterings- og tilførselsmønster kombinert med svake opptakstall, er Følgegruppen særlig bekymret for rekrutteringen til læreryrket i de nordligste fylkene.

---

¹¹ I tidligere rapporter har tall på planlagte studieplasser og opptatte studenter på fellesgradene blitt hentet fra DBH. Pga. manglende informasjon i DBH om hvilke studieplasser og studenter som er knyttet til de ulike studiestedene, har vi i årets rapport valgt å hente inn data direkte fra de aktuelle lærestedene. Planlagte studieplasser og opptakstall for disse studiene vil bli presentert separat, jf. vedlegg tabell 2.1h) og 2.1i).

2.1.5 Kjønn- og aldersfordeling blant registrerte studenter

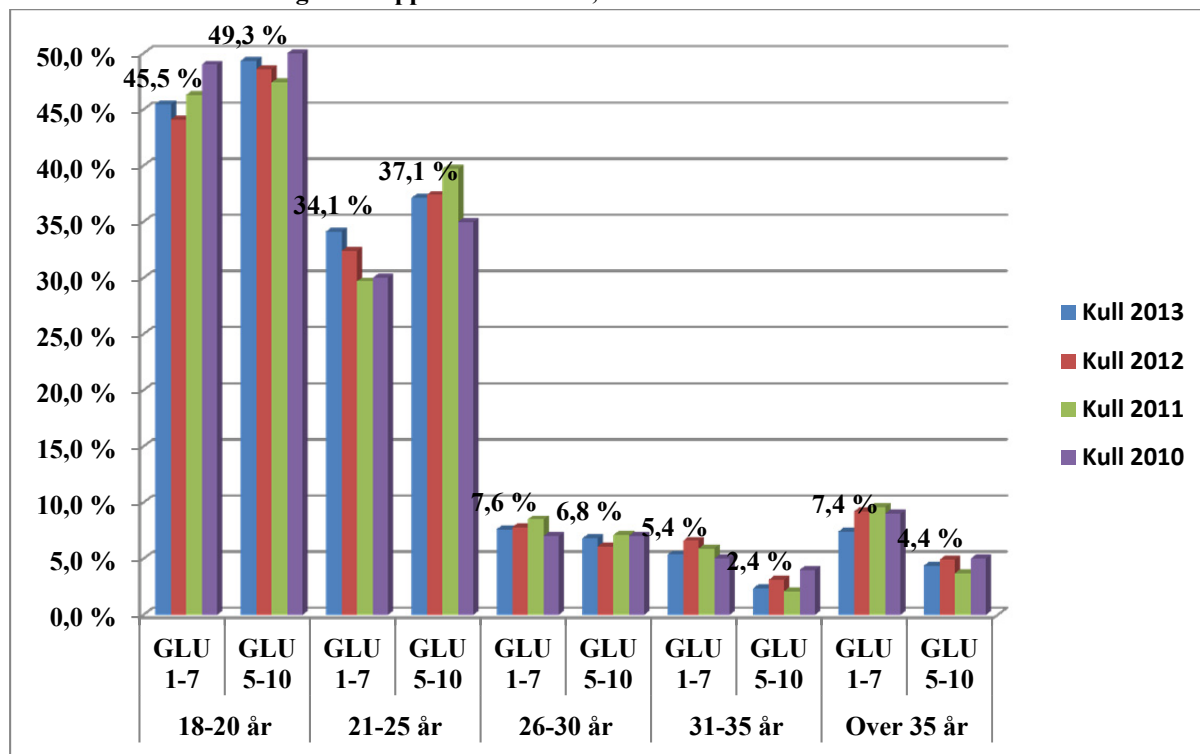
I forrige rapport viste vi til at kjønnsfordelingen blant opptatte studenter på GLU har vært tilnærmet uendret i perioden 2010-2012 (Følgegruppen 2013, s.24). Ved årets opptak har GLU 1-7 en kvinneandel på 83,9 %, mens GLU 5-10 har en kvinneandel på 66,2 %.

Sammenlignet med opptakene de tre foregående årene er kvinneandelen på GLU 1-7 relativt uendret, mens GLU 5-10 har en økning i kvinneandelen på ca. 3 %.¹² Seks læresteder på GLU 1-7 hadde en kvinneandel på 90 % eller høyere blant opptatte studenter på kull 2013: HiBu, HSF, HiT, HiØ, UiA master og UiN. HSH, HiØ, HiVe og HiOA er de eneste institusjonene som har en kvinneandel under 60 % på GLU 5-10, kull 2013. Tall fra DBH viser at kvinneandelen blant opptatte studenter på ALU i 2008 og 2009 lå rundt 75 %.¹³ Det kan derfor se ut som at innføringen av grunnskolelærerutdanningene vil bidra til at vi får en forskyvning av kjønnsbalansen blant lærere i grunnskolen, med færre mannlige lærere på 1.- 4. trinn og flere på mellom- og ungdomstrinnet.

Tabell 2.3 viser aldersfordelingen blant opptatte GLU-studenter for kull 2010-2013.¹⁴

Det framgår av tabellen at aldersfordelingen blant studentene på kull 2013 ikke skiller seg nevneverdig fra tidligere opptak. Samlet sett ser vi at GLU 5-10 rekrutterer en større andel studenter i aldersgruppen 18-25 år. På kull 2013 er 79,6 % av de opptatte studentene i aldersgruppen 18-25 år, mens det tilsvarende gjelder for 86,4 % av de opptatte studentene på GLU 5-10. Til sammenligning var 12,8 % av studentene på GLU 1-7 31 år eller eldre, noe som gjaldt for 6,8 % av de opptatte studentene på GLU 5-10.

Tabell 2.3 Aldersfordeling blant opptatte studenter, kull 2010-2013

¹² Prosentdel kvinner blant registrerte studenter på GLU er gjengitt i tabell 2.1j) i vedlegget.

¹³ http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/agg_stud_on_program_rapport.cfm

¹⁴ Aldersfordeling pr. lærested er gjengitt i tabell 2.1k) i vedlegget.

På GLU 1-7 er det Høgskolen i Telemark som har den høyeste andelen studenter over 35 år (25,0 %). Den høye gjennomsnittsalderen har sannsynligvis en sammenheng med studiestrukturen ved HiT. Følgegruppen har i tidligere rapporter pekt på at det er en tendens til at eldre studenter søker seg til fleksible studietilbud. For studieåret 2013/2014 tilbyr HiT både nettbaserte og desentraliserte studier på GLU 1-7.¹⁵ Også ved HSF, NLA, HiNT, UiN, HH og HiVe er en relativt stor andel av de som ble tatt opp på GLU 1-7 i 2013 over 35 år. Med unntak av HiVe, tilbyr alle disse institusjonene fleksible studiemodeller på GLU. HiØ er det lærestedet som har den største andelen med studenter i aldersgruppen 18-20 år på GLU 1-7, kull 2013 (70,9 %). Tilsvarende tendens på GLU 5-10 gjelder for studentene som ble tatt opp på den integrerte masterutdanningen ved UiT (64,1 %) og ved HiBu (64,0 %).

Høgskolen i Nesna har den høyeste andelen av studenter over 35 år på GLU 5-10 (22,7 %). Også ved HiNe tilbys et fleksibelt studietilbud på GLU.¹⁶ Andre læresteder som har en relativt stor andel studenter i denne aldersgruppen på GLU 5-10, er HiT og HiVe. Til sammenligning var 73 % av studentene som ble tatt opp på GLU 5-10 på masterutdanningen ved UiA i den yngste aldersgruppen. Også ved HSH (69 %) og på den integrerte masterutdanningen ved UiT (67,4 %) utgjorde de yngste studentene en stor andel av de som ble tatt opp på GLU 5-10 høsten 2013.¹⁷ Samlet sett kan det se ut som det er en tendens til at masterutdanningene på GLU er mest attraktive blant de yngste studentene, mens de fleksible studietilbudene som tidligere nevnt i større grad appellerer til eldre studenter.

2.1.6 Studieorganiseringsmodeller og rekruttering

Siden innføringen av grunnskolelærerutdanningene i 2010 har alle regioner med unntak av Oslofjordalliansen hatt fleksible studietilbud. Det framgår av tabell 2.4 at antall fleksible studietilbud er redusert fra 19 til 17 fra 2012 til 2013. Det skyldes blant annet at UiN slo sammen nettbasert og campusbasert studietilbud på hvert studieløp (GLU 1-7 og GLU 5-10), slik at de ved opptaket i 2013 hadde ett studietilbud (fleksibelt) på hvert studieløp. Dette bidro også til en nedgang i antall ordinære studietilbud totalt sett fra 59 til 57 tilbud. I tillegg ble det opprettet en ny fellesgrad i UH-nett Vest: Grunnskulelærerutdanning for 1.-7. årssteg (fellesgrad NLA/HSF, Os). Totalt sett hadde 10 av 19 institusjoner fleksible studietilbud på GLU for studieåret 2013/2014: HiB¹⁸, HiNe, HH, HiT, HSF, HiNT, NLA, HVO, SH og UiT (4 år).

---

¹⁵ http://www.samordnaopptak.no/tall/2013/hoved/tilbud_per_plass

¹⁶ <http://www.hinesna.no/glu5til10>

¹⁷ Aldersfordeling blant registrerte studenter pr. institusjon er gjengitt i vedlegg tabell 2.1k)

¹⁸ Gjennom fellesgradene i UH-nett Vest.

Tabell 2.4 Studieorganiseringsmodeller på GLU (studietilbud per region)

	<i>Ordinære studietilbud</i>				<i>Fleksible studietilbud</i>			
	Campusbaserte studietilbud				Samling og nettbaserte-, deltids- og desentraliserte studietilbud			
SAK-region	2013	2012	2011	2010	2013	2012	2011	2010
Region Oslo Nord	6	6	6	6	1	1	1	1
Oslofjordalliansen	10	10	8	8				
Region Sørvestlandet	11	11	10	8	4	4	4	2
Region UH-nett Vest ¹⁹ ,	21	21	20	16	5 ²⁰	4	2	1
Region Midt-Norge	7	7	7	6	1	1	1	
Region Nord-Norge ²¹	2	4	4	4	5 ²²	8	6	7
Region 7 (Samisk)			1	1	1 ²³	1		
SUM	57	59	55	49	17	19	14	11
Tilbud, ALU 2009 ²⁴	21				3			

Andelen studenter som blir tatt opp på fleksible studietilbud har vært stabil siden oppstartet av grunnskolelærerutdanningene.²⁵ 88 % av de som startet på GLU høsten 2013 følger et ordinært studietilbud på campus, mens 12 % følger et fleksibelt studietilbud. Region Nord-Norge og Region UH-nett Vest er de regionene som har flest fleksible studietilbud på GLU. I førstnevnte region finner man fleksible studietilbud på alle institusjonene, mens i UH-nett Vest samarbeider alle institusjonene om et fellesstudium (deltid).

Tømte & Kårstein (2013) har evaluert de nettbaserte studietilbudene ved Høgskolen i Telemark. Hovedkonklusjonen i deres rapport er at utdanningen så langt ser ut til å være velfungerende, men at den nettbaserte grunnskolelærerutdanningen møter særskilte utfordringer knyttet til praksis og profesjonsinnretning. Studentene i utdanningen er geografisk spredt over hele landet og skal ha praksis nær eget hjemsted. Dette bidrar til at faglærere ikke kan komme på skolebesøk, at gruppebasert praksis for studentene blir vanskelig og at selve vurderingssituasjonen for studentenes praksis kan bli sårbar. Tømte & Kårstein (ibid., s. 75) foreslår å ta i bruk teknologien i enda større utstrekning for å styrke båndene mellom praksisskoler, studenter og lærested, og anbefaler HiT å se til erfaringer og løsninger ved andre lærerutdanninger. De er også opptatt av at det endelige svaret på hvor god utdanningen vet man imidlertid ikke før studentene er ferdige og går ut i jobb (ibid.).

¹⁹ At tallet på ordinære studietilbud i Region UH-nett Vest er såpass høyt, skyldes at Høgskolen i Bergen har valgt å utlyse en rekke studietilbud med fokus på ulike skolefag, eksempelvis "GLU 1-7 med naturfag".

²⁰ Region UH-nett Vest har fleksible studietilbud som fellesstudium. Se vedlegg, tabell 2.1h) og 2.1i).

²¹ HiNe og UiT (4 år) har samlingsbaserte studietilbud på campus.

²² Foran opptaket i 2013 slo UiN sammen studietilbudene på campus og nettstudiet til et fleksibelt studietilbud på hvert studieløp.

²³ Studietilbudet ble trukket tilbake pga. for få søkere.

²⁴ I 2009 ga Høgskolen i Vestfold tilbud om "Lærerutdanning for barnetrinnet" (LUB) og "Lærerutdanning for ungdomstrinnet" (LUT), og Høgskolen Stord/Haugesund ga tilbud om GLU. Disse studieprogrammene er ikke innlemmet i oversikten over studietilbud på ALU i 2009.

²⁵ Prosentdel av registrerte studenter på ordinære og fleksible studietilbud er gjengitt i vedlegg tabell 2.11).

Et fellestrekk ved institusjoner som rekrutterer store andeler eldre studenter, er at de har fleksible studietilbud på GLU (Følgegruppen 2012, s. 33). Funnene fra Tømte & Kårstein (2013, s. 7) viser at studentene ved HiT er voksne, stort sett kvinner, og de kommer fra hele landet. Både by og land er representert. De presterer like godt eller bedre enn campusstudentene ved HiT og frafallet er lavt. Selve *formatet* på den nettbaserte grunnskolelærerutdanningen ved HiT er altså utslagsgivende for rekruttering; en velfungerende teknologisk infrastruktur muliggjør ukentlig undervisning i sann tid på nett til faste tider og dager gjennom hele studieåret, noe studentene er svært fornøyde med. Der andre nettbaserte lærerutdanninger i all hovedsak er strukturert rundt månedlige campusbaserte samlinger, tilbyr HiT kun tre slike samlinger per studieår de to første studieårene.

Når studentene i tredje år begynner med valgfag, kan antall campussamlinger variere. Studentene selv sier de fortsatt velger ut fra format fremfor faglige preferanser når det gjelder valgfag; de velger valgfag med få samlinger (ibid.). Det er nærliggende å tenke seg at de praktisk-/estetiske fagene vil være valgfag som vil kreve flere samlinger enn de mer teoretiske lærerutdanningsfagene, og at de derfor kan framstå som mindre attraktive for studenter som velger valgfag etter format. I emnet kunst og håndverk 1 (15 stp.) som tilbys på det nettbaserte studiet ved HiT står det spesifisert i studieplanen at det i tillegg til undervisning på nett i løpet av studieåret er lagt opp til 4 samlinger à 3 dager på studiested Notodden.²⁶ Følgegruppen ser behov for å få undersøkt rekrutteringen til praktisk-/estetiske fag innenfor fleksible studieprogram. Vi er også bekymret for hvordan praksis og profesjonsretning blir ivaretatt innenfor disse studietilbudene, og vil følge dette videre opp.

2.2 Fagtilbudet i grunnskolelærerutdanningene

Institusjonene i hver region må til sammen, eventuelt i samarbeid med institusjoner i andre regioner ha tilbud om alle skolefag. Departementet forventer at det tydeliggjøres i programplanene hvilke fag som tilbys på hvilken måte – dvs. om studentene kan/må ta enkelte fag ved en samarbeidende institusjon (Rundskriv F-13-09 *Nasjonale rammer for de nye grunnskolelærerutdanningene*, Kunnskapsdepartementet 2009b).

I første rapport fra Følgegruppen til Kunnskapsdepartementet ble det presentert en foreløpig oversikt over fagtilbudet 1. og 2. studieår på GLU 1-7 og GLU 5-10 innenfor hver region og hver institusjon. Denne oversikten viste at institusjonene planla å tilby et relativt bredt spekter med fag de første to årene. Fagvalget for 3. og 4. studieår var på dette tidspunktet ikke planlagt for flere av institusjonene. De fleste så for seg et felles fagtilbud i 3. og eller 4. studieår i alle regionene, men faktorer som uvisshet i forhold til størrelsen på studentgruppen og eventuell overgang til 5-årig master kompliserte planleggingen av fagtilbudet (Følgegruppen 2011, s. 23-27). I forrige rapport presenterte vi en oppdatert oversikt over fagtilbudet på GLU pr. høsten 2012. Der ble det blant annet vist til at informasjon fra nettsidene til flere av studiestedene pekte i retning av at fagvalget for hele studieløpet fremdeles ikke var helt spikret, og at det måtte tas forbehold om endringer (Følgegruppen

²⁶ <http://fagplaner.hit.no/nexusnor/content/view/full/33855/language/nor-NO>

2013, s. 29). Med utgangspunkt i oversikten over fagtilbudet som ble presentert i forrige rapport, vil vi i de neste avsnittene presentere en oppdatert oversikt over fagtilbudet høsten 2013 innenfor hver region og hver institusjon.

2.2.1 Fagtilbudet på institusjonene

Tabell 2.5 og tabell 2.6 presenterer fagtilbudet på GLU høsten 2013. Endringer i fagporteføljen fra høsten 2012 til høsten 2013 er markert i tabellene. Tegnet* betyr at faget ble tilbudt i studieåret 2012/2013, men ikke tilbys i inneværende studieår, mens fagtilbud som er **uthevet** i tabellen betyr at det er nytt for studieåret 2013/2014. Data om fagtilbudet er innhentet fra DBH²⁷, og kryssjekket opp mot informasjon fra institusjonenes egne nettsider. For enkelte institusjoner ser vi at et fagtilbud er rapportert inn til DBH, men at det ikke er nevnt på nettsidene. Vi ser også at det nevnes fagtilbud på nettsidene som vi ikke finner igjen i DBH. Årsaken til dette kan være at emnet tilbys våren 2014, og derfor ikke er innrapportert til DBH pr. høsten 2013. Selv om fagtilbudet kun er nevnt i en av de to kildene, vil det likevel bli inkludert i tabellene. Flere av institusjonene spesifiserer også et forbehold om endringer i fagtilbudet som blir presentert på nettsidene. Samlet sett så betyr dette at det er knyttet noe usikkerhet til det fagtilbudet som framgår av tabellene, og at fagtilbudet på flere av de små institusjonene sannsynligvis ikke er like omfangsrikt som det framgår av tabellene.

Tabell 2.5 viser at det er relativt få endringer i fagtilbudet på GLU 1-7 fra studieåret 2012/2013 til studieåret 2013/2014. Samlet sett ser vi åtte nye fagtilbud, mens syv fagtilbud fra forrige studieår ikke blir tilbudt på GLU 1-7 for inneværende studieår. De fleste endringene finner vi i fagtilbudet i Oslofjordalliansen (OFA) og i UH-nett Vest. I forrige rapport viste vi blant annet til at institusjoner som HiBu, HiØ, HVO og NLA skrev i sine studieplaner at de hadde et regionalt samarbeid med andre institusjoner om fagtilbud, og at studentene kan bytte studiested for eksempel det siste studieåret om de ønsker fag som institusjonen ikke tilbyr selv (Følgegruppen 2013, s. 30). Det framgår også av tabellen at det har skjedd flest endringer i fagtilbudet i de praktisk-/estetiske fagene som kroppsøving, musikk, kunst- og håndverk og mat og helse. I fjorårets rapport ble det kommentert at faget mat og helse var det eneste valgfaget som ikke ble tilbudt i alle regioner, og at dette fagtilbudet manglet i OFA. Tabell 2.5 viser at HiVe har et tilbud om mat og helse for inneværende studieår, noe som tilsier at institusjonene i hver region til sammen har tilbud om alle skolefag på GLU 1-7.

---

²⁷ Se rapporten «Studieprogram/emner» i DBH: http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/kurs/kurs_prog_rapport.cfm.

Tabell 2.5 Fagtilbud pr. region, GLU 1-7²⁸

Region	Matematikk (fordypning)	Norsk (fordypning)	Engelsk	Kroppøving	Kunst og håndverk	Mat og helse	Musikk	Naturfag	RLE	Samfunnsfag
Oslo Nord	HH HiOA	HH HiOA	HH HiOA	HH HiOA	HiOA	* HiOA	HH HiOA	HH HiOA	HH HiOA	HH HiOA
OFA	HiVe HiBu HiØ	HiVE HiBu HiØ	HiVe HiØ	HiVe HiBu HiØ	* ²⁹ HiØ	HiVe ³⁰	HiVe HiBu HiØ	HiØ	* HiBu HiØ	HiVe HiØ
Sørvest-landet	HiT UiS UiA	HiT UiS UiA	HiT UiS UiA	HiT UiS UiA	HiT UiS UiA	UiS UiA	HiT UiS UiA	HiT UiS UiA	HiT UiS UiA	HiT UiA
UH-Nett Vest	HiB HSF HVO HSH NLA	HiB HSF HVO HSH NLA	HiB HSF HVO HSH *	HiB * HVO HSH NLA	HiB HVO HSH NLA	HiB HSH	HiB HSF * HSH	HiB HVO HSH NLA	HiB HVO HSH NLA	HiB HSF HSH
Midt-Norge ³¹	HiNT HiST	HiNT HiST	HiNT HiST	HiNT HiST	HiNT HiST	HiNT HiST	HiNT HiST	HiNT HiST	HiNT HiST	HiNT HiST
Nord-Norge ^{32,33}	HiNe UiN UiT	HiNe UiN UiT	HiNe UiN UiT	HiNe UiN UiT	HiNe UiN UiT	UiN UiT	HiNe UiN UiT	HiNe UiN UiT	UiN UiT	UiT

Tabell 2.6 viser fagtilbudet på GLU 5-10 høsten 2013. Det framgår av tabellen at det er relativt få endringer i fagtilbudet på dette studieløpet fra studieåret 2012/2013 til studieåret 2013/2014. Samlet sett har det kommet ni nye fagtilbud, mens det kan se ut som at totalt tre fagtilbud fra forrige studieår ikke blir tilbudt for inneværende studieår. Også for GLU 5-10 finner vi majoriteten av endringene innenfor Oslofjordalliansen (OFA) og i UH-nett Vest, samt innenfor de praktisk-/estetiske fagene.

I forrige rapport ble fremmedspråk trukket fram som det fagtilbudet som er dårligst dekket i landet (Følgegruppen 2013, s. 31). Det framgår av tabell 2.6 at dette også er tilfelle for studieåret 2013/2014, og det går ikke frem i av verken DBH eller institusjonenes nettsider at det finnes tilbud om fremmedspråk for GLU-studenter innenfor UH-nett Vest eller Midt-Norge. I region Nord-Norge har UiN tatt bort tilbudet i spansk, mens UiT sitt tilbud om fremmedspråk kun gjelder samisk. Det har blitt opprettet et nytt tilbud om fremmedspråk i

²⁸ Fagtilbudet ved Samisk Høgskole er ikke tatt med i tabellen.

²⁹ På nettsiden til HiVe står det at «Kunst og håndverk som valgfag 2. studieår vil ha et redusert antall studieplasser og kan frafalle som fag dersom den praktisk-estetiske modellen blir fulltallig». Se: <http://studier.hive.no/index.php?ID=741&lang=nor&displayitem=1215&module=studieinfo&type=studieue&subtype=1>

³⁰ Faget mat og helse tilbys med full fellesundervisning for studentene på GLU 1-7 og GLU 5-10.

³¹ HiNT og HiST har et regionalt samarbeid om å tilby alle fag på tvers av institusjonene.

³² HiNe har listet opp en rekke fagtilbud på nettsiden, men forutsetter et tilstrekkelig antall søkere for å kunne tilby fagene. Fagtilbudet kan derfor variere fra år til år, og er sannsynligvis mindre omfattende for inneværende studieår enn det som framgår av tabellen.

³³ Pga. fusjon mellom HiF og UiT er fagtilbudet ved tidligere HiF innlemmet under UiT.

region Oslo Nord, der HiOA tilbyr tilpassede opplegg i tysk og fransk i utlandet, samt at de også jobber med å få til et opplegg i spansk. På sine hjemmesider skriver HiOA at oppleggene i henholdsvis Freiburg og Caen gir en unik mulighet for lærerstudentene til å lære språk i den konteksten språket brukes, samtidig som at de også kan erverve internasjonal erfaring som lærerstudent som de kan trekke med seg inn i klasserommet.³⁴ Følgegruppen vil presisere viktigheten av at det utdannes grunnskolelærere med undervisningskompetanse i fremmedspråk, og at alle regioner skal ha tilbud om alle skolefag.

Tabell 2.6 Fagtilbud pr. region, GLU 5-10

Region	Norsk	Matematikk	Engelsk	Fremmedspråk	Kroppøving	Kunst og håndverk	Mat og helse	Musikk	Naturfag	RLE	Samfunnsfag
Oslo Nord	HH HiOA	HH HiOA	HH HiOA	HiOA	HH HiOA	HiOA	* HiOA	HH HiOA	HH HiOA	HH HiOA	HH HiOA
OFA	HiBu HiVe HiØ	HiBu HiVe HiØ	HiBu HiØ	* HiØ	HiBu HiVe HiØ	HiVe HiØ	HiVe	 HiØ	HiBu HiVe HiØ	HiBu HiVe HiØ	HiBu HiVe HiØ
Sørvest-landet	HiT UiA UiS	HiT UiA UiS	HiT UiA UiS	UiA	HiT UiA UiS	HiT UiA UiS	UiA UiS	UiA UiS	HiT UiA UiS	UiA UiS	HiT UiA UiS
UH-nett Vest	HiB HSF HVO HSH NLA	HiB HSF HVO HSH NLA	HiB * HVO HSH		HiB HSF HVO HSH NLA	HiB HSH NLA	HiB HSH	HiB HSH NLA	HiB HVO HSH NLA	HiB HVO HSH NLA	HiB HSF HVO HSH NLA
Midt-Norge	HiNT HiST	HiNT HiST	HiNT HiST		HiNT HiST	HiNT HiST	HiNT	HiNT HiST	HiNT HiST	HiNT HiST	HiNT HiST
Nord-Norge³⁵	HiNe UiN UiT	HiNe UiN UiT	HiNe UiN UiT	*	UiN UiT	HiNe UiN UiT	UiN UiT	HiNe UiN UiT	HiNe UiN UiT	UiN UiT	HiNe UiT

³⁴ <http://www.hioa.no/Studier/LU/Delstudier-i-utlandet/Delstudier-i-utlandet-grunnskolelaererutdanningen/GLU-7.-og-8.-semester/Tilbud-om-fremmedspraak-i-grunnskolelaererutdanningen>

³⁵ Pga. fusjon mellom HiF og UiT, er fagtilbudet ved tidligere HiF innlemmet under UiT.

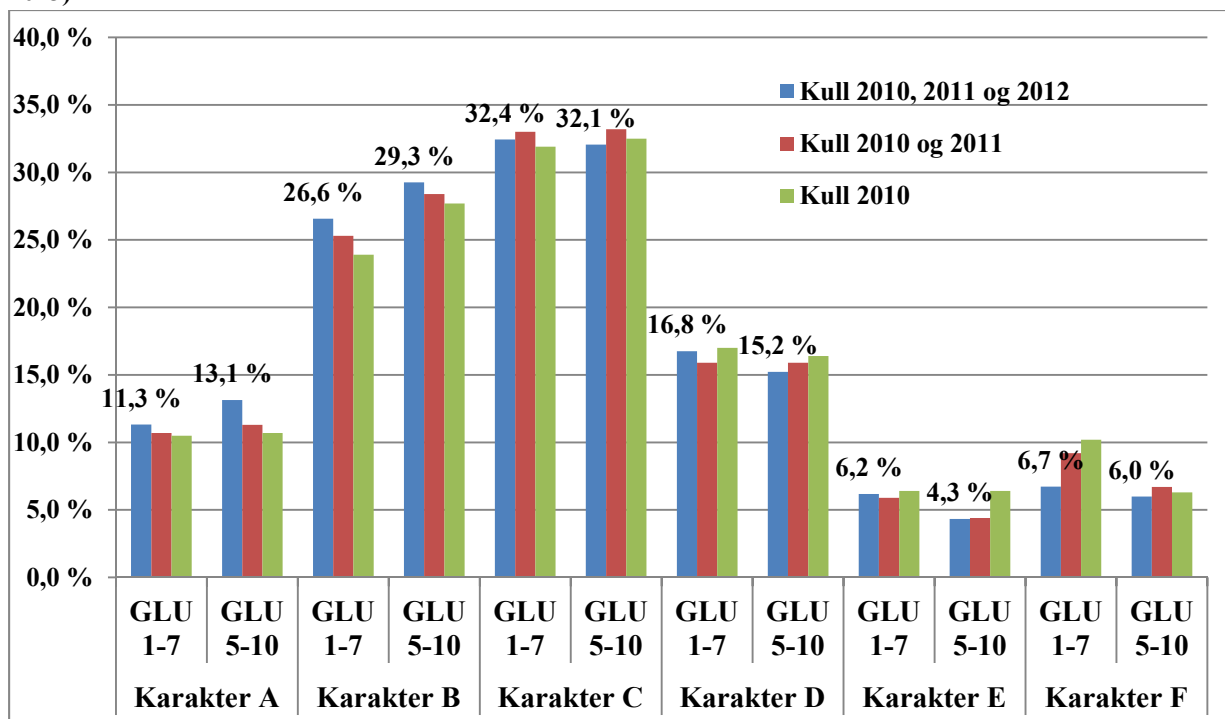
2.3 Karakterfordeling blant GLU-studentene

I de foregående rapportene har Følgegruppen vist til at det er relativt store variasjoner i karakterfordelingen mellom de ulike institusjonene, og at dette særlig gjelder hvor stor andel av studentene som har oppnådd karakterene A og F (Følgegruppen 2013, s. 35-36). Vi har også anbefalt institusjonene å legge til rette for flere nasjonale møtesteder i de fagene som har størst variasjon i karaktersetting (ibid.: 41). Vi vil fortsette å følge karakterutviklingen på GLU, både nasjonalt, innenfor den enkelte institusjon og pr. studieløp. I denne rapporten vil karakterfordelingen for tre kull med GLU-studenter bli sammenlignet og sett opp mot karakterfordelingen i andre profesjonsutdanninger. Vi vil samtidig se på karaktergivingen i tre utvalgte fag: PEL, norsk og matematikk.

2.3.1 Karakterfordeling i GLU og andre profesjonsutdanninger

Tabell 2.7 viser utviklingen i karaktergivingen på GLU totalt i perioden 2011-2013.³⁶ Det fremgår av tabellen at det kan synes å være en tendens til at studentene som er tatt opp på GLU 5-10 i noe større grad har oppnådd karakterene A og B, mens karakterene E og F i noe større grad blir gitt til studentene som er tatt opp på GLU 1-7. Samtidig kan det se ut som at det i samme periode har vært en økning i andelen studenter som har oppnådd karakterene A og B på begge studieløp.

Tabell 2.7 Karakterfordeling totalt på GLU 1-7 og GLU 5-10 – sammenligning av eksamensresultater fra vårsemesteret for kull 2010 (våren 2011), kull 2010 og 2011 (våren 2012) og kull 2010, 2011 og 2012 (våren 2013)³⁷

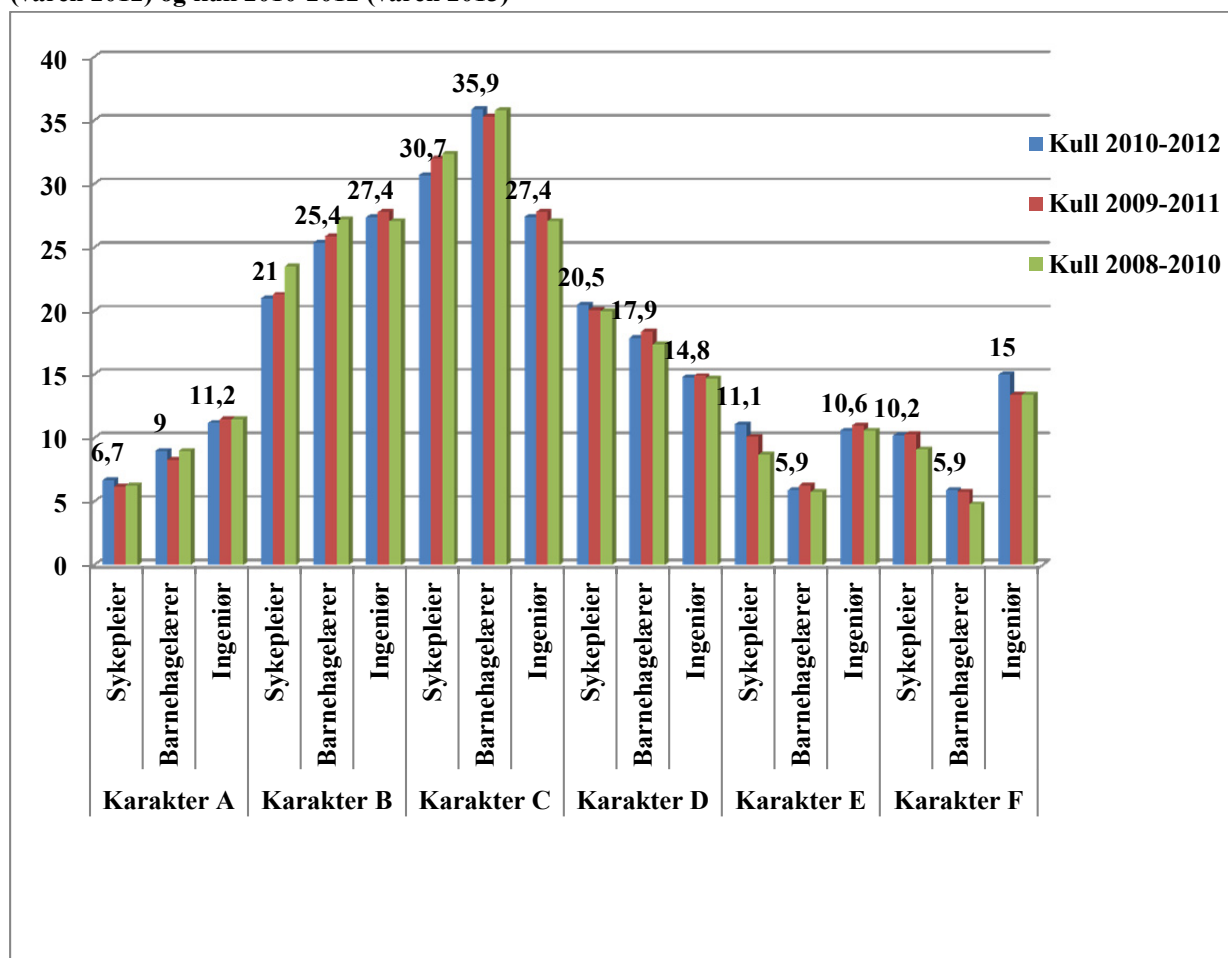

³⁶ Tallene er hentet fra DBH: http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/karakter_rapport.cfm

³⁷ Karakterfordelingen totalt på GLU for emner der karakterskalaen A-F har blitt benyttet. Eksamen som blir vurdert med bestått/ikke bestått er ikke tatt med her. DBH oppgir bare karakterfordelingen for alle som totalt sett er tatt opp på en utdanning, og ikke for enkeltkull.

Tabell 2.8 viser utviklingen i karaktergivning i henholdsvis barnehagelærer³⁸ - sykepleier-, og ingeniørutdanningen i perioden i perioden 2011-2013.³⁹ Dersom vi ser på karakterfordelingen i GLU opp mot karakterfordelingen i de andre profesjonsutdanningene, ser vi at andelen som har oppnådd karakterene A og B er høyest på GLU 5-10, etterfulgt av ingeniørutdanningen og GLU 1-7. I den andre enden av skalaen er det ingeniørstudentene som får prosentvis flest karakter E og karakter F, etterfulgt av sykepleierstudentene. I GLU 1-7, GLU 5-10 og barnehagelærerutdanningen har det prosentvis blitt gitt ca. like mange karakter E og karakter F, og andelene er betraktelig lavere enn blant ingeniør- og sykepleierstudentene. Samlet sett ser vi at GLU-studentene har oppnådd bedre karakterer i denne perioden sammenlignet med de øvrige tre profesjonsutdanningene.

Tabell 2.8 Karakterfordeling totalt på sykepleier-, barnehagelærer- og ingeniørutdanningen – sammenligning av eksamensresultater fra vårsemesteret for kull 2008-2010 (våren 2011), kull 2009-2011 (våren 2012) og kull 2010-2012 (våren 2013)⁴⁰

³⁸ Karakterstatistikken er hentet fra den gamle førskolelærerutdanningen, da første kull på barnehagelærerutdanningen startet opp høsten 2013.

³⁹ Tallene er hentet fra DBH: http://dbh.nsd.uib.no/dbhvev/student/karakter_rapport.cfm

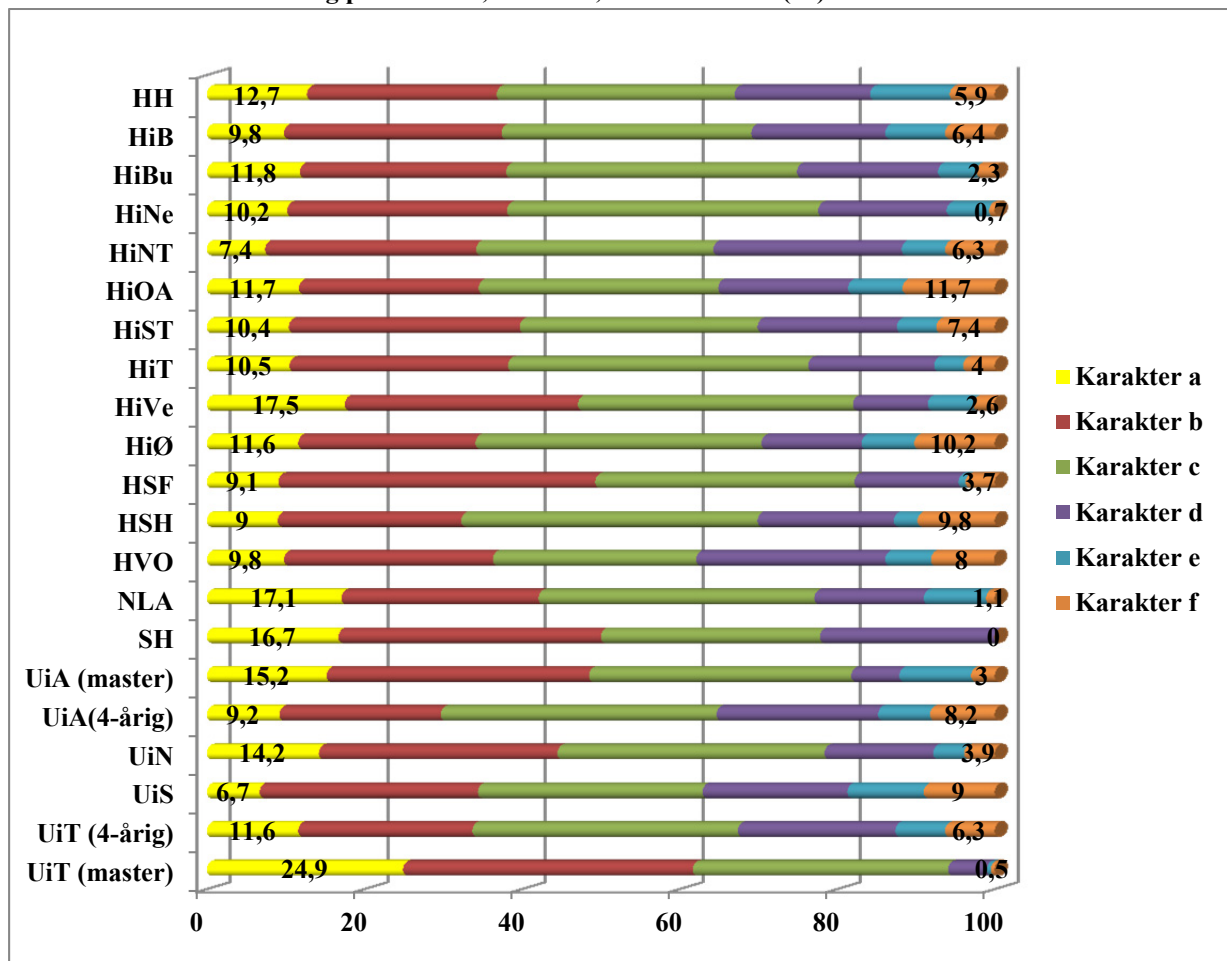
⁴⁰ Karakterfordelingen totalt på GLU for emner der karakterskalaen A-F har blitt benyttet. Eksamen som blir vurdert med bestått/ikke bestått er ikke tatt med her. DBH oppgir bare karakterfordelingen for alle som totalt sett er tatt opp på en utdanning, og ikke for enkeltkull.

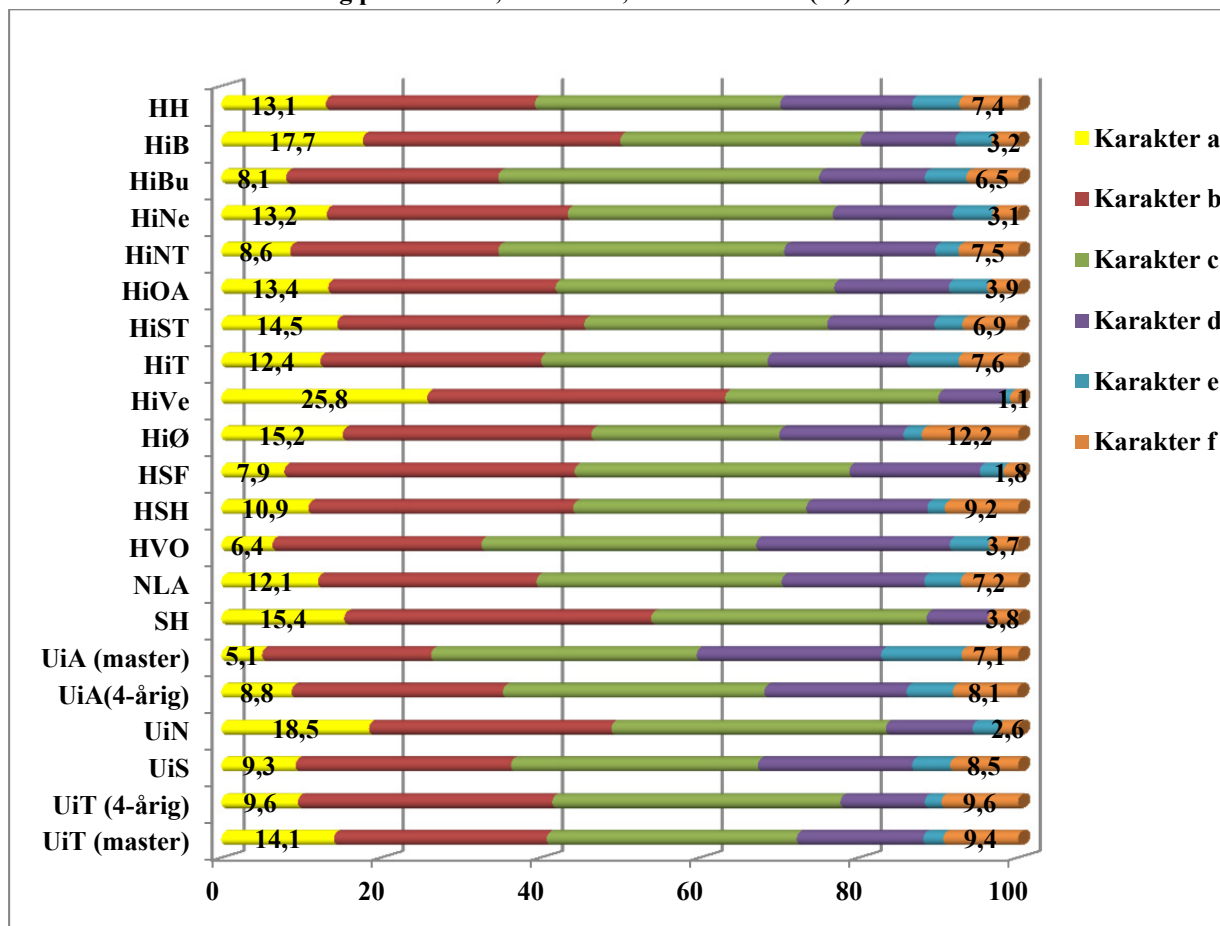
2.3.2 Karaktergivning i GLU på tvers av lærerutdanningsinstitusjonene

Mens det synes å være mindre forskjeller i karakterfordelingen på GLU totalt sett over tid, har Følgegruppen tidligere påpekt store forskjeller i karakterfordelingen mellom de ulike lærestedene, og særlig med tanke på hvor stor andel av studentene som har oppnådd karakterene A og F. Samtidig viste vi til at en presentasjon av karakterene som ble gitt ett år kan være noe misvisende for den enkelte institusjonen. Dette fordi karakterene kan variere fra år til år (Følgegruppen 2013, s. 35). Tabell 2.9 og 2.10 gjengir karakterfordelingen pr. lærested for henholdsvis GLU 1-7 og GLU 5-10 (kull 2010, 2011 og 2012) våren 2013. Andelen som har oppnådd karakteren A, varierer fra 6,7 % (UiS) til 24,9 % (UiT master) på GLU 1-7. På GLU 5-10 blir det gitt flest toppkarakterer på HiVe (25,8 %) og færrest på masterprogrammet ved UiA (5,1 %). HiOA var på sin side den institusjonen som ga flest strykkarakterer på GLU 1-7 (11,7 %), mens på Samisk høyskole var det ingen av studentene som strøk på eksamen. HiØ hadde den høyeste strykprosenten på GLU 5-10 (12,2 %), mens det ble delt ut færrest F ved HiVe (1,1 %).

Tabell 2.9 Karakterfordeling pr. lærested, GLU 1-7, kull 2010-2012 (%)

Tabell 2.10 Karakterfordeling pr. lærested, GLU 5-10, kull 2010-2012 (%)

Høsten 2013 har Følgegruppen som tidligere nevnt fått gjennomført undersøkelser av utvalgte lærerutdanningsfag i grunnskolelærerutdanningene. Formålet med prosjektene har vært å undersøke innholdet og vektleggingen i ulike fag. Hvert fag har vært representert av fem institusjoner. I en rapport om norskfaget på GLU 5-10 trekker Osdal & Madssen (2014) fram bruken av ekstern sensur:

Fleire av institusjonane har formulert eit krav om ekstern sensur minst kvart tredje år. Frå 1970-åra har talet på sensorar gått ned frå tre eksterne per oppgåve, via to eksterne, til ein ekstern pluss intern faglærer, eventuelt berre ein eller to interne faglærarar i to av tre år. Ei slik sensurordning, saman med mykje bruk av heimeeksamen, kan svekke anonymiteten og det kan føre til ein lokal vurderingskultur [...]

Tilbakemeldinger fra institusjonene peker i retning av at bruken av ekstern sensur også er redusert i andre lærerutdanningsfag. Følgegruppen vil understreke viktigheten av å kvalitetssikre karaktergivingen ved hjelp av ekstern sensur. Slik kan en bidra til både en mer rettferdig vurdering for den enkelte studenten og til arbeidsgivers tillit til vitnemålene.

2.3.3 Karakterfordelingen i PEL, norsk og matematikk på GLU

Tabell 2.11 Prosentvis karakterfordeling (gjennomsnitt) i GLU for PEL, norsk og matematikk, kull 2010, kull 2011 og 2012, våren 2013 (alle emner)

	Karakter A		Karakter B		Karakter C		Karakter D		Karakter E		Karakter F	
	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10
PEL	15,0	14,8	32,4	33,7	33,9	33,3	12,3	13,2	3,4	2,5	2,2	3,3
Norsk	9,6	11,8	26,2	25,1	31,2	32,0	18,9	21,5	6,2	3,5	7,8	6,1
Matematikk	10,3	10,2	19,7	21,8	30,6	25,7	18,0	18,7	9,8	8,3	11,5	15,2
Gj.snitt, alle fag i GLU	11,3	13,1	26,6	29,3	32,4	32,1	16,8	15,2	6,2	4,3	6,7	6,0

Følgegruppen har i tidligere rapporter vist til en tendens til at flere studenter får gode karakterer (A og B) på eksamen i PEL-faget, sammenlignet med andre lærerutdanningsfag (Følgegruppen 2013, s. 36). Tabell 2.11 viser prosentvis karakterfordeling for alle emner i PEL, norsk og matematikk på GLU 1-7 og GLU 5-10 våren 2013.^{41,42} Karakterfordelingen totalt i PEL-faget våren 2013 skiller seg ikke nevneverdig fra tidligere år.⁴³ Det framgår av tabellen at det er en klar tendens til at GLU-studentene på begge studieløp prosentvis oppnår flere gode karakterer i PEL-faget sammenlignet med norsk og matematikk, og at strykprosenten også er betydelig lavere i PEL. I de tre fagene som blir sammenlignet i tabellen, ser vi samtidig at matematikk har den klart høyeste strykprosenten. Tabellen viser også at studentene på GLU 5-10 oppnådde noe bedre karakterer i norskfaget våren 2013 sammenlignet med studentene på GLU 1-7, men at det ikke er noen tydelig forskjell i karaktersettingen mellom de to studieløpene i PEL og matematikk.

2.3.4 Karakterfordelingen for GLU-studenter på campus vs. studenter på fleksible studieprogram

I rapporten om nettbaserte studier ved Høgskolen i Telemark ble det trukket fram at studentene på disse programmene så ut til å prestere like bra eller bedre enn GLU-studentene på campus (Tømte & Kårstein 2013). Dersom vi splitter opp karakterfordelingen som ble gjengitt i tabell 2.11 etter studieorganisering, ser vi at studentene på de fleksible utdanningstilbudene oppnår bedre karakterer i både PEL, norsk og matematikk.⁴⁴ De prosentvise forskjellene i karakterfordelingen er størst i norsk og matematikk. Blant studentene som er tatt opp på fleksible studieprogram på både GLU 1-7 og GLU 5-10 var andelen som oppnådde karakteren A i norsk ca. 5 % høyere enn blant campusstudentene. Strykprosenten i samme fag var ca. 5 % lavere på både GLU 1-7 og GLU 5-10. I matematikkfaget var forskjellene mest tydelig på GLU 5-10, hvor andelen A på emner tatt av studenter opptatt på fleksible program var 4,3 % høyere enn blant campusprogrammene, mens strykprosentene i matematikk var 7,1 % lavere.

⁴¹ Karakterfordelingen for emner der karakterskalaen A-F har blitt benyttet. Eksamen som blir vurdert med bestått/ikke bestått er ikke tatt med her. DBH oppgir bare karakterfordelingen for alle som totalt sett er tatt opp på en utdanning, og ikke for enkeltkull.

⁴² Karakterfordeling for alle emner pr. lærested i PEL, norsk og matematikk er gjengitt i vedlegg tabell 2.3b), 2.3c), 2.3d), 2.3e), 2.3f) og 2.3g) i vedlegget

⁴³ Karakterfordelingen i PEL-faget for våren 2011 og våren 2012 er gjengitt i vedlegget, tabell 2.3a)

⁴⁴ En sammenligning av karakterfordelingen på campus vs. fleksible studieprogram er gjengitt i tabell 2.3h) i vedlegget.

2.4 Frafall og bortvalg av grunnskolelærerutdanningene

I de foregående rapportene har vi prøvd å få fram at begrepet «frafall» er komplekst, og at frafall også kan skyldes at studentene velger bort studiet til fordel for andre studium (bortvalg), eller at de slutter på grunn av personlige årsaker. Frafallsundersøkelsen som Følgegruppen gjennomførte i 2011 (se Rapport nr. 2) viste at mange studenter slutter av årsaker som ikke har noe med kvalitet på studiet å gjøre eller andre faktorer som institusjonen kan gjøre noe med. Flere av studentene som hadde sluttet vurderte også å søke seg inn igjen på studiet ved en senere anledning (Følgegruppen 2012, s. 44-54).

På tross av vansker med begrepet vil frafall i GLU her bli definert som *differansen mellom antallet registrerte studenter på ett studentkull ved studiestart første studieår, og antallet registrerte studenter fra samme studiekull henholdsvis ett, to år og tre år etter studiestart.*

Følgegruppen har fått tilsendt frafallsdata fra DBH. Frafallstallene inkluderer studenter som enten har byttet GLU-program ved samme institusjon, eller som har fortsatt på sitt opprinnelige GLU-program, men byttet institusjon. Disse studentene vil være registrert som sluttet, selv om de har fortsatt på GLU.⁴⁵ Tabell 2.12 gir en oversikt over hvor mange studenter dette gjelder.

Tabell 2.12 Antall GLU-studenter som har byttet GLU-program ved samme institusjon og antall GLU-studenter som har byttet institusjon

Kull	Byttet GLU-program ved samme institusjon	Byttet institusjon
2010	23	32
2011	12	26
2012	17	37
Totalt	52	95

Vi vil, med utgangspunkt i definisjonen ovenfor og de forbeholdene som vi må ta, se nærmere på frafallet blant GLU-studentene på kull 2010, kull 2011 og 2012. Frafallsmønsteret vil bli sammenlignet både på tvers av kullene og på tvers av studieprogram og institusjoner, og samtidig bli vurdert i forhold til frafallet på allmennlærerutdanningen.

2.4.1 Frafall for kull 2010

Våren 2014 vil det første kullet med GLU-studenter bli uteksaminert. Ca. 70 % av studentene fra dette kullet lå etter 4. semester i rute til å fullføre studiet på normert tid (Følgegruppen 2013, s. 38). Følgegruppen har fått tilsendt data fra DBH som viser hvor mange av de som startet på GLU høsten 2010 som fremdeles er registrert på programmet ved studiestart høsten 2013.

⁴⁵ Opptakstallene fra DBH er ikke antall unike personer, noe som betyr at samme person i noen tilfeller kan være opptatt på mer enn et program og/eller institusjon. Opptakstallene inkluderer også opptak der GLU-programmet ikke er hovedprogram for studenten. For de fleste studentene dette gjelder, er de året etterpå bare registrert på ett av to programmer, og registrert som sluttet på det andre programmet. Som vi viste til i forrige rapport, henger dette sammen med måten opptakstallene blir innrapportert på, og det er altså en svakhet med frafallstallene.

Tilbakemeldinger fra flere av institusjonene peker i retning av at en god del av GLU-studentene på 2010-kullet har startet på et masterløp. Det har også kommet fram at institusjonene har ulik praksis når det gjelder hvilket studieprogram masterstudentene er registrert på.⁴⁶ Følgegruppen har ikke full oversikt over praksisen ved alle institusjonene, men har vært i kontakt med et utvalg av lærestedene. Ved UiS vil studenter som starter på et masterprogram fremdeles være registrert som GLU-studenter fram til de har fullført 4. studieår. De blir manuelt overflyttet til masterprogrammet etter 4. studieår. HiB, HiBu, HiOA og HSH rapporterer på sin side om at studenter som starter på et masterløp 4. studieår ikke lenger vil være registrert på et GLU-program. Dette betyr at masterstudentene vil få status som «sluttet» på de sistnevnte institusjonene, mens på UiS vil de fremdeles være aktive studenter på GLU. I noen tilfeller kan også masterstudenter være registrert med to studieretninger dersom de skal ta fag på GLU etter at de blir tatt opp på master. HSH beskriver noe av kompleksiteten i denne registreringen i en e-post til Følgegruppen:

Vi har 4 studenter fra GLU 5.-10. kull 2010 som søkte seg over på masterstudiet fra høst 2013. Vi registrerer disse som masterstudenter og avslutter studierett på GLU. De får GLU vitnemål etter 1. året på master. Fordi dette er første kullet som går direkte fra 3. år er to av dem fremdeles registrert også som GLU-studenter for å ta skolefag med rett profil som del av 4. året. En ombestemte seg og er tilbake som ordinær 4. års GLU-student. (E-post fra HSH til Følgegruppen, 4. desember 2013).

HiOA rapporterer på sin side at flere GLU-studenter fikk utskrevet vitnemål etter 3. studieår fordi de hadde fått godkjent tidligere utdanning som en del av GLU, samtidig som at flere studenter også valgte å fullføre 4. året på et utdanningssted som lå nærmere hjemstedet sitt. Tall fra DBH viste at 13 studenter ved HiOA fikk GLU-vitnemål våren 2013, og at til sammen 47 studenter fra 2010-kullet sto registrert med fullført GLU etter 6. semester i utdanningsløpet. Inntrykket fra HiOA var at veldig få av studentene avbrøt utdanningen etter 3. studieår, men at blant annet masteropptak, fullført utdanning eller overflytting til andre institusjoner medførte at en god del av GLU-studentene ble registrert som «sluttet» etter 3. studieår. Frafallstallene på GLU etter 3. studieår som Følgegruppen har fått tilsendt fra DBH, fanger ikke opp de momentene som institusjonene viser til. Det betyr at det er såpass mange feilkilder i dette datamaterialet at tallene ikke vil gi et godt bilde på gjennomstrømmingen blant 2010-kullet etter 3. studieår. Det vil derfor være mer hensiktsmessig å vente med å gjengi tall for gjennomstrømning på GLU for kull 2010 til vi får tall for fullføring på normert tid sammen med en oversikt på hvor mange som har startet på et masterløp. Disse tallene vil foreligge høsten 2014.

---

⁴⁶ I Følgegruppens neste rapport vil vi få tall på hvor mange studenter dette gjelder.

2.4.2 Frafallsmønstre på tvers av GLU-kullene

I de neste avsnittene vil vi se nærmere på frafallet for henholdsvis kull 2011 og kull 2012. For hvert av de to kullene vil vi undersøke frafallet pr. studieløp, samt hvilke institusjoner som kan sies å peke seg ut med et henholdsvis høyt eller lavt frafall på GLU. Videre vil frafallstallene bli sammenlignet på tvers av GLU-kullene.

Tabell 2.13 Frafall over 2 år for kull 2011 (%)⁴⁷

Region	Institusjon	GLU 1-7		GLU 5-10		Totalt	
		Frafall etter 2 år	Frafall etter 1 år	Frafall etter 2 år	Frafall etter 1 år	Frafall etter 2 år	Frafall etter 1 år
<i>Oslo Nord</i>	HH	18,2	11,7	19,1	13,2	16,6	12,4
	HiOA	28,8	17,8	24,5	17,6	26,7	17,7
<i>Oslofjordalliansen</i>	HiBu	29,3	7,3	36,7	26,5	33,3	17,8
	HiVe	38,8	24,5	29,4	19,6	33,0	22,0
	HiØ	26,8	24,4	28,8	21,2	28,0	22,6
<i>Sørvestlandet</i>	HiT	30,0	25,0	25,0	18,8	26,2	21,3
	UiA (4 år)	30,0	20,0	24,3	16,2	27,4	18,3
	UiA (MA)	60,0	40,0	25,0	16,7	32,4	23,5
	UiS	41,0	28,2	32,5	21,7	36,6	24,8
<i>UH-nett Vest</i>	HiB	29,6	20,6	30,5	23,4	29,5	21,5
	HSF	25,4	11,9	22,7	18,2	23,6	13,5
	HSH	20,8	8,3	36,7	33,3	29,6	22,2
	HVO	32,6	21,7	29,8	21,3	31,2	21,5
	NLA	22,1	19,1	18,0	16,0	17,8	16,9
<i>Midt-Norge</i>	HiNT	23,1	13,5	25,5	17,6	24,3	15,5
	HiST	30,6	23,3	25,1	20,0	27,5	21,3
<i>Nord-Norge</i>	HiNe	23,1	15,4	29,2	16,7	27,0	16,2
	UiN	39,5	18,4	40,5	31,0	37,5	25,0
	UiT (4 år)			41,7	37,5	41,7	37,5
	UiT (MA)	27,3	22,7	27,4	17,8	27,4	18,9
	Totalt	29,5	19,7	27,5	20,3	27,9	19,8

⁴⁷ SH tok ikke opp studenter på GLU i 2011, og er derfor ikke representert i tabell 2.13.

Tabell 2.13 viser frafallet over to år for kull 2011. I forrige rapport viste vi til at frafallet for kull 2010 etter to år var ca. 31,1 % på GLU 1-7 og 29,5 % på GLU 5-10 (Følgegruppen 2013, s. 38). Nye beregninger fra DBH viser at frafallstallene som ble presentert i forrige rapport kan nedjusteres noe⁴⁸, til henholdsvis ca. 28,3 % for GLU 1-7 og 27,7 % på GLU 5-10. Det betyr at frafallet etter to studieår for kull 2011 følger noenlunde samme mønster som for kull 2010: Ca. 70 % av studentene som ble tatt opp på programmet er fortsatt aktive på studiet, og frafallet er litt høyere på GLU 1-7. Sammenligner man med frafallet på ALU, kan det se ut som at GLU har et noe høyere frafall etter andre studieår. Mens kun 5 % av de som startet på ALU falt fra etter 4. semester (Næss og Vibe 2006, s.18), ser vi at dette gjelder nærmere 10 % av studentene som ble tatt opp på GLU.

Masterprogrammet på UiA har det klart høyeste frafallet på GLU 1-7 etter 2. studieår. 6 av de 10 studentene som ble tatt opp i 2011 er ikke lenger registrert som aktive studenter på programmet. UiA forteller at de generelt opplever en utfordring med masterstudentene ved at veldig mange ønsker overgang til 4-årig utdanning. Dette skyldes i første rekke at praksisfeltet gir uttrykk for at studentene blir for «smale» når de kommer ut med 3 fag (1-7) og 2 fag (5-10). UiA har tatt opp problemstillingen med sine partnerskoler og bedt dem veilede studentene på en nyansert måte. Det er likevel ikke til å komme forbi at for mange små skoler er tilbakemelding fra rektorer at det vil være umulig for dem å bruke kandidater som er så «smale». Det betyr i så fall at de må undervise en del fag som de ikke har kompetanse i for å få 100 % undervisning på timeplanen. Rektorer på større skoler med flere parallellklasser sier i større grad at de kan tenke seg kandidater med masterfordypning.

Sammen med UiA (MA) er det fire andre studietilbud på GLU 1-7 som har et frafall på godt over 30 %: UiS (41,0 %), UiN (39,5 %) og HiVe (38,8 %). Både HiVe og UiS hadde et høyt frafall på GLU 1-7 etter 2. studieår for kull 2010 (Følgegruppen 2013, s. 38). På GLU 5-10 er det fire studietilbud som peker seg ut med et frafall på godt over 30 %: UiT- 4 år (41,7 %), UiN (40,5 %), HiBu (36,7 %) og HSH (36,7 %). Både UiT (4 år) og UiN hadde også et høyt frafall etter 2. studieår på kull 2010 (ibid).

HH (18,2 %) HiNe (23,1 %) og HiNT (23,1 %) er de tre institusjonene som har det laveste frafallet etter 2. studieår på GLU 1-7, kull 2011. Tilsvarende gjelder for NLA (18,0 %), HH (19,1 %) og HiNT (24,3 %) på GLU 5-10. I forrige rapport så vi at HiNT var en av de institusjonene som hadde lavest frafall på GLU 1-7, kull 2010, mens HH hadde lavt frafall på begge studieløp halvveis i studieløpet (Følgegruppen 2013, s. 38).

---

⁴⁸ Frafallstallene i denne rapporten er spesialbestilt og hentet ut med hjelp fra seniorrådgiver Bjarne Mundal ved DBH (19.11.2013). I fjorårets rapport ble studenter som byttet studieprogram innenfor et studieløp regnet som frafall. For eksempel en student som er tatt opp på GLU 1-7 med engelsk på HiB og som bytter til GLU 1-7 med mat og helse. I årets tall har DBH laget en ny indikator som også teller med de som har byttet studieprogramkode, men som fortsatt studerer samme GLU-variant på samme institusjon. Dette har bidratt til at særlig frafallstallene til HiB, HiT og UiN har blitt nedjustert, og at det totale frafallet derfor også framstår som noe lavere. Ellers så blir studenter i permisjon ikke regnet med under frafall, men studenter som har byttet institusjon er regnet som frafall. De vil da bli regnet som frafalt fra det ene programmet dersom de velger å fullføre et studium. Av disse grunnene kan de reelle frafallstallene variere til en viss grad fra tallene som blir presentert i denne rapporten. Likevel gir tabellene en generell oversikt over omfanget av frafall.

Det framgår av tabell 2.13 at det er ingen klar tendens for frafall på tvers av regionene, og at det er relativt stor variasjon i frafallet mellom institusjonene i samtlige regioner. Følgegruppen har i tidligere rapporter vist til at institusjonene i region Nord-Norge har hatt problemer med å fylle opp sine planlagte studieplasser siden innføringen både for kull 2010 og kull 2011. Sett i lys av dette er det derfor bekymringsverdig at både UiN og 4-årig GLU ved UiT har et høyt frafall på begge disse kullene etter 2. studieår.

Tabell 2.14 Frafall over 1 år for kull 2012

Region		GLU 1-7	GLU 5-10	Totalt
		Frafall etter 1 år	Frafall etter 1 år	Frafall etter 1 år
<i>Oslo Nord</i>	HH	21,6	20,3	21,0
	HiOA	22,9	21,1	22,0
<i>Oslofjordalliansen</i>	HiBu	12,8	28,3	21,0
	HiVe	32,1	33,3	32,7
	HiØ	16,1	4,1	10,8
<i>Sørvestlandet</i>	HiT	16,7	22,8	19,9
	UiA (4 år)	19,2	26,6	25,0
	UiA (MA)	16,7	25,0	23,1
	UiS	27,9	28,6	28,3
<i>UH-nett Vest</i>	HiB	19,3	23,8	21,0
	HSF	15,5	12,0	14,5
	HSH	7,4	20,0	14,0
	HVO	13,0	21,1	16,7
	NLA	17,8	15,2	16,7
<i>Midt-Norge</i>	HiNT	12,7	12,1	12,4
	HiST	19,1	20,2	19,7
<i>Nord-Norge</i>	HiNe	16,0	26,3	20,5
	UiN	13,6	21,5	19,5
	UiT (4 år)	23,1		23,1
	UiT (MA)	17,2	10,9	13,1
<i>Region 7</i>	SH	-	33,3	33,3
	Totalt	19,2	21,4	20,3

Tabell 2.14 viser frafallet for kull 2012 etter 1. studieår. En sammenligning av frafallet etter 1. studieår for henholdsvis kull 2010 (Følgegruppen 2013, s. 38), kull 2011 og kull 2012 viser at ca. hver femte GLU-student falt av etter 1. studieår. Dette kan sies å styrke tendensen til at frafallsmønsteret i GLU ikke skiller seg nevneverdig fra frafallsmønsteret i ALU etter 1. studieår, jf. tidligere funn fra Næss & Vibe (2006). Mens GLU 1-7 hadde et noe høyere frafall enn GLU 5-10 etter 1. studieår på kull 2010, er tendensen motsatt på kull 2011 og kull 2012.

Vi har tidligere trukket fram at HiVe og UiS hadde et høyt frafall på GLU 1-7 etter 2. studieår både for kull 2010 og kull 2011. Tabell 2.14 viser at de samme institusjonene også peker seg ut med et høyt frafall på både GLU 1-7 og GLU 5-10 etter 1. studieår. HiVe har det høyeste frafallet på GLU 1-7 (32,1 %), mens SH (33,3 %) hadde det høyeste frafallet på GLU 5-10. Samisk høgskole tok opp til sammen 12 studenter høsten 2011, og hvor fire av disse ikke lenger er registrert som aktive studenter på studieprogrammet ett år etter studiestart.

Både HH og HiNT pekte seg ut med et lavt frafall på begge studieløp etter 1. og 2. studieår på både kull 2010 og kull 2011, mens HiNT særlig har hatt et gjennomgående lavt frafall på GLU 1-7. Det går fram av tabell 2.14 at HiNT hadde et lavt frafall på begge studieløp for kull 2012, men at dette ikke gjelder for HH som hadde et frafall på over 20 % på begge studieløpene. HSH har det klart laveste frafallet på GLU 1-7 (7,6 %), mens tilsvarende gjelder for HiØ på GLU 5-10, som hadde et frafall på kun 4,1 %.

Som tidligere nevnt viser funn fra frafallsundersøkelsen til Følgegruppen (Følgegruppen 2012, s. 44-54) og andre frafallsundersøkelser blant lærerstudenter (Østrem mfl. 2009; Fauskanger & Hanssen 2011) at hovedårsaken til at studentene slutter skyldes forhold som ikke kan tilskrives studiekvalitet eller andre faktorer som institusjonene enkelt kan gjøre noe med. Samtidig viser våre data at noen institusjoner peker seg ut med et gjennomgående lavt frafall (HiNT), mens andre har tilsvarende høyt frafall (HiVe). Følgegruppen har vært i kontakt med både Høgskolen i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Vestfold og bedt dem si noe om hva de tror som kan være med på å påvirke gjennomstrømningen ved hver av institusjonene. Ved HiNT, som har hatt et gjennomgående lavt frafall, forteller studieleder at de har iverksatt flere tiltak for å prøve og forhindre frafall, først og fremst et stort fokus på «nærhet til studentene», som praktiseres både av faglærere, praksislærere og ledelse. Tilgjengelighet til faglærere og ledelse er stor og de streber etter å «se» enkeltstudenten. Det blir også gjennomført individuelle studentsamtaler der blant annet gjennomstrømning er et tema. Fokus på studentmiljø og et godt læringsmiljø som grunnlag for læring står sentralt på HiNT.⁴⁹

Høgskolen i Vestfold har nevnt flere årsaker som kan forklare et forholdsvis høyt frafall blant GLU-studentene. En av de årsakene som trekkes frem er at HiVe har hatt en relativt stor gruppe GLU-studenter som har fått tilbud via «Restetorget», og at det har vært et stort frafall blant disse studentene. Tall fra 2012 viser at under 15 % av de som fikk plass gjennom «Restetorget» er igjen i studiet etter 8 mnd. En annen forklaring som blir nevnt er evalueringsmetodikken. Ved HiVe har de gjennom mange år arbeidet med mappemetodikk. Ved å fremstille seg til eksamen må studenten i de fleste tilfeller ha levert en viss mengde oppgaver. Dette læringstrykket kan være medvirkende til at enkelte studenter slutter, og at også noen trekker seg rett før eksamen. På den andre siden opplever HiVe at denne evalueringsmetoden bidrar til at studentene arbeider mye med studiene, og at de som fremstiller seg til eksamen jamt over får gode karakterer.⁵⁰ Under pkt. 2.3.2 viste vi til at en

⁴⁹ E-post fra HiNT til Følgegruppen, 23. januar 2014

⁵⁰ Notat fra HiVe (HBV) til Følgegruppen, 6. februar 2014.

stor andel av GLU-studentene ved HiVe oppnår karakterene A og B ved eksamen, og at strykprosenten er lav.

2.4.3 Frafall etter kjønn og alder

Fullføringsgraden i allmennlærerutdanningen var høyere blant kvinner enn blant menn (Næss og Vibe 2006, s. 6). Våre data viser at det også er flere menn enn kvinner som velger å slutte på grunnskolelærerutdanningene, og denne tendensen er mest tydelig for GLU 1-7.⁵¹ Både for kull 2010 og kull 2011 kan det se ut som at kjønnsforskjellene i frafallet er størst etter 1. studieår, og at de jevner seg mer ut utover i studieløpet.

I allmennlærerutdanningen var gjennomføringsgraden høyest blant de yngste studentene og blant de eldste (over 30 år) (Næss & Vibe, 2006). I GLU er det noe mer varierende tendenser både på tvers av kull og studieløp.⁵² For de som ble tatt opp på GLU 1-7 i 2010, er det studentene i aldersgruppen 18-20 år som har det største frafallet etter både 1. og 2. studieår. På 2011-kullet finner vi det største frafallet i aldersgruppen 21-25 år i samme periode. På GLU 5-10, kull 2010 er frafallet ca. like stort i aldersgruppene 18-20 år og 21-25 år både ett og to år etter studiestart, mens for kull 2011 finner vi det høyeste frafallet etter 1. studieår blant de yngste studentene (18-20 år) på GLU 5-10, mens aldersgruppen 21-25 år har det høyeste frafallet på dette studieløpet etter 2. studieår. Blant de som startet i 2012, ser vi at frafallet er størst blant de yngste studentene på GLU 1-7, og nest størst blant de over 35 år. Den sistnevnte aldersgruppen hadde det største frafallet på GLU 5-10.

Kort oppsummert kan det fremdeles se ut som at studenter som er 26 år eller eldre når de starter på studiet, slutter i mindre grad enn de yngre studentene. Tendensen synes å gjøre seg mest gjeldende for de som blir tatt opp på GLU 1-7. Dette funnet har sannsynligvis en sammenheng med de fleksible studietilbudene på GLU 1-7 som tar opp mange eldre studenter. Som nevnt under pkt. 2.3.4 kan det se ut som at strykprosentene er lavere blant studentene som er tatt opp på fleksible studieprogram sammenlignet med studentene på campusprogram, og det er derfor grunn til å tro at lav strykprosent påvirker frafallet.

---

⁵¹ Frafall etter kjønn er gjengitt i vedlegg tabell 2.4a).

⁵² Frafall etter alder er gjengitt i vedlegg tabell 2.4b).

2.5 Vurderinger og anbefalinger

Økningen i andelen primærstøkere til høyere utdanning fra 2010-2013 er på ca. 13 %. Grunnskolelærerutdanningene har hatt en økning i samme periode på ca. 9 %. Til tross for GNIST-kampanje og økt profilering har utdanningene ikke klart å ta sin del av kaken blant nye søkere i denne perioden. Ved de siste to opptakene har vi likevel sett en økning i antall studenter som har startet på GLU. Og nasjonalt sett har lærestedene klart å fylle opp de planlagte studieplassene i 2013. Det er en positiv utvikling for rekrutteringssituasjonen.

På den andre siden ser det ikke ut til at reformen har en effekt på gjennomstrømmingene i utdanningene. Frafallet er høyt, en tendens man også ser internasjonalt.⁵³ Følgegruppen er derfor fremdeles veldig bekymret for rekrutteringen av nye lærere. Dette gjelder særlig rekrutteringen av menn, og til utdanningen for 1.-7. trinn. Den forespeilte fordelingen på 60/40 mellom GLU 1-7 og GLU 5-10 har ved de tre siste opptakene ligger nærmere 50/50. GLU 1-7 har også det høyeste frafallet på både kull 2010 og kull 2011 etter 2. studieår.

Lærestedene i Region Nord-Norge ser ut til å ha de største utfordringene med å fylle opp studieplassene på GLU, og de har samlet sett også et betydelig frafall. Tall fra Utdanningsforbundet viser at over 300 lærere går av med pensjon i Finnmark i løpet av de neste fem årene. I 2013 ble det uteksaminert kun seks allmennlærere fra HiF.⁵⁴ Følgegruppen ser derfor behov for nye, målrettede tiltak, særlig i Nord-Norge, for å unngå en stor underdekning av lærere i perioden fram mot 2030. Man må få kartlagt hva ukvalifiserte primærstøkere til GLU mangler for å kvalifisere seg til studiet, og institusjonene bør ha et tett samarbeid med kommunene for å vurdere om det kan legges til rette for at ukvalifisert utdanningspersonell kan rekrutteres til GLU. Det må også sees på mulighetene for at tilbudet innenfor PPU kan utvides og innrettes konkret mot kandidater fra skolerrelevante utdanningsfelt som vil ha en overdekning i de kommende årene. Lønnsvilkår for lærere vil sannsynligvis også være helt sentralt for fremtidig rekruttering. OECD (2013, s. 378-379) påpeker at norske lærere med 15 års erfaring har en gjennomsnittslønn som ligger under gjennomsnittet for alle OECD-landene. Videre står det i rapporten at «Teachers' salaries represent the largest single cost in formal education and have a direct impact on the attractiveness of the teaching profession » (ibid).

Karakterstatistikk viser at GLU-studentene oppnår noe bedre karakterer enn studentene tatt opp på andre profesjonsutdanninger som sykepleie-, barnehagelærer- og ingeniørstudenter. Lærerutdanningene er også de eneste av disse profesjonsutdanningene som har opptakskrav. Samtidig ser vi fremdeles en stor variasjon i karaktergivingen på tvers fagene (PEL, norsk og matematikk) og på tvers av lærestedene. Følgegruppen anbefaler økt bruk av ekstern sensur

---

⁵³ Se for eksempel frafallstall for lærerutdanningene i Tyskland og Danmark: <https://sue.hu-berlin.de/institut/abteilung/didaktik/data/aufsaeetze/2006/IIJER626.pdf> og <http://fivu.dk/publikationer/2012/filer-2012/evaluering-og-anbefalinger-om-laereruddannelsen.pdf>.

⁵⁴ <http://www.nrk.no/nordnytt/mot-laererkrise-i-finnmark-1.11525374>

for å kvalitetssikre karaktergivingen på tvers av institusjonene. Vi mener også at forskjellene i karaktersetting viser et behov for tydeligere mål for lærerutdanninger, en gjennomgang av vurderingsformer og flere nasjonale møtesteder for de fagene som har størst variasjon i karaktersetting.

Data fra DBH peker i retning av at frafallet på GLU ser ut til å følge samme mønsteret som frafallet i ALU etter første studieår, men at GLU har noe større frafall enn ALU etter 2. studieår. Dette er urovekkende. Følgegruppen opplever samtidig at det er utfordrende å skaffe til veie gode tall for frafall, og tallmaterialet som er tilgjengelig har mange svakheter. Det gjør at det er vanskelig å estimere hvor stor frafallet i GLU egentlig er.

Lavt frafall kombinert med gode karakterer tyder på at studentene som blir tatt opp på de fleksible studietilbudene, også er viktige brikker i forhold til å møte det framtidige lærerbehovet. Dette er studenter som sannsynligvis ikke hadde valgt lærerutdanning dersom disse tilbudene ikke hadde eksistert. På den andre siden mener Følgegruppen det er bekymringsverdig at denne type studietilbud ser ut til å møte særskilte utfordringer i forhold til praksis og profesjonsretting. Det er derfor svært viktig at det forskes mer på kvaliteten i disse studieprogrammene i lys av de sentrale elementene i lærerutdanningsreformen.

Anbefalinger

Til institusjonene

- Institusjonene må fortsatt jobbe målrettet med rekruttering til GLU, særlig rettet mot menn og utdanningen for 1.-7. trinn.
- Følgegruppen vil understreke viktigheten av at det blir gitt tilbud om alle lærerutdanningsfag i alle regioner. Det etterlyses tilbud om fremmedspråk i GLU i UH-nett Vest, Region Midt-Norge og Region Nord-Norge.
- Institusjonene må gjennomgå vurderingsformene for å sikre høy faglig kvalitet. Følgegruppen mener det er nødvendig med mer bruk av ekstern sensur.
- Frafallet i GLU er høyt. Følgegruppen ber institusjonene om å se på tiltak som kan motivere studentene til å fullføre utdannelsen.

Til Kunnskapsdepartementet

- For å hindre framtidig underdekning av lærere bør KD vurdere en styrking og differensiering av PPU-tilbudet mot yrkesgrupper som ligger an til framtidig overdekning, for eksempel samfunnsvitere og humanister.
- Det bør foretas en nasjonal og institusjonsvis kartlegging av hva ukvalifiserte primærsøkere til GLU mangler for å være kvalifiserte for opptak.

- Institusjonene i Nord-Norge vil få store utfordringer med å skaffe nok lærere i framtiden dersom dagens rekrutteringssituasjon opprettholdes. Følgegruppen anmoder departementet om å iverksette konkrete tiltak for å rekruttere flere lærerstudenter til studiestedene i region Nord-Norge.
- KD må sørge for at eksempelvis NRLU får ansvar for å tilrettelegge for nasjonale møteplasser for lærerutdanningsfagene, blant annet for å diskutere vurdering og frafall i GLU.
- Det trengs mer forskning knyttet til innholdet og kvaliteten i fleksible studieprogram på GLU, særlig med tanke på utfordringer knyttet til organisering av praksisopplæringen, profesjonsinnretningen i utdanningene og rekruttering til praktisk-/estetiske fag.
- Det er behov for klare nasjonale føringer når det gjelder registrering og rapportering av data knyttet til GLU-studenter. Dette gjelder særlig registrering av GLU-studenter som har startet på et masterløp. Følgegruppen ser også behov for at det opprettes databaser i DBH som viser både frafall og fagvalg i GLU.

3 Kategoriheving, SAK og differensiering

Våren 2013 sendte Følgegruppen ut et spørreskjema adressert til ansvarlig dekan ved de ulike lærerutdanningsinstitusjonene. Formålet med dette spørreskjemaet var å undersøke hvordan daglig leder for GLU har fulgt opp reformen på noen sentrale punkt.

I dette kapittelet vil innsamlet data knyttet til tildeling og bruk av kategorihevingen i GLU, SAK-samarbeid og differensiering bli presentert. Fra høsten 2011 vedtok Stortinget å innføre en økning i finansieringen av grunnskolelærerutdanningene. Økningen innebar en kategoriheving i tildelingen av midler fra kategori E til kategori D. Vi vil starte med å presentere en oversikt som viser hvordan ledelsen i GLU har merket økningen i finansiering til utdanningene, og hvordan de ekstra midlene ble utnyttet og prioritert. SAK-samarbeidet i regionene er tema for andre del av kapittelet. Det innsamlede datamaterialet er en oppfølging av Følgegruppens rapportering i Rapport nr. 2 (2012), og hovedfokus vil være å gjøre rede for status våren 2013, samt å se på utviklingen i SAK-samarbeidet de siste to årene. I kapittelets siste del vil vi se nærmere på differensieringen i GLU, og i hvor stor grad studentene i GLU 1-7 og GLU 5-10 har undervisning hver for seg. Her vil grad av samkjøring stå sentralt, samt forskjeller mellom fagene, og mellom institusjonene.

3.1 Kategoriheving

Høsten 2011 ble grunnskolelærerutdanningene plassert i en høyere kategori i finansieringssystemet til universitetet og høyskoler. Innen 2014 skulle det brukes over 100 millioner kroner ekstra for å sikre høy kvalitet i GLU (Pressemelding fra Kunnskapsdepartementet, 5. oktober 2010).⁵⁵

Det framgår av det innsamlede materialet⁵⁶ at et flertall av institusjonene (HiOA, HH, HiNe, HiNT, HiST, HiT, HiVe, HiØ, HSF, HSH, HVO, NLA, SH, UiA, UiN, UiS, UiT) oppgir at de har merket denne kategorihevingen. HiOA skriver følgende:

«Det har vært mulig å ha separat undervisning og studieaktivitet for de to grunnskolelærerutdanningene med det studenttallet vi har». (HiOAs skriv til Følgegruppen, våren 2013).

HiB og HiBu er de eneste institusjonene som svarer at de ikke har merket noe særlig til kategorihevingen:

«I liten grad – forsvinn til veksten i utdanninga og adm. Ca. 40 % blir overført til fagavdelinga». (HiBus skriv til Følgegruppen, våren 2013).

HiF (nå UiT 4 år), svarer på sin side at det ikke er blitt gitt ekstra tildelinger til lærerutdanningen ved institusjonen. Ved HiST er de mer usikre på om det er kategorihevingen eller økningen i antall studieplasser og opptak av flere studenter som gjør at deres budsjett har økt. Dette illustrerer et viktig poeng knyttet til diskusjonene rundt kategorihevingen, nemlig at

---

⁵⁵ <http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/kd/Nyheter-og-pressemeldinger/pressemeldinger/2010/fleire-studieplassar-for-a-mote-utdannin.html?id=619586>

⁵⁶ Se tabell 3.1 i vedlegget for en oversikt over institusjonens tilbakemeldinger.

tildelingen er knyttet til studiepoengsproduksjonen. Dermed kan midlene i kategorihevingen bli «oppspist» av svak studiepoengsproduksjon.

På spørsmålet om hvordan de ekstra midlene er brukt/prioritert, har institusjonene blitt bedt om å sette opp en punktvis skisse. I gjennomsnitt oppga hver institusjon ca. tre hovedområder. Tilbakemeldingene viser at praksisrelaterte tiltak er det området som flest institusjoner har oppgitt at de har brukt ekstra midler på. Til sammen 16 institusjoner nevner dette i sine rapporteringer: HH, HiB, HiBu, HiNe, HiNT, HiST, HiT, HiVe, HSH, HVO, NLA, SH, UiA, UiN, UiS og UiT. Ni institusjoner har oppgitt at de har brukt midler på øvrige administrative stillinger/studieadministrasjon (HH, HiB, HiNe, HiST, HiT, HSH, HSF, HVO, UiS), og åtte har brukt ekstra midler til flere faglige stillinger (HiBU, HiNT, HiST, HiT, HiVe, HVO, UiN, UiS).⁵⁷ En oversikt over hvilke tiltak institusjonene har brukt de ekstra midlene på er gjengitt i tabell 3.1 i vedlegget.

Følgegruppen registrerer at institusjonene gjør ulike valg når det gjeld bruk av økte midler som følger med kategorihevingen. Sett i lys av lokale behov ved institusjonene mener vi også at det bør være slik. Følgegruppen vil likevel understreke at det er viktig at de økte midlene går til å styrke grunnskolelærerutdanningene.

3.2 SAK (Samarbeid- Arbeidsdeling- Konsentrasjon)

Tanken bak SAK-samarbeidet kan føres tilbake til NOKUTs evaluering av allmennlærerutdanningen (NOKUT, 2006) og innstillingen fra Stjernø-utvalget (NOU 2008:3), der det ble det stilt spørsmål ved hensiktsmessigheten i organiseringen av høyere utdanning i Norge. Stjernø-utvalget påpekte at de små fagene er viktige nasjonalt, men at det kan være uheldig for kvaliteten på fagmiljøene om det ikke er et samarbeid både innad i institusjonene og mellom institusjonene. Utvalget påpekte også at det kan være en fare for at institusjonene hver for seg legger ned fag, og at nasjonen som helhet mister verdifull og nødvendig kompetanse (NOU 2008:3, s.128). Samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon fremstår som ønskelig både for å sikre faglige robuste miljøer og å sikre en god nasjonal dekning av utdanningstilbud, og dermed sikre tilførsel av kvalifisert arbeidskraft i hele landet.

Mer spesifikt for de nye grunnskolelærerutdanningene sies det i St.meld. 11 (2008-2009) at få institusjoner alene vil kunne gi fullt fagtilbud i begge programmene, og at det derfor er nødvendig med en større grad av spesialisering, arbeidsdeling og faglig samarbeid mellom institusjonene (Kunnskapsdepartementet 2009a, s. 30). I 2010 ble det gitt en tilleggsbevilgning på 15 millioner kroner spesifikt til regionalt SAK-samarbeid mellom de nye grunnskolelærerutdanningene. Kunnskapsdepartementet orienterte i brev datert 26. april 2010 om fordeling av disse SAK-midlene. I skrivet sies det at midlene skal brukes til å skape robuste fagmiljøer og tydeligere fagprofiler, og at institusjonene selv skal gjøre egne vurderinger om hvordan de skal få dette til. Institusjonene bes vurdere om det er strategisk ønskelig å bygge ned, justere eller slå sammen fagmiljøer for å oppnå høy kvalitet og se egen

---

⁵⁷ UiT oppgir at de har brukt midler til flere ansatte, men har ikke spesifisert om dette gjelder faglig eller administrative ansatte.

virksomhet i lys av andre institusjoner i sektoren (Følgegruppen 2012, s. 66). Etter 2010 har Kunnskapsdepartementet satt av 50 millioner kroner årlig til UH-sektoren til støtte for arbeid med samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon. Det har ikke blitt bevilget mer midler spesifikt til SAK-samarbeid innenfor GLU.

SAK-samarbeidet var et av temaene i Følgegruppens andre rapport til Kunnskapsdepartementet (Følgegruppen, 2012). Kildegrunnet bygget på innsendte notater og samtaler med involverte personer innenfor hver av de seks samarbeidsregionene. Med bakgrunn i dette materialet konkluderte Følgegruppen at SAK-samarbeidet i hovedsak var preget av S'en, og at institusjonene i relativt beskjeden grad hadde klart å gå inn i problemstillinger knyttet til arbeidsdeling og konsentrasjon. Følgegruppen anbefalte videre institusjonene om å ha et større fokus på arbeidsdeling. Denne anbefalingen ble begrunnet i hvor kostnadskrevenende kvalitet i grunnskolelærerutdanningene er (forstått som bl.a. robuste forskningsmiljøer), og at spørsmål om arbeidsdeling krever styrket innsats fra institusjonene rettet mot vanskelige valg om hvem som skal tilby hva og hvordan sikre kvalifiserte lærere til alle grunnskolens trinn i en region (ibid., s. 72). Som en oppfølging av denne rapporteringen ba vi den enkelte institusjon om å redegjøre for omfanget av samarbeid og arbeidsdeling⁵⁸ innenfor de ulike SAK-regionene høsten 2013. I dette kapittelet vil funnene fra det nye datamaterialet bli presentert. Disse funnene vil blant annet bli koblet opp mot datamaterialet fra Følgegruppens andre rapport, samt drøftes i lys av intensjonene med SAK-samarbeidet.

3.2.1 Samarbeid eller arbeidsdeling?

Om man leter i NOKUTs evaluering av allmennlærerutdanningen (NOKUT, 2006) eller innstillingen fra Stjernø-utvalget (NOU 2008:3) er det vanskelig å finne en klar definisjon av begrepene «samarbeid» og «arbeidsdeling». I innstillingen fra Stjernø-utvalget blir arbeidsdeling derimot eksemplifisert ved flere anledninger, blant annet i tilknytning til de fire modellene for endringer i institusjonsstrukturen som utvalget skisserer:

I alle modellene forutsettes det en større grad av arbeidsdeling enn i dag med sikte på å unngå små og spredte faglige miljøer. En arbeidsdeling kan for eksempel innebære at selv om lærerutdanning gis flere steder, skal hvert utdanningstilbud/sted ha sin(e) spesialitet(er), for eksempel realfag, språk, spesialpedagogikk, 1.-7. klassetrinn, 8.-10. klassetrinn osv. (NOU 2008:3, s. 62).

Sett i lys av eksempelet over, legger Følgegruppen til grunn at en arbeidsdeling innenfor en region innebærer at én eller flere institusjoner må gi fra seg et tilbud til en annen institusjon. Dette kan være på emne-, fag- eller programnivå. På denne måten skapes det også en institusjonell konsentrasjon. Et samarbeid vil på den andre siden være når flere institusjoner går sammen om å gi et tilbud, for eksempel knyttet til et emne, et fag eller et studieprogram.

---

⁵⁸ I møte med regionene i 2012 kom det innspill som vurderte arbeidsdeling og konsentrasjon som sider av samme sak, ved at arbeidsdeling nødvendigvis medfører institusjonell konsentrasjon. Siden disse to begrepene henger såpass tett sammen, valgte Følgegruppen kun å spørre spesifikt om arbeidsdeling i datainnsamlingen som ligger til grunn for denne rapporteringen.

At begrepene «samarbeid» og «arbeidsdeling» ikke er klart definert, synes å framgå av det innsendte materialet fra lærestedene i vår undersøkelse. Følgegruppen opplever at flere av institusjonene i sin rapportering ikke opererer med et klart skille mellom begrepene. Ut i fra vår tolkning av datamaterialet blir blant annet flere av de regionale samarbeidstiltakene i SAK karakterisert som arbeidsdeling. Eksemplene som blir trukket fram i de neste avsnittene er klassifisert ut ifra Følgegruppens forståelse av henholdsvis samarbeid og arbeidsdeling.

3.2.2 Samarbeid

Institusjonene rapporterer om en utstrakt grad av samarbeid innenfor alle regionene. I likhet med innrapporteringen fra 2011, synes de mest sentrale samarbeidsområdene å være:

samarbeid om arbeid, innhold og organisering av studiet, desentralisering og e-læring, FoU, mastergradsutdanning og kompetanseutvikling.

Samarbeid om innhold og organisering av studieprogrammer

I rapport nr. 2 (Følgegruppen 2012, s. 67) trakk vi frem region Oslo-Nord som den regionen som i størst utstrekning har bygget opp felles studie- og emneplaner, og som har et samarbeid bygget på en gjensidig respekt hvor partene nyter godt av hverandres styrker. Dette gode samarbeidet synes videreført, og de rapporterer om at det nå i tillegg har inngått en mer detaljert avtale om muligheter for studentmobilitet for grunnskolelærerstudenter ved de to institusjonene.

Region Nord-Norge har opprettholdt RLE som en storseksjon på tvers av institusjonene, der det brukes faglærere på tvers av institusjonene sammen med nettstøttede undervisningsformer. I Følgegruppens andre rapport til Kunnskapsdepartementet (2012) kommenterte vi at det har vært uttalte utfordringer i region Nord-Norge knyttet til å samarbeide om innhold og organisering, ved at UiT tilbyr femårig lærermaster og de øvrige tilbyr fireårig grunnskolelærerutdanning. Denne utfordringen er delvis løst ved fusjonen mellom UiT (4 år) og UiT. UiN og HiNe rapporterer på sin side om at de har hatt erfaringsdelingsmøter i forhold til organisering og struktur i GLU. Samlet sett betyr dette at samarbeidet i region Nord-Norge får en slags todelt profil, og at det fremdeles er utfordringer knyttet til samarbeid om innhold og organisering mellom *alle* institusjonene som inngår i regionen.

Desentraliserte tilbud og e-læring

Samarbeid om studieemner eksisterer i både OFA og UH-nett Vest. OFA tilbyr fremdeles felles GLU 1-7 i Drammen, der faglærere fra alle de tre institusjoner samarbeider om fagtilbudet, mens HiBu administrerer tilbudet. Fusjonen mellom HiBu og HiVe fra 1. januar 2014 knytter nødvendigvis to av disse institusjonene enda tettere sammen.

UH-nett Vest tilbyr et vestlandssystem for deltid GLU 1-7. I de midterste delene av regionen blir dette tilbudt som en fellesgrad mellom to eller tre av institusjonene, hvor de deler fag og ansvarsområde mellom seg. Omfanget av dette tilbudet har doblet seg siden forrige innrapportering, og det finnes nå fire fellesgrader i regionen som tilbys på henholdsvis Os (HSF/NLA), Breistein (NLA/HSF), Voss (HiB/HSF/NLA) og i Sandane (HSF/HVO).

I Følgegruppens tredje rapport til Kunnskapsdepartementet (Følgegruppen 2013, s. 40) problematiserte vi det faktum at flere institusjoner fortsatt tilbyr et bredt fagtilbud samtidig

som de har en svak rekruttering, og at noen institusjoner også velger å kjøre fag med færre enn fem studenter. Videre så vi at fleksible løsninger som nettbaserte studium eller fjernstudium kan løse noen av disse utfordringene, og forbedre arbeidsdelingen i regionen. I UH-nett Vest har de opprettet en felles klasse i norsk 2 i GLU 1-7 mellom alle institusjonene. Studentene følger felles utviklet emneplan i faget, og undervisningen blir gjennomført «live» ved en av institusjonene og videooverført mellom institusjonene. Dette fører til at alle institusjonene kan tilby faget på tross av små grupper, og man får utnyttet fagkompetansen på en god måte mellom institusjonene. Erfaringene med såkalt *campusbasert e-læring* har vært såpass bra at et lignende tiltak ble iverksatt i RLE-faget høsten 2013.

Samarbeid om FoU

Samarbeid om FoU-arbeid fremstår fortsatt som et viktig område for regionenes SAK-arbeid. UH-nett Vest har utviklet et tett FoU-samarbeid knyttet til GLU. De rapporterer om seks pågående FoU-prosjekt i storseksjonene på tvers av institusjonene. Tema spenner fra lærebok-/antologiprojekt til didaktiske forskingsprosjekt i fagene.

I Region Midt-Norge har de opprettholdt et SAK-samarbeid knyttet til felles Prof.-II-stillinger som skal skape robuste fagmiljøer og løfte FoU-arbeidet i kunst og håndverk, samfunnsfag og RLE. Innenfor regionen har de også et FoU-samarbeid i ulike fag og emner, og de samarbeider om å arrangere den årlige konferansen *FoU- i praksis*.

I Følgegruppens andre rapport ble det rapportert at OFA over tid har hatt omfattende FoU-aktiviteter mellom GLU-institusjonene. Et forskningssamarbeid som trekkes frem i den siste rapporteringen er aksjonsforskning/aksjonslæring knyttet til skoleutvikling.

Samarbeid om masterutdanninger

Da Følgegruppen hadde møter med regionene høsten 2011, ble samarbeid om masterutdanning løftet frem som noe regionene satset på å få til. I rapport nr. 2 (Følgegruppen 2012, s. 69) ble også mulighetene for både samarbeid og arbeidsdeling i GLU vurdert som større på mastergradsnivå enn på lavere grads nivå, der fag med små faggrupper på hvert sted kunne dra nytte av «stordriftsfordeler» ved å slå seg sammen innenfor en region. Denne type samarbeid har nå blitt etablert i Region Sørvestlandet. Høsten 2012 ble det opprettet en master i utdanningsvitenskap med profil idrett/kroppsøving ved Universitetet i Stavanger. Ved å organisere tilbudet slik at studenter skal ta minst ett emne ved UiA eller HiT, har man innenfor regionen fått et større og mer robust fagmiljø innenfor idrett/kroppsøving. Andre fordeler som trekkes frem ved denne type samarbeid og arbeidsdeling, er at det «sparer» institusjonene for opprettelsen av et fullt emnetilbud, samtidig som at man får tilgang til flere veilederressurser når studentene skal skrive masteroppgave.

Vi ser også konkrete planer om mastersamarbeid innenfor UH-nett Vest. Her har NLA sendt søknad om master GLU RLE i samarbeid med HVO, og planen er at dette mastertilbudet skal dekke hele regionen. Samtidig rapporterer OFA om at de har kartlagt mastergradstilbud og planlagt mastergradstilbud med sikte på at regionen samlet sett skal få et mest mulig dekkende tilbud.

Samarbeid om kompetanseutvikling for fagansatte

I rapport nr. 2 ble det rapportert om at regionene hadde samarbeidet en god del om kompetanseutvikling for fagansatte, i tillegg til FoU-samarbeidene (Følgegruppen 2012, s. 69). Denne type samarbeid foregår fremdeles i flere av regionene. I UH-nett Vest har de blant annet laget egne kompetansehevingskurs med studiepoeng, og de har arrangert flere ulike konferanser med fokus på kompetanseutvikling. Et eksempel på det siste er konferansen «Læring gjennom praksissamarbeid». Her gikk matematikdidaktikere i UH-nett Vest sammen og arrangerte en konferanse med mål om å rette fokus mot praksisopplæringen i lærerutdanningen. Både studenter, praksislærere og ansatte på høyskolene ble invitert. Også OFA rapporterer om konkrete eksempler på kompetanseutvikling for fagpersonalet, blant annet knyttet til både grunnleggende ferdigheter (seminarrekke) og flerkultur.

3.2.3 Arbeidsdeling

Med bakgrunn i Følgegruppens tolkning av henholdsvis samarbeid og arbeidsdeling, kan det se ut som at SAK-arbeidet i GLU fremdeles har sitt hovedfokus på samarbeid, mens graden av arbeidsdeling synes å være mindre utbredt. Følgegruppen ser samtidig nye eksempler på arbeidsdeling i det innsamlede materialet. I OFA har de fått til en arbeidsdeling i forhold til valgfagstilbud, og de opplever god studentmobilitet mellom institusjonene. HiØ forteller at deres GLU-studenter informeres muntlig om mulighetene for å søke fag ved andre institusjoner og de gunstige forholdene ved å gjøre dette innen regionen. Oversikt over fagtilbudet i regionen publiseres også i Fronter, med kontaktinformasjon. For studieåret 2013/2014 mottar HiVe 29 studenter fra HiBu og HiØ. Disse studentene tar mat og helse, samfunnsfag, kunst og handverk, RLE (GLU 1-7) og musikk. HiVe sender på sin side ut studenter som tar IKT og RLE (GLU 5-10) ved HiØ. For studentene betyr dette blant annet et bredere valgfagstilbud enn en av høyskolene kunne gitt alene.

I UH-nett Vest sitt vestlandssystem for deltid GLU 1-7 opplever institusjonene at de er i ferd med å få til en god arbeidsfordeling, ved at de deler fag og ansvarsområde mellom seg i de fire fellesgradsstudiene som de har gående. Dette beskrives blant annet i tilbakemeldingen fra HSF:

Desse studiane fører til at ein lettare får til deltidsstudium, ein utvekslar erfaringar og fagkompetanse på tvers av institusjonane, og ein greier å tilby eit stort spekter av valfag og vidareutdanningar over heile regionen. Desse tiltaka kompenserer at heiltidsutdanninga ved Hsif er smal, og vestlandsregionen vert fullt ut dekkja fordi ein utdannar lærarar ute i distrikta, og ein greier å tilby heile spekteret av fag (HSF's skriv til Følgegruppen, våren 2013).

Innad i UH-nett Vest har de også inngått avtaler om fordeling av fag. Blant annet har NLA en avtale med HiB om at deres studenter får opptak til engelsk og mat og helse ved HiB. HSF oppgir at de kan konsentrere seg om bare fem fag i sine heltidslærerutdanninger for å greie å kjøre begge lærerutdanningene. De resterende fagene blir tilbudt andre steder i regionen.

Opprettelsen av master i utdanningsvitenskap med profil idrett/kroppøving ved Universitetet i Stavanger er ikke bare et eksempel på SAK-samarbeid i Region Sørvestlandet, men også et eksempel på arbeidsdeling for å skape et robust fagmiljø:

Dette samarbeidet er svært viktig for UiS, da det «sparer» oss for oppretting av et emne på 15 stp. Men like viktig er det at vi får tilgang til et større fagmiljø som beriker vårt eget miljø faglig sett. Ved å organisere tilbudet slik at studenter skal ta minst ett emne ved UiA eller HiT, har man innenfor regionen fått et større og mer robust fagmiljø innenfor idrett/kroppssøving (UiS` skriv til Følgegruppen, våren 2013).

I Region Midt-Norge er det planlagt arbeidsdeling innenfor utvikling av master, der HiNT har et særskilt ansvar for å tilby master i kroppssøving og musikk i Midt-Norge. Det planlagte mastersamarbeidet i GLU RLE mellom NLA og HVO kan også sees på som en slags arbeidsdeling, ved at dette tilbudet skal dekke hele regionen.

I rapport nr. 2 skrev Følgegruppen i sine anbefalinger at det krever styrket innsats fra institusjonene rettet mot vanskelige valg om hvem som skal tilby hva og hvordan sikre kvalifiserte lærere til alle grunnskolenes trinn i en region (Følgegruppen 2012, s. 72). Det kan se ut som at mye av den arbeidsdelingen vi ser eksempler på i de ulike regionene, ikke nødvendigvis er resultater av at en eller flere institusjoner har gitt fra seg et tilbud i lys av SAK-samarbeidet, men hovedsakelig en mer «naturlig» arbeidsdeling som blant annet tar utgangspunkt i de tilbudene institusjonene har hatt i lærerutdanningene over lengre tid. Dette synes blant annet å være tilfelle i OFA, der HiØ i sitt skriv til Følgegruppen beskriver litt av prosessen bak arbeidsdelingen som ble gjort i regionen ved innføringen av GLU:

[...] Ellers vedtok de tre høgskolene at alle skulle tilby grunnskolelærerutdanningene 1-7 og 5-10, om enn med litt ulike profiler. Man valgte å konsentrere små valgfag til de skolene som allerede hadde etablert slike, samtidig som en sørget for at alle studenter i regionen fikk informasjon om det samlede tilbudet.

Arbeidsdeling i faget mat og helse i region Midt-Norge fremstår også som et mer naturlig enn vanskelig valg. Ved innføringen av GLU valgte HiST å ikke videreføre studiet i faget mat og helse fordi de ikke lenger hadde et skolekjøkken på campus. Dermed lå forholdene godt til rette for HiNT, som hadde skolekjøkken på campus, til å tilby faget i regionen (Følgegruppen 2012, s.70).

I rapport nr. 2 viste vi til flere faktorer som kan være en utfordring for institusjonene knyttet til arbeidsdeling i SAK: *konkurranse om studenter og studieproduksjon, studiestruktur, nærregionens behov for fagkompetanse, lav studentmobilitet og geografisk avstand*. Med bakgrunn i det nye datamaterialet kan det se ut som at Region Sørvestlandet og Region Nord-Norge opplever de største utfordringene på dette området. I begge disse regionene er den geografiske avstanden mellom institusjonene stor, og geografien oppleves som en begrensende faktor på studentmobiliteten. Samtidig virker også ulik studiestruktur begrensende på både arbeidsdeling og studentmobilitet. Dette kommer tydelig frem i skrivet fra HiF som fra 1. august 2013 er fusjonert med UiT:

HiF har brukt de siste årene til å diskutere samarbeid med UiT. Arbeidet er vanskeliggjort av at UiT har forsøksordning med femårig utdanning. Denne utfordringen er nå løst i form av fusjon (HiF sitt skriv til Følgegruppen, våren 2013).

Også på Sørvestlandet synes ulik studiestruktur å være et hinder for studentmobilitet. UiS forteller blant annet at flere studenter ved UiA ønsket å ta naturfag ved UiS. Men fordi tilbudet i naturfag 1 og naturfag 2 på UiA og UiS ikke er bygget opp på samme måte, ble overflytting i praksis vanskelig. Samtidig skiver UiS at de ikke opplever et stort ønske fra studentenes side om å flytte på seg, og at de også synes det er utfordrende å skulle tilby fleksible studietilbud når man har ulike studentgrupper i et fag:

Samlingsbaserte tilbud kan være en løsning i framtiden, men en slik måte å organisere undervisningen på oppleves ikke alltid som god for campusbaserte studenter. Et eksempel er erfaring fra MA i matematikkdiraktikk, der man nå går bort fra praksis med samlingsbasert undervisning av hensyn til heltidsstudentene. Altså kan det være krevende å finne gode løsninger når det blir ulike studentgrupper å ta hensyn til (UiS' skriv til Følgegruppen, våren 2013).

Oppsummering

OFA og UH-nett Vest fremstår som de regionene som foreløpig har fått til det tettteste SAK-samarbeidet, etterfulgt av Region Midt-Norge og Region Oslo-Nord. Region Sørvestlandet, Region Nord-Norge og Region 7 (samisk) synes foreløpig å ha det minste omfanget av samarbeid. Mens faktorer som geografisk avstand og ulike studiestrukturer påvirker graden av samarbeid på Sørvestlandet og i Nord-Norge, synes språk og forskjellige rammeplaner å være et hinder for ytterligere samarbeid i Region 7.

De to regionene som har det tettteste samarbeidet, synes også å ha fått til en god del arbeidsdeling. Følgegruppen vil særlig trekke fram UH-nett Vest som et eksempel på en region som klarer å få til både en utstrakt grad av samarbeid og arbeidsdeling på tross av store geografiske avstander. I OFA bidrar sannsynligvis små geografiske avstander til å legge forholdene godt til rette for samarbeid og arbeidsdeling. I begge tilfellene består regionene av institusjoner som i størrelse gjør at det ikke er økonomisk forsvarlig å opprettholde et tilnærmet fullt fagtilbud på GLU alene. De har derfor funnet gode løsninger for å sikre at fullverdig fagtilbud innad i regionen, samtidig som de deler på å tilby de ulike fagene.

Følgegruppen ser at behovet for samarbeid og arbeidsdeling sannsynligvis ikke er like stort i alle regioner. Region Sørvestlandet består av to store universiteter og en høyskole som alle har en relativt god rekruttering av studenter til GLU, og derfor nok studenter til å kunne opprettholde et relativt bredt fagtilbud hver for seg. Samtidig ser man ut i fra mastersamarbeidet i kroppsøving mellom UiA og UiS, at dette oppleves som både styrkende for fagmiljøet i regionen og kostnadsbesparende. Følgegruppen vil derfor anmode institusjonene i denne regionen om å vurdere nye tiltak for å få til mer samarbeid og arbeidsdeling.

Når det gjelder Region Nord-Norge, ser Følgegruppen et stort behov for mer samarbeid og arbeidsdeling. Selv om fusjonen mellom HiF og UiT trolig vil bidra til å skape mer robuste fagmiljøer og større studentgrupper, har vi tidligere påpekt at rekruttering er en stor utfordring i denne regionen. Høsten 2013 tok institusjonene i denne regionen opp fire flere studentene enn HiT alene (jf. tabell 2.2). Både UiN og HiNe har valgt å opprettholde et bredt fagtilbud og

gjennomfører flere fag med få studenter, samtidig som at de opplever høyt frafall (Følgegruppen 2012, s. 30-40). Dette er sannsynligvis svært krevende økonomisk sett, og Følgegruppen er bekymret for hvor bærekraftige disse studietilbudene er slik de nå blir driftet.

3.3 Differensiering

I *Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene for 1.–7. trinn og 5.–10. trinn og Forskrift om rammeplan for de samiske grunnskolelærerutdanningene for 1.–7. trinn og 5.–10. trinn* vises det til at en av de viktigste målsetningene med ny grunnskolelærerutdanning er at det skal være en klar differensiering mellom utdanningene. Datainnsamling i forbindelse med Følgegruppens institusjonsbesøk høsten 2010 viste at majoriteten av lærestedene valgte å kjøre helt differensierte utdanningsløp det første året (Følgegruppen 2011, s. 20).⁵⁹ Vi pekte videre på at de fleste læringsutbytemålene i rammeplanen er felles for de to utdanningene, og at utdanning av mellomtrinns lærere (trinn 5-7) er et felles ansvar for begge to (ibid., s. 20). I anbefalingene til Kunnskapsdepartementet ba Følgegruppen om at det ble opprettholdt en klar linje i forhold til differensiering, men at det likevel er visse faglige grunner til å kunne ha noe samkjøring for GLU 1-7 og GLU 5-10 når det gjelder tema/faglig innhold som retter seg mot 5.- 7. trinn (ibid., s. 32). I brev fra KD av 28. mars 2011 ble det åpnet opp for at en eventuell felles undervisning mellom de to utdanningene bare kunne skje på faglig grunnlag og burde begrenses til enkelte emner som retter seg inn mot trinn 5-7.

Våren 2013 ba Følgegruppen institusjonene om å rapportere om prosentdelen av undervisningen for hvert fag på GLU 1-7 og GLU 5-10 som har fellesundervisning. Det innsamlede datamaterialet er presentert i tabell 3.2. De data som framgår i tabellen er en gjengivelse av det institusjonene har rapportert til Følgegruppen. Rapporteringen fra UiN inneholder kun opplysninger om grad av fellesundervisning i to fag, norsk og PEL. Vi vet at UiN tilbyr flere fag, men har altså ikke fått opplysninger om de har fellesundervisning i de øvrige fagene. Ved tolkning av tabellen må det også tas hensyn til at prosentandelen som er oppgitt fra institusjonene er en skjønnsberegning gjort på den enkelte institusjon, og vi kan derfor ikke anta at de representerer eksakte angivelser. Det betyr at 20 % ved en institusjon blir oppført som ”inntil 40 %” ved en annen. Kategoriene som institusjonene fikk oppgitt, økte med 20 % for hver slik at «inntil 40 %» kan i realiteten bety «ca. 25 %» eller et annet sted mellom 21- 40 %.⁶⁰

18 av 20⁶¹ institusjoner rapporterer om fellesundervisning i noe varierende grad. SH og HiNe er de eneste institusjonene som våren 2013 ikke hadde fellesundervisning. SH har opptak til henholdsvis GLU 1-7 og GLU 5-10 annethvert år. Dette gjør at samordning av undervisningen blir lite aktuell mellom disse utdanningsløpene (Samisk høgskole sitt skriv til Følgegruppen, våren 2013). Det fremgår av HiNe sitt skriv til Følgegruppen at de vurderer

---

⁵⁹ Unntakene var NLA, HSF, HSH, HiØ og HiNT, som i varierende grad hadde valgt noe fellesopplæring for studentene.

⁶⁰ HiT har for eksempel rapportert inn fellesundervisning i inntil 40 % i Nat.1 og inntil 60 % i KRØ1, men presiserer at det foregår ca. 30 % fellesundervisning i naturfag og 50 % i kroppsøving.

⁶¹ Innrapporteringen skjedde før fusjonene mellom UiT/HiF og HiBu/HiVe. Alle disse institusjonene er derfor rapportert hver for seg.

inntil 40 % fellesundervisning i RLE og kroppsøving, men at dette ikke var avklart våren 2013. HiVe er eneste institusjon som oppgir full fellesundervisning i et fag. Her tar studentene på GLU 1-7 30 stp. i faget mat og helse, mens studentene på GLU 5-10 tar 60 stp. De første 30 stp. (M&H 1) blir kjørt sammen.

Tabell 3.2 Rapportering om fellesundervisning i GLU

Inst.	Ingen fellesundervisning	Inntil 20 %	Inntil 40 %	Inntil 60 %	Inntil 80%	100 %
HH	Norsk (1+2), Mat. (1+2), Eng. (1+2), Samf. (1+2), RLE2, Krø.2, PEL(1+2), Nat.2, Mus.1, Mus2		RLE1, Krø.1, Nat.1,			
HiOA	Norsk (1+2), Mat. (1+2), Eng. (1+2), Samf. (1+2), RLE (1+2), Samf. (1+2), Nat.(1+2),	Krø.(1+2) K&H (1+2) Mus.(1+2), M&H (1+2)				
HiBu	Mat.1, Eng.(1+2), Samf.(1+2), RLE(1+2), Nat.(1+2)	Norsk1, PEL(1+2)	Norsk2, Mat.2,	Krø.(1+2), Mus.(1)		
HiVe	Norsk (1+2), Mat. (1+2), Eng. (1+2), Samf.1, RLE (1+2), KRØ (1+2), K&H(1+2), M&H2, PEL(1+2), Nat.(1+2), Fr.språk1	Mus.(1+2)				M&H1
HiØ	Norsk (1+2), Mat. (1+2), K&H (1+2), K&H2, PEL(1+2)	Samf.2, RLE2, KRØ2, Nat.(1+2), Mus.2,	Samf.1, RLE1, KRØ1, Mus.1,	Eng.(1+2)		
HiT	Norsk2, Mat.(1+2), Samf.(1+2), RLE1, K&H(1+2), PEL(1+2), Nat.2, Mus.1	Norsk1	Eng.(1+2), Nat.1, Samf.1	Krø.1		
UiA	Norsk(1+2), Mat.(1+2), Samf.(1+2), Nat.2, M&H2, Fr.språk1, Mus.2		Eng.(1+2), RLE(1+2), KRØ(1+2) PEL(1+2), Nat.1 M&H1, Mus.1			
UiS	Norsk (1+2), Mat.(1+2), Samf.(1+2), RLE(1+2), PEL(1+2)		KRØ(1+2), PEL2	Eng.(1+2)	K&H(1+2), M&H1, Mus.1	
HiB	Norsk (1+2), Mat. (1+2), Eng. (1+2), Samf. (1+2), RLE(1+2), KRØ(1+2), K&H (1+2), PEL(1+2), Nat.(1+2)		Mus.(1+2)		M&H(1+2)	
HSF	Norsk(1+2), Mat.(1+2), Eng.1, Nat.1, Mus.1	PEL1			KRØ1	
HSH	Norsk (1+2), Mat.(1+2), Eng. (1+2), Samf. (1+2), PEL1, Nat.(1+2),	PEL2	K&H(1+2)	KRØ(1+2)	RLE(1+2)	
HVO	Norsk2, Mat.(1+2), Eng.2	PEL(1+2),	Eng.1, Mat.1	Norsk1		
NLA	Norsk2, Mat.2, Samf.(1+2), PEL2, Nat.2	Norsk1, Mat.1, RLE(1+2), KRØ(1+2), PEL1, Nat.1		K&H(1+2), Mus.(1+2)		
HiNT	Norsk (1+2), Mat. (1+2), Eng. (1+2), Samf. (1+2), RLE1, KRØ (1+2), K&H (1+2), PEL (1+2), Nat. (1+2), Mus. (1+2)				M&H1	
HiST	Norsk (1+2), Mat. (1+2), Eng. (1+2), Samf. (1+2), RLE (1+2), KRØ (1+2), K&H2, PEL (1+2), Nat. (1+2), Mus.2			K&H1, Mus.1		
HiNe	Norsk1, Mat.1, Eng.1, PEL1, Nat.1, Mus.(1+2)					
UiN	Norsk (1+2)	PEL2	PEL1			
UiT (4 år)		Norsk (1+2), Mat.(1+2), Eng. (1+2), Samf.(1+2) K&H (1+2), PEL (1+2), Nat. (1+2), M&H (1+2), PEL (1+2)				
UiT (MA)	Norsk (1+2), Mat. (1+2), Eng. (1+2), Samf. (1+2), RLE (1+2), KRØ (1+2), K&H(1+2), Nat. (1+2), M&H (1+2), Mus. (1+2)	Profesjonsfaget (1+2)				

Det fremgår av tabell 3.2 at tre institusjoner rapporterer om inntil 20 % samkjøring mellom GLU 1-7 og GLU 5-10 (HiOA, UiT (4 år), UiT), mens HH, UiA og UiN har oppgitt inntil 40 % samkjøring. Til sammen seks institusjoner oppgir inntil 60 % fellesundervisning (HiBu, HiØ, HiT, HVO, NLA og HiST), mens UiS, HiB, HSF, HSH og HiNT rapporterer om inntil 80 % fellesundervisning på tvers av studieløpene.

Fremmedspråk er det eneste faget hvor det ikke er rapportert om fellesundervisning, da fremmedspråk er et fag som kun tilbys på ungdomstrinnet. Tabell 3.2 viser at i de øvrige fagene er det stor variasjon i både omfang og grad av fellesundervisning. Det er minst omfang av fellesundervisning (totalt 5 emner) i matematikk. Sammen med PEL-/profesjonsfaget, samfunnsfag og naturfag har matematikk også minst variasjon i grad av fellesundervisning (0-40 %). HiBu og HVO er de lærestedene som oppgir inntil 40 % samkjøring i matematikk på tvers av studieløpene. HH, HiT og UiA viser til tilsvarende samkjøring i naturfag. UiA, UiN og UiS rapporterer om inntil 40 % fellesundervisning i PEL, mens HiT og HiØ viser til inntil 40 % fellesundervisning i samfunnsfag.

I engelsk og norsk varierer oppgitt fellesundervisning fra 0-60 %. HiØ og UiS oppgir inntil 60 % fellesundervisning i engelsk, mens HVO viser til inntil 60 % fellesundervisning i norsk. I rapporteringen presiserer HVO at samkjøringen er rundt 50 % av undervisningen (15 stp.).

Omfanget av fellesundervisning er størst innenfor de praktisk-/estetiske fagene. Ved siden av RLE, varierer graden av oppgitt samkjøring fra 0-80 % i kroppsøving, K&H og musikk. UiS er eneste institusjon som rapporterer om inntil 80 % samkjøring i henholdsvis K&H og musikk, mens tilsvarende gjelder for HSF i kroppsøving og HSH i RLE-faget. Ved at HiVe som tidligere nevnt har full samkjøring i faget mat & helse, spenner grad av samkjøring i dette faget fra 0-100 %. Sistnevnte fag er også det lærerutdanningsfaget som har mest oppgitt fellesundervisning. Tre institusjoner oppgir samkjøring i M&H på inntil 80 %: UiS, HiB og HiNT. Med unntak av PEL ser vi også i samtlige fag en tendens til mer samkjøring i de første 30 stp emnene (for eksempel KRØ1), sammenlignet med de neste 30 stp.-emnene (for eksempel KRØ2).

I tabell 3.2 er institusjonene gruppert regionsvis. Rapporteringen viser at Oslofjordalliansen, Sørvestlandet og UH-nett Vest er de regionene som samlet sett ser ut til å ha *mest* samkjøring i *flest* emner. Samtidig ser vi også at det kan være store forskjeller i grad og omfang av samkjøring mellom de ulike institusjonene i en region, for eksempel i OFA. Forøvrig synes det ikke å være en klar sammenheng mellom størrelsen på institusjonen og grad av fellesundervisning. Et eksempel på dette er at institusjoner som HiST og HiB har valgt henholdsvis inntil 60 % og inntil 80 % samkjøring, mens UiT (4 år) har valgt inntil 20 % samkjøring. Det som imidlertid ikke fremgår av tabellen, er om fellesundervisning vil være et reelt valg for de som oppgir 0 % overlapp. Faget kan for eksempel bli tilbudt på kun et av studieprogrammene, slik tilfelle er med K&H på HiVe (GLU 1-7) (Følgegruppen 2013, s. 30). Det kan også være at faget blir tilbudt på henholdsvis GLU 1-7 og GLU 5-10 annethvert semester.

Tabell 3.3 Begrunnelser for samkjøring

	Faglige grunner (innholdet i studiet)	Antall studenter	Antall lærere	Infrastruktur (rom tilgjengelige)	Annet (skriv inn)
Norsk	HiBu (1), HVO (1) ⁶² , NLA (x), UiT (4 år) (1), HiT (1)	HVO (2), UiT (4 år) (2)			HiBu (2) ⁶³
Matematikk	HVO (x) ⁶⁴ , NLA (x), UiT (4 år) (1)	HiBu (1), UiT (4 år) (2)			
Engelsk	HiT (1), HiØ (1), HVO (1) ⁶⁵ , UiA(1), UiS (2), UiT (4 år) (1)	HiT (2), HiØ (2), HVO (2), UiA (2), UiS (1), UiT (4 år) (2)			
Samfunns-fag	HiT (1), HiØ (1), UiT (4 år) (1)	HiØ (2), UiT (4 år) (2)			
RLE	HH (x), HiØ (1), HSH (1), NLA (x), UiA (1 ⁶⁶), UiS (1)	HiØ (2), HSH (2), UiA (1 ⁶⁷), UiS (1)			
Kropps-øving	HH (x), HiBu (2), HiT (2), HiØ (1), HSF (2) HSH (1), NLA (x), UiA (1 ⁶⁸), UiS (1), HiOA(1)	HH (x) ⁶⁹ , HiBu (1) HiT (1), HiØ (2) HSF (1), HSH (2). UiA (1 ⁷⁰), UiS (2)		HiT (3)	
Kunst & håndverk	HiST (2), NLA (1), UiA (1), UiS (1), HiOA (1),UiT (4 år)(1)	HiST (1), NLA (2), UiA (2), UiS (2), UiT (4 år) (2)		UiS (3)	
PEL	HiBu (1), HSF (1), HSH (1), HVO (x), NLA (x), UiA (1), UiN (1), UiS (2), UiT (4 år) (1), UiT (1)	UiT (4 år) (2)	UiS (1), UiT (2)		HiBu (2) ⁷¹
Naturfag	HH (x), HiT (1) HiØ (1), NLA (x), UiA (1), UiS (1), UiT (4 år) (1)	HiØ (2), UiT (4 år) (2)	UiS (2)	UiS (3)	
Mat og helse	HiB (x), HiNT (1) HSH (1), UiA (1), UiS (2), HiOA (1), UiT (4 år) (1), HiVe (1)	HiNT (3), HSH (2), UiS (1), HiOA (2), UiT (4 år) (2)	HiVe (3)	HiNT (2), HiVe (2)	
Fremmed-språk					
Musikk	HiB (x), HiST (2) HiØ (1), HSH (1), HiVe (2) NLA (1), UiA (1), HiOA (1)	HiBu (1), HiST (1) HiØ (2), NLA (2) UiA (2), UiS (1), HiVe (1)	UiS (2)	HiVe (3)	

⁶² Fokus på mellomsteget og kompetanse som alle norsklærere må ha

⁶³ Frigjør ressurser til studentoppfølging

⁶⁴ Fokus på mellomsteget og kompetanse som alle matematikklærere må ha

⁶⁵ Språkdelen av emnet

⁶⁶ Gjelder RLE 1

⁶⁷ Gjelder RLE 2

⁶⁸ Gjelder Kroppsøving 1

⁶⁹ HH har ikke rangert hvorfor de har fellesundervisning i kroppsøving, men satt to kryss.

⁷⁰ Gjelder Kroppsøving 2

⁷¹ Frigjør mer ressurser til seminarundervisning i delte klasser

I tabell 3.3 har institusjonene som oppgir fellesundervisning blitt bedt om å prioritere ulike begrunnelser for dette valget (1 = viktigste grunn, 2 = nest viktigst) eller sette (x) i den boksen som best angir grunnen til at de har valgt å ha samkjøring). Tabellen viser at faglige grunner rapporteres som den klart viktigste årsaken til fellesundervisning, og antall studenter som nest viktigste grunn. Blant de institusjonene som har begrunnet fellesundervisningen med alternativet «Antall studenter», oppgir henholdsvis HiBu, HH, HiST, HiT, HiVe, HSF, UiA og UiS dette som den viktigste grunnen for at de har valgt fellesundervisning. Kun fire institusjoner (HiNT, HiT, HiVe, UiS) har oppgitt infrastruktur som en av grunnene til at de har valgt å samkjøre. Ingen av lærestedene har derimot oppgitt infrastruktur som den viktigste årsaken til fellesundervisning. Tre institusjoner (HiVe, UiS, UiT) har nevnt antall lærere som en begrunnelse. UiS er her det eneste lærestedet som oppgir antall lærere som den viktigste grunnen for samkjøring, i dette tilfellet inntil 40 % i PEL-faget.

3.3.1 Differensiering sett fra et studentperspektiv

Datamaterialet som ble presentert i forrige avsnitt, viser at de fleste studentene som blir tatt opp på henholdsvis GLU 1-7 og GLU 5-10 i stor grad vil være adskilt de to første årene i utdanningene (PEL-norsk-matematikk), men det vil være større sannsynlighet for å ha noe felles undervisning på tvers av de to utdanningene i de to siste årene.

Følgegruppen vil påpeke at innen samme institusjon, kan differensiering virke forskjellig for den enkelte student. Alle studenter på GLU1-7 ved UiS vil for eksempel kun være sammen med 1-7 studenter i de tre første semestrene (PEL 1 og 2, matematikk 1 og norsk 1). Dersom en student så velger engelsk 1, vil 41-60 % av undervisningen være felles med studenter fra GLU 5-10, mens en annen student som velger norsk 2 eller matematikk 2 eller samfunnsfag, vil kun være med eget kull. Denne studenten kan oppleve å være felles med studenter fra den andre utdanningen senere i løpet dersom valget faller på for eksempel mat & helse eller kunst & håndverk.

Det kan se ut som at studenter som velger praktisk-/estetiske fag sannsynligvis vil ha mer fellesundervisning på tvers av de to utdanningsløpene, sammenlignet med de studentene som for eksempel velger fag som norsk, matematikk og samfunnsfag. Datamaterialet viser på den andre siden at det er en tendens til mer samkjøring i de første 30 stp.-emnene, sammenlignet med påbyggingsemnene. Med tanke på at et sentralt element ved reformen er at studentene på GLU 1-7 skal ha en større faglig bredde, og studentene på GLU 5-10 en større faglig dybde (Kunnskapsdepartementet, 2010), kan det se ut at studenter som er tatt opp på GLU 1-7 vil ha mer fellesundervisning enn studenter som er tatt på GLU 5-10. Men dette vil igjen være avhengig av hvilke fag studentene velger.

Oppsummering

Alle institusjoner, med unntak av SH (som ikke tilbyr utdanningene samtidig), rapporterer om fellesundervisning eller planer om fellesundervisning. Det kan se ut som at det foregår mest samkjøring i de første 30 stp.-emnene i de «mindre» fagene, og i de praktisk-/estetiske fagene.

Det innsamlede materialet viser at institusjonene oppgir faglige grunner som den klart viktigste årsaken til fellesundervisning. Samtidig viser rapporteringen at det kan ikke være

enighet om hva som er faglig begrunnet overlapp mellom utdanningene i de emnene som tilbys. Læringsutbytteformuleringer i de nasjonale retningslinjene er svært sammenfallende for begge programmene, og dette kan føre til større grad av overlapp mellom utdanningene lokalt med henvisning til faglige begrunnelser. Følgegruppen stiller spørsmål ved at det er såpass stor variasjon knyttet til grad av samkjøring innenfor enkelte fag: RLE tilbys med fra 0 % til 80 % overlapp, K&H tilbys med fra 0 % til 80 % overlapp, og det samme gjelder musikk. Vi stiller også spørsmål ved om mer enn 50 % overlapp i Norsk 1 spesielt (HVO), men også Engelsk 1 (HiØ og UiS) er en god løsning for å ivareta begynneropplæring versus videre læring som er sentralt i de to differensierte utdanningene. I forrige rapport viste vi til tilbakemeldinger fra fagmiljøene om at fagene i grunnskolelærerutdanningene har få naturlige møtesteder nasjonalt, og at det over tid kan føre til at fagfolkene blir lite samstemte (Følgegruppen 2013, s. 94). Følgegruppen mener det er viktig å følge opp de faglige begrunnelsene og de faglige konsekvensene stor grad av overlapp kan få for nyutdannede lærere, og vi vil anmode om at det legges til rette for flere nasjonale møtesteder for fagene. Med tanke på at trinn 5-7 i utdanningen er felles, mener Følgegruppen at samkjøring inntil 20 % vil være et naturlig utgangspunkt.

Datamaterialet viser at det foregår mest fellesundervisning i de praktisk-/estetiske fagene som kunst og håndverk, mat og helse, kroppsøving og musikk, og at antallet studenter i mange av tilfellene er den viktigste begrunnelsen til denne samkjøringen. Følgegruppen ser at reformen er utfordrende for disse fagmiljøene. Vi har samtidig pekt på at flere institusjoner har et for bredt fagtilbud kombinert med svak rekruttering (Følgegruppen 2013, s. 40). Følgegruppen mener at det vil være hensiktsmessig at et utvalg av utdanningsstedene tar ansvar for å tilby disse fagene. Mer bruk av arbeidsdeling og faglig konsentrasjon innenfor regionene vil sannsynligvis øke studentantallet og redusere behovet for samkjøring, samtidig som man også skaper mer robuste fagmiljø.

I dette kapittelet har vi forsøkt å vise at differensiering kan virke forskjellig for den enkelte student, avhengig av hvilke fagvalg studenter gjør. Ved at lærestedene rapporterer om lite fellesundervisning i de store fagene som PEL, norsk og matematikk som ofte ligger tidlig i studieløpet, vil det være nærliggende å tenke seg at de fleste GLU-studenter sannsynligvis vil oppleve en mindre grad av samkjøring de første studieårene.

3.4 Vurderinger, anbefalinger og videre arbeid

I Rapport nr. 3 anbefalte vi institusjoner med få studenter å satse på et mindre antall fag. Nye data knyttet til samkjøring mellom GLU 1-7 og 5-10 i årets rapport, forsterker behovet for slike prioriteringer ytterligere. Både samkjøring uten faglig grunngeving og altfor stor grad av samkjøring med faglig grunngeving, bryter med intensjonene om to separate utdanninger. At både små, mellomstore og store institusjoner likevel velger å samkjøre på dette grunnlaget, peker i retning av at det er en uenighet om et av reformens mest sentrale prinsipper.

Følgegruppen mener at stor grad av samkjøring viser at det er helt nødvendig med reell arbeidsdeling. Det som kompliserer arbeidsdeling for mange av de mindre fagene, er at faggruppene som underviser i GLU også underviser i BLU eller at vitenskapelig ansatte innen GLU styrker fagmiljøet totalt sett på en institusjon fordi de samarbeider med vitenskapelig ansatte innen BLU. Følgegruppen er klar over at dersom en institusjon velger arbeidsdeling innen GLU, kan dette få konsekvenser for undervisning i BLU (ref. Følgegruppens rapport nr. 1, 2011).

Målsetningen for institusjonene må uansett være faglig konsentrasjon ved de enkelte institusjonene, slik at fagmiljøene blir sterke nok til å følge opp alle sidene ved reformen, og studentmiljøene blir store nok til å få bredde i de profesjonsfaglige diskusjonene. Institusjonene må ta ansvar på dette feltet.

Videre er det viktig å følge opp faglige begrunnelser for samkjøring. Ulik praksis her kan tyde på for liten kontakt mellom fagmiljøene ved de ulike institusjonene. Dessuten ser Følgegruppen et behov for revisjon av nasjonale retningslinjer på dette punktet, og vi mener det er særlig viktig å få til en ytterligere spissing mot begynneropplæring i GLU 1-7.

Anbefalinger

Til institusjonene

- Institusjonene må intensivere arbeidet med reell arbeidsdeling og faglig konsentrasjon.
- To klart differensierte studieprogram er målsettingen med reformen. Er rekrutteringen for lav til å finansiere et kull, må institusjonene vurdere andre alternativer (opptak annethvert år, samarbeid med andre, bare tilby et program) (jf. Følgegruppen 2011, s. 31).
- Institusjonene bør, eksempelvis gjennom NRLU, finne fram til konkrete tiltak for å skape nasjonale møteplasser for lærerutdanningsfagene på henholdsvis GLU 1-7 og 5-10. Det er et særlig behov for å revidere og operasjonalisere kompetansemål i fagene slik at de styrker reformens intensjoner om to differensierte GLU-programmer.

Til Kunnskapsdepartementet

- Følgegruppen er kjent med at kunnskapsministeren vil oppnevne en ekspertgruppe til å gjennomgå hele finansieringssystemet for universiteter og høyskoler. Følgegruppen vil sterkt understreke behovet for et finansieringssystem som kan stimulere til arbeidsdeling og mobilitet. Det er Følgegruppens oppfatning at for å få kvalitet i begge utdanningene og alle fagene i samtlige regioner, må KD bidra til at arbeidsdeling i regionene forsterkes.
- Når det gjelder de praktisk-estetiske fagene med få studenter, mener Følgegruppen at KD må vurdere nasjonale tiltak for å sikre at framtidig lærerbehov innenfor disse fagene blir dekket.
- De nasjonale retningslinjene for de to GLU-utdanningene er svært sammenfallende, og det er derfor viktig at det nå foretas en revidering. Vi ber om at departementet påser at arbeidet med revidering av disse retningslinjene blir fulgt opp, og at det blir gjort et grundig arbeid.

4 Bacheloroppgåva i grunnskulelærerutdanningane

Innføringa av ei obligatorisk bacheloroppgåve er eit nytt element som vart implementert ved oppstartinga av grunnskulelærerutdanningane. I *Forskrift om rammeplan for grunnskulelærerutdanningane for 1-7 trinn og 5-10 trinn* (Kunnskapsdepartementet 2010a) står det at « [...] Bacheloroppgave i det 3. studieåret er obligatorisk. Arbeidet med oppgaven og innføring i vitenskapsteori og metode skal utgjøre 15 studiepoeng av pedagogikk og elevkunnskap. Oppgaven skal være profesjonsrettet med tematisk forankring i pedagogikk og elevkunnskap og/eller i andre fag [...] »

De første kullet med GLU-studentar leverte sine bacheloroppgåver våren 2013. Tal frå institusjonane viser at det vart levert inn til saman 733 oppgåver på GLU 1-7 og 739 oppgåver på GLU 5-10.⁷² Følgjegruppa har fått tilsendt eit oversyn over oppgåvetitlar, fagleg forankring (fag 1 og eventuelt fag 2) og kva fag dei ulike rettleiarane representerte. Me har òg samla inn retningslinjene for bacheloroppgåva frå dei ulike lærestadene, samt eit utval av dei innleverte tekstane. Data frå institusjonane viser variasjon når det gjeld innhald i retningslinjene, samt fagleg og tematisk forankring på innleverte oppgåver. I dette kapitlet vil me starte med å samanlikne innhaldet i retningslinjene på tvers av institusjonane. Me vil vidare gi eit oversyn over fagleg forankring for oppgåvene som vart levert inn på høvesvis GLU 1-7 og GLU 5-10. Til slutt vil karakterfordelinga for innleverte BA-oppgåver våren 2013 bli presentert.

4.1 Retningslinjene for bacheloroppgåvene

Dei nasjonale retningslinjene for bacheloroppgåva beskriv oppgåva som eit « selvstendig og forskningsbasert skriftlig arbeid der kandidatene skal formulere og svare på en valgt problemstilling. Oppgaven skal knyttes til praksisopplæringen eller andre sider ved skolens virksomhet» (s. 21). Problemstillingar som er relevante for ei slik oppgåve «skal reflektere sentrale praktiske, faglige og/eller pedagogiske utfordringer i grunnskolens virksomhet» (s. 21). Føremålet med oppgåva er at studentane skal vise at dei er i stand til å gi «en helhetlig og sammenhengende framstilling og refleksjon om sentrale spørsmål i profesjonsutøvelsen» (s. 21).

Læringsutbytte for arbeidet med oppgåva som er utarbeidd for dei nasjonale retningslinjene, er:

Studenten

- har kunnskap om sentrale vitenskapsteoretiske spørsmålsstillinger i utdanningsforskning
- har innsikt i sentrale spørsmål knyttet til forskningsmetoder med relevans for studier av virksomhet i og omkring skolen

---

⁷² Følgjegruppa har ikkje fått tilsendt data frå UiN om talet på innleverte oppgåver på GLU 1-7, våren 2013. Talet på innleverte oppgåver på GLU 1-7 er derfor sannsynlegvis noko høgare.

- har kunnskap om sentrale praktiske, faglige og pedagogiske utfordringer i grunnskolens virksomhet som er utviklet gjennom bacheloroppgaven
- har inngående kunnskap om det emnet som den enkelte har fordypet seg i gjennom bacheloroppgaven

Studenten

- kan kritisk analysere relevant forskning om læringsarbeid og hvilken betydning denne kan ha for undervisningen og for alle elevers læring
- kan planlegge og delta i utviklings- og endringsprosesser i skolen, og kan kritisk vurdere disse i etterkant
- kan anvende vitenskapsteoretisk og metodisk kunnskap i utformingen av en egen bacheloroppgave
- har tilegnet seg ferdigheter i akademisk skriving

Studenten

- kan vise et faglig engasjement i viktige spørsmål om skole og opplæring, og på et forskningsmessig grunnlag kunne analysere og formidle et sammensatt fagstoff på en overbevisende måte
- kan selvstendig forholde seg til forskningsetiske problemstillinger

Alle institusjonane har sendt inn retningslinjer, utanom UiN. Dokumentasjonen frå UiA og HiNe er noko mangelfull. Samla sett varierer dei innsendte retningslinjene både i omfang og framstillingsmåte. Omfanget varierer frå 1 til 17 sider. Dei fleste viser til forskrifta og nasjonale retningslinjer når det gjeld krav og læringsutbyte. Vidare har mange grundig omtale av tekniske krav til oppgåva, rettleiingsprosessen og metode/etikk, medan andre berre syner kort til t.d. kva referansestil som skal nyttast. Ein del av forklaringa på variasjonen i omfang ligg i slike val – altså i kva grad retningslinjene òg er eit opplæringsdokument for studentane, eller om den delen t.d. er lagt til førelesingar og andre dokument/litteratur. Det verkar ikkje å vere vesentlege forskjellar mellom 1-7 og 5-10-programma på dei ulike institusjonane.

Tabell 4.1 syner kva krav institusjonane stiller til studentane når det gjeld bacheloroppgåva.

Tabell 4.1: Oversyn over krav til studentane i retningslinjene for bacheloroppgåver⁷³

Institusjon	Omfang ⁷⁴ (sider)	Rettleiingsmøte	Presentasjon av oppgåva	Sensur I:intern E:ekstern	Pensum ca.	Opning for samarbeid
HiB	maks 25	2 (1 obl.)	Framlegg	I:1/E:1	1100	Nei
HiBu						
HH	7000 ord/14	4	Seminar			Nei
HiNe				E:1	800	
HiNT	20	4	Seminar	I:1/E:1?		Nei
HiOA	6000 ord/12	2	Konf.	I:1/E:1	1000	Nei
HSF	7000 ord/14	3	Sem.+ konf.		1000	2-3
HSH	8-10 000 ord /16-20	3	Framlegg + poster	I:2/E:1		Ja, par
HiST	20		2 seminar	I		
HiT	8000 ord/16	3	Seminar			Nei
HiVe	8000 ord/16	3	Seminar	I:1/E:1		Ja, 2-3
HVO	10 000/ 20	5	Konf			Nei
HiØ	9-10 000 ord/18- 20					Nei
SH ⁷⁵	20-25					
NLA	8500 ord/17	2	Seminar	I:1/E:1	950	Nei
UiA						
UiN						
UiS	8000/16	3	Seminar			Ja, par
UiT (4 år)/HiF	15	Ja, uspes.	Praksismøte	I:2/E:1		Nei
UiT (MA)	6000/12	4	3 seminar + poster			Ja

Når det gjeld krava til studentane, ser me altså at retningslinjene syner variasjon. Omfangskrava til sjølve bacheloroppgåva varierer frå 12 til 25 sider, talet på rettleingar frå ein til fem, tal på presentasjonar frå ingen til tre og pensum frå 800 til 1100 sider. Ni institusjonar tillét ikkje samarbeid om oppgåva, medan fem opnar for dette. Talet på sensorar varierer frå ein til tre, og dei fleste har krav om ekstern sensur.

Variasjonen er òg knytt til korleis institusjonane vil at studentane skal te seg i høve Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD). NSD er bl.a. personvernombod for cirka 150 forsknings- og utdanningsinstitusjonar, inkludert alle universiteta, høgskolane, helseføretak, sjukehus, forskingsinstitutt og kompetansesenter. Forskarar og studentar ved institusjonar som har NSD som sitt personvernombod, skal melde sine forskingsprosjekter til NSD, dersom prosjekta inneber meldeplikt. Meldeplikt ved handsaming av personopplysning er lovpålagt, og prosedyren med melding til NSD er avtalt med institusjonane.

⁷³ Blanke felt betyr opplysningane ikkje kjem fram av innsendt dokumentasjon.

⁷⁴ Omfang: Framside, innhaldsliste, litteraturliste og vedlegg kjem som regel i tillegg. Nokre inst. har +/- 10%. Ved gruppearbeid blir omfanget vanlegvis auka med ca. 2000 ord. Tal i kursiv er FGs omrekning 1 side=500 ord.

⁷⁵ Tomme felt her kjem av at dokumentasjonen er på samisk, og at me ikkje har hatt høve til å få den omsett.

Eit prosjekt er meldepliktig viss det skal registrerast personopplysningar. Personopplysningar er opplysningar og vurderingar som kan knytast til enkeltpersonar:

- «direkte, ved at datamaterialet inneholder navn, personnummer eller andre personentydige kjennetegn
- ved at datamaterialet kan spores tilbake til e-post/IP-adresse (f.eks. ved nettbaserte spørreskjema)
- indirekte, via en kombinasjon av bakgrunnsopplysningar
- via referansenumre i datamaterialet som viser til adskilt navneliste (koblingsnøkkel)»

(sjå: <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt>).

NSD opplyser om korleis eit prosjekt må vere for at det ikkje skal vere meldepliktig

(http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/vanlige_sporsmal.html?id=21):

- «For at et prosjekt ikke skal omfattes av meldeplikten, må alle elektroniske data som behandles gjennom hele forskningsprosessen være anonyme (se definisjon over). I tillegg må eventuelle sensitive data på ingen måte knyttes til direkte personopplysninger, heller ikke via kode og koblingsnøkkel. Her er noen fremgangsmåter som kan benyttes:
  - Ved intervju og observasjon registreres data kun i form av notater (ikke opptak). Man må påse at det ikke registreres noen navn eller personidentifiserende bakgrunnsopplysninger i datamaterialet.
  - Det kan eventuelt gjøres lydopptak av intervju dersom intervjuguiden er utformet slik at det ikke vil fremkomme personopplysninger i opptaket. (NB! Stemme kombinert med utvalgsriterier eller bakgrunnsopplysninger om informanten kan være identifiserende. Ved bruk av lydopptak må denne type opplysninger utelates eller begrenses, slik at enkeltpersoner ikke kan gjenkjennes i det samlede datamaterialet.)
  - Spørreskjemaer innhentes i papirform, uten navn eller personidentifiserende bakgrunnsopplysninger.
  - For at bruk av nettbaserte spørreskjema ikke skal omfattes av meldeplikt, må man forsikre seg om at IT-løsningen er fullstendig anonym (bl.a. at respondentens epost-/IP-adresse ikke på noe tidspunkt knyttes til spørreskjema), og at selve spørreskjemaet ikke inneholder spørsmål om identifiserende opplysninger. NB! De fleste nettbaserte spørreskjema innebærer registrering av epost-/IP-adresse, og behandlingen vil da være meldepliktig, selv om evt. bare tjenesteleverandøren har tilgang til disse opplysningene.
  - Registerdata og journaldata kan brukes uten melding så lenge det kun er anonyme data som hentes ut. Opplysningene må ikke kunne tilbakeføres til enkeltpersoner på noen måte. Det finnes en rekke anonyme registerdata tilgjengelig på nett, bl.a. hos SSB og NSD.»

I forkant av første BA-oppgåvearbeid i GLU 1-7 og GLU 5-10 var det ein diskusjon om korleis ein skulle gjennomføre dette arbeidet utan at NSD ville bli kontakta av 2000 nye

studentar på same tid. Dei fleste kom fram til at det beste ville vere å oppmode studentane til ikkje å gjennomføre eit arbeid som var meldepliktig

I tillegg til spørsmål om meldeplikt er det òg andre omsyn forskarar må ta, ikkje minst når det gjeld krav til samtykke. Dette er eit krav som gjeld uavhengig av om det er meldeplikt eller ikkje. For at eit samtykke til deltaking i forskning skal vere gyldig, må det vere frivillig, uttrykkeleg og informert (sjå NSD: <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/samtykke.html>).

Den som blir spurd, må skjønne kva samtykket gjeld og kva for nokre konsekvensar det kan få å gi sitt samtykke. Det er vanleg å sende ut eit informasjonsbrev der ein spør om deltaking og informerer om studien. Viss studien gjeld elevar i skulen (under 15 år), er det andre omsyn ein må ta. Føresette må informerast, og det er dei som skal gi sitt samtykke til at borna deltek.

Ser me til dømes på metode, så tillèt HiOA ikkje at studentane intervjuar elevar, og dei presiserer at «Eventuelt empirisk materiale velges ut og innhentes slik at det ikke krever forskningsetisk vurdering og godkjenning eller særskilt samtykke fra foresatte.» UiS råder studentane til ikkje å skrive oppgåver der ein treng godkjenning frå NSD, og syner til at dette er tidkrevjande, men forbyr det ikkje. HiNT har laga eit eige skriv til foreldre ved skular som er involvert i bachelorarbeidet til studentane. Der presiserer dei anonymitetsprinsippa til NSD, som mange andre, og skriv vidare «Deltakelse i intervju eller spørreskjema-undersøkelser vil være frivillig, men vi håper selvsagt at flest mulig vil delta. Foreldre/foresatte som ikke ønsker at sitt barn skal bli involvert, må gi aktivt melding til skolen om dette.» Følgjegruppa vil her peike på at det i dagens reglar er krav om aktivt samtykke frå alle foreldra. Dei må òg ha informasjon om kvar einaste studie som deira born blir bedt om å delta i, det er ikkje mogeleg å gje samtykke for deltaking på generelt grunnlag (ref. Krav til informasjonsskriv).

4.2 Val av fagleg forankring i bacheloroppgåvene

I innleiinga av dette kapitlet vart det vist til forskrifta for grunnskulelærerutdanningane, der det står at oppgåva skal vere profesjonsretta med tematisk forankring i PEL-faget og/eller i andre fag (Kunnskapsdepartementet 2010). Tabell 4.2 og tabell 4.3 gir eit oversyn over talet på innleverte bacheloroppgåver på høvesvis GLU 1-7 og GLU 5-10 våren 2013, sortert etter fagleg forankring (fag 1) og (fag 2).⁷⁶

Tabell 4.2 viser at det vart levert inn til saman 733 BA-oppgåver i GLU 1-7, og at 446 av desse oppgåvene hadde ei fagleg forankring i PEL/profesjonsfaget som fag 1. Det utgjer ca. 60,8 % av alle oppgåvene. Av dei 340 oppgåvene som var fagleg forankra i to fag, var 160 av desse tilknytt PEL/profesjonsfaget. Samla sett var 606 av 733 innleverte oppgåver (82,3 %) fagleg forankra i PEL/profesjonsfaget enten som fag 1 eller fag 2.

Tabellen viser samstundes at det er monaleg færre som har forankra oppgåva i dei andre obligatoriske faga på GLU 1-7: 136 oppgåver er knytt til norskfaget som fag 1 eller fag 2, medan 111 oppgåver er knytt til matematikk. 10 eller færre av oppgåvene er samla sett fagleg forankra i enten fag 1 eller fag 2 i kvart av desse faga: engelsk, kunst & handverk, mat og helse, musikk og samisk.

På GLU 5-10 vart det skrive totalt 739 BA-oppgåver, og 417 av desse (56,4 %) var knytt til PEL/profesjonsfaget som fag 1, jf. tabell 4.3. 399 BA-oppgåver var knytt til to fag, derav 167 i PEL. Av 739 innleverte oppgåver var 584 knytt til PEL/profesjonsfaget enten som fag 1 eller fag 2. Dette utgjer 79,0 % av alle innleverte oppgåver på GLU 5-10 våren 2013, noko som er et par prosent lågare enn på GLU 1-7. Tabell 4.3 viser samstundes at færre av oppgåvene på GLU 5-10 er samla sett fagleg forankra i norsk og matematikk som fag 1 og fag 2 samanlikna med GLU 1-7. På den andre sida er den faglege spreinga på dei innleverte oppgåvene noko større på GLU 5-10. Tabell 4.3 viser at det er fleire studentar på dette studieløpet som har knytt BA-oppgåvene til dei andre lærarutdanningsfaga. 10 eller færre av oppgåvene er samla sett fagleg forankra i enten fag 1 eller fag 2 i kvart av desse faga: kunst & handverk og mat & helse.

Tabell 4.2 Fagleg forankring på innleverte BA-oppgåver, GLU 1-7, våren 2013

	Fag 1	Fag 2	Fag 1 og Fag 2
Fag	Tal	Tal	Tal som er fagleg forankra i fag 1 og fag 2
PEL (+profesjonsfag) ⁷⁷	446	160	606
Norsk	75	61	136
Matte	70	41	111
Engelsk	7	3	10
Kroppsøving	36	11	47
Kunst og handverk	7	3	10
Mat og helse	15	0	15
Musikk	5	0	5
Naturfag	30	9	39
RLE	21	0	21
Samfunnsfag	17	5	22
Samisk	1	2	3
Andre fag	3	2	5
Tal på oppgåver totalt	733	340	
Tal på oppgåver utan fagleg forankring i to fag	393		

⁷⁷ Den integrerte masterutdanninga ved UiT har profesjonsfag, og ikkje PEL, i si fagportefølje.

Tabell 4.3 Fagleg forankring på innleverte BA-oppgåver, GLU 5-10, våren 2013

	Fag 1	Fag 2	Fag 1 og Fag 2
Fag	Tal	Tal	Tal som er fagleg forankra i fag 1 og fag2
PEL (+profesjonsfag) ⁷⁸	417	167	584
Norsk	50	34	84
Matte	51	42	93
Engelsk	11	16	27
Kroppsøving	36	1	37
K&H	3	1	4
M&H	6	1	7
Musikk	15	1	16
Naturfag	38	45	83
RLE	26	10	36
Samfunnsfag	52	45	97
Andre fag	4	1	5
Ukjent fagfelt ⁷⁹	30		
Tal på oppgåver totalt*	739	399 ⁸⁰	
Tal på oppgåver utan fagleg forankring i to fag	310		

Ved fleire av institusjonane har alle dei innleverte bacheloroppgåvene våren 2013 vore knytt til PEL/profesjonsfaget som fag 1. På GLU 1-7 gjeld dette for HSH, HiST, HiNe og UiT, og på GLU 5-10 for HiBu, HiNe, HiST og UiT. Data viser samstundes at ved alle dei nemnte institusjonane ovanfor har eit fleirtal av studentane også knytt oppgåva til eit skulefag. HiST skriv blant anna at dei i skuleåret 2012/13 hadde eit avdelingsstyrevedtak på at bacheloroppgåvene skulle skrivast i PEL **og** fag. Alle studentane har hatt to rettleiarar, ein pedagog og ein faglærer frå det faget oppgåva tok sitt tema frå (HiSTs skriv til Følgjegruppa, våren 2013).

4.3 Karakterfordeling for bacheloroppgåvene

Under pkt. 2.3.3 vart det vist til at GLU-studentane oppnådde betre karakterar i PEL-faget samanlikna med andre lærarutdanningsfag (norsk og matematikk), samstundes som at strykprosenten er monaleg lågare. Våren 2013 vart det gitt ca. 15 % toppkarakterar i PEL-faget (karakter A) på begge studieløp, medan strykprosenten var 2,2 % på GLU 1-7, og 3,3 % på GLU 5-10.⁸¹ Bacheloroppgåva er knytt til PEL-faget. Tabell 4.4 og tabell 4.5 viser karakterfordelinga på innleverte bacheloroppgåver våren 2013 på høvesvis GLU 1-7 og GLU 5-10 (kull 2010).

Tabellane viser at i snitt oppnådde 18,4 % av studentane på GLU 1-7 toppkarakterar på bacheloroppgåva, mens tilsvarande gjaldt for 16,4 % av studentane på GLU 5-10. Strykprosenten var til samanlikning 1,7 % på GLU 1-7, og 3,3 % på GLU 5-10.

⁷⁸ Den integrerte masterutdanninga ved UiT har profesjonsfag, og ikkje PEL, i si fagportefølgje.

⁷⁹ Følgjegruppa manglar oversikt frå UiN om fagleg forankring av innleverte bacheloroppgåver. UiN har gitt tilbakemelding om at dei fleste oppgåvene vart skrivne i PEL, norsk og matematikk.

⁸⁰ Dette talet kan vere høgare, pga. at vi manglar informasjon frå UiN (sjå fotnoten over).

⁸¹ Karakterfordeling i PEL-faget for kull 2010-kull 2012.

I kapittel 2 vart det òg kommentert at det er store skilnader i karakterfordelinga mellom dei ulike lærestadene. Tabell 4.4 og tabell 4.5 viser at det same er tilfelle for karakterfordelinga på BA-oppgåva. På GLU 1-7 er delen studentar som har oppnådd toppkarakterar høgast ved Høgskulen i Sogn og Fjordane. Her har 50 % av studentane oppnådd karakteren A på BA-oppgåva, medan dei resterande studentane oppnådde karakteren B. Informasjon frå HSF viser til at studentane har skrive oppgåver i grupper på 2-3 personar.

HiNT har den høgaste strykprosenten på GLU 1-7 (11,8 %). Karakterfordelinga på både HSF og HiNT må òg sjåast i lys av talet på kandidatar, som er særleg lågt på HSF (6 kandidatar). Små kull kan gi misvisande utslag i den prosentvisa fordelinga. Det er elles verdt å merke seg at ved 19 av totalt 28 studietilbod på GLU 1-7 er strykprosenten på BA-oppgåva lik 0. Dette gjelder studietilbod på følgjande lærestader: HiBu, HiNe, HiST, HiT, HiVe, HiØ, HSF, HSH, HVO, NLA, SH, UiA, UiN, UiS og UiT (MA).

På GLU 5-10 er det studentane på det integrerte masterprogrammet ved UiT som har oppnådd flest toppkarakterar på BA-oppgåva (35,1 %). Medan det fireårige studieløpet ved UiT (tidl. HiF) har den høgaste strykprosenten (22,2 %). Ved UiT (MA) gjelder karakterfordelinga for 37 kandidatar som har levert BA-oppgåva, mens på UiT (4 år) er det snakk om fordelinga for berre 9 kandidatar. Ved 14 av 25 studietilbod er det ikkje gitt karakteren F til nokon av kandidatane. Tabell 4.5 viser at dette gjeld studietilbod på følgjande lærestader: HiB, HiNe, HiNT, HiOA, HiVe, HiT, HiØ, HVO, UiN, UiS, UiT (begge).

Tabell 4.4 Karakterfordeling for innleverte bacheloroppgåver på GLU 1-7, kull 2010, våren 2013

		Karakter						
Lærestad	Merknad	A	B	C	D	E	F	Tal kandidatar
HiB		18,6	36,3	34,3	7,8	2	1	102
HiBu		5,9	17,6	35,3	17,6	23,5	0	17
HH		25,6	28,2	20,5	20,5	2,6	2,6	39
		27,6	27,6	20,7	13,8	6,9	3,4	29
HiNe		-	57,1	42,9	-	-	0	7
HiNT		29,4	17,6	23,5	11,8	5,9	11,8	17
HiOA		13,8	31	42,2	9,5	1,7	1,7	116
HiST		14,9	27,6	29,9	18,4	3,4	5,7	87
	Vekt på realfag	0	53,3	40	6,7	0	0	15
HiT		0	40	0	40	20	0	5
	Nett	21,4	21,4	35,7	14,3	7,1	0	14
	Porsgrunn	13	34,8	43,5	4,3	4,3	0	23
HiVe		30,8	30,8	30,8	3,8	3,8	0	26
	Trainee- modell	0	50	50	0	0	0	6
HiØ		11,8	26,5	47,1	14,7	0	0	34
HSF		50	50	-	-	0	0	6
HSH		30,8	15,4	30,8	23,1	0	0	21
HVO		23,8	33,3	19	19	4,8	0	21
NLA		31,8	18,2	40,9	4,5	4,5	0	22
SH		42,9	28,6	28,6	-	-	0	7
UiA	Grimstad	-	26,7	40	33,3	0	0	15
	Kristian- sand	19,6	25,5	33,3	11,8	7,8	2	51
UiN		30	60	10	0	0	0	10
	Nett –og praksis- basert	6,7	33,3	46,7	13,3	0	0	15
UiS		20,5	35,9	28,2	15,4	0	0	39
UiT (4 år)		9,1	-	54,5	18,2	9,1	9,1	11
UiT (MA)		35,1	32,4	29,7	2,7	0	0	37
Gj. snitt, alle lærestader		18,4	31,8	31,9	12,4	4,1	1,4	755

Tabell 4.5 Karakterfordeling for innleverte bacheloroppgåver GLU 5-10, kull 2010, våren 2013

Inst.	Merknad	Karakter						Tal kandidatar
		A	B	C	D	E	F	
HiB		21,7	41	30,1	6	1,2	0	83
	GLU 5-10 m/musikk	14,3	50	35,7	0	0	0	14
HiBu		5,4	21,6	54,1	10,8	5,4	2,7	37
HH		28,3	23,9	17,4	17,4	4,3	8,7	7
HiNe		0	42,9	57,1	0	0	0	21
HiNT		18,8	25	40,6	15,6	0	0	32
HiOA	1	14,6	26,8	31,7	9,8	4,9	12,2	41
	2	25	29,5	34,1	6,8	2,3	2,3	44
	3	13,3	50	23,3	10	3,3	0	30
HiST		14,3	37,4	30,8	11	2,2	4,4	91
	m/ vekt på realfag	14,3	40	31,4	5,7	2,9	5,7	35
HiVe		26,7	43,3	26,7	3,3	0	0	30
HiT	Porsgrunn	7,1	35,7	32,1	14,3	10,7	0	28
HiØ		21,4	39,3	25	14,3	0	0	28
HSF		14,3	35,7	28,6	14,3	3,6	3,6	28
HSH		17,1	22,9	31,4	17,1	0	11,4	35
HVO		5,7	37,1	28,6	22,9	5,7	0	35
NLA		12,9	29	38,7	16,1	0	3,2	31
UiA		21,5	27,7	35,4	10,8	3,1	1,5	65
UiN		22,7	31,8	36,4	4,5	4,5	0	22
	Nett-/praksis-basert	30,8	15,4	46,2	7,7	0	0	13
UiS		12,5	47,5	27,5	7,5	5	0	40
UiT (4 år)		11,1	33,3	0	33,3	0	22,2	9
	Finnsnes/Bardufoss	0	28,6	71,4	0	0	0	7
UiT (MA)		35,1	32,4	29,7	2,7	0	0	37
Gj. snitt alle lærestader		16,4	33,9	33,8	10,5	2,4	3,1	843

4.4 Oppsummering, vurderingar og tilrådingar

Kull 2010 er det første kullet med lærarstudentar som har skriva ei bacheloroppgåve som ein del av utdanninga. Studentundersøkinga frå 2011 peikte i retning av at GLU-studentane har hatt metodelære allereie frå første semester i utdanningane (Følgegruppa 2011, s. 65). Følgegruppa vurderer innføringa av bacheloroppgåva som eit løft med tanke på å skape ei meir forskningsbasert lærarutdanning.

Innføring av BA-oppgåva har sannsynlegvis òg vore ein krevjande prosess for lærarutdanningsinstitusjonane. Følgegruppa registrerer at det er stor variasjon mellom institusjonane når det gjeld innhaldet i retningslinjene for oppgåva. Dette gjeld både omfang, rettleiing, presentasjon, sensur, pensum og opning for samarbeid i oppgåveskrivinga. Samstundes er det òg stor variasjon i karakterfordelinga for bacheloroppgåva mellom dei ulike institusjonane. Dette kan vere uttrykk for kvaliteten på oppgåvene, eller det kan indikere at det har vore lite samarbeid mellom institusjonane både kring utviklinga av retningslinjer og mål for vurdering. Følgegruppa vil understreke kor viktig det er at institusjonane tydeleggjer mål for oppgåva, og at desse måla blir drøfta både på tvers av fagmiljøa og på tvers av institusjonane.

Me vil vidare peike på at det verkar som om institusjonane prøver å «beskytte» NSD mot for stor arbeidsmengd, og stiller spørsmål om det er rett. Studentane må få prøve ut metodane dei blir opplærde i. Det er nyttig med dei etiske refleksjonane som følgjer med slikt arbeid, og det er i tråd med den forskande læraren som prinsippa i reforma peikar mot. Institusjonane bør difor lage gode rutinar for søknader til NSD, og dei bør forsøke å arbeide fram større prosjekt som studentane kan ta del i.

Eit fleirtal av studentane har forankra BA-oppgåva med hovudfokus i PEL og ikkje i skulefag. Følgegruppa registrerer at dette særleg gjeld for GLU 1-7. At det til dømes er levert svært få BA-oppgåver med fagleg forankring i eit stort skulefag som engelsk, bør vere eit varsku for institusjonane. Her kan det vere grunn til å sjå både på organiseringa av programma og rutinane for val av oppgåvetema. Med atterhald om at datamaterialet her berre byggjer på innmeldte rettleiarar og ikkje innhaldet i oppgåvene, vil me peike på at det er viktig at bacheloroppgåvene òg har forankring i skulefaga og ikkje berre i PEL-faget.

Tilrådingar

Til institusjonane

- Institusjonane må gå saman for å diskutere retningslinjene for bacheloroppgåvene med fokus på læringsutbyte. Dette gjeld òg vurdering av oppgåvene.
- Institusjonane må sjå til at andre fag i større grad er involvert saman med PEL-faget i BA-arbeidet.

5 Lærerutdanningsfaga

Følgjegruppa har fått gjennomført fire prosjekt for å finne ut i kva grad innhaldet og vektlegginga i fire lærerutdanningsfag medverkar til å innfri krava i føreskrifta om:

- «at lærerutdanningsinstitusjonene tilbyr integrerte, profesjonsrettete og forskningsbaserte grunnskolelærerutdanninger med høy faglig kvalitet»
- «Alle undervisningsfag skal være profesjonsrettede lærerutdanningsfag og omfatte fagdidaktikk og arbeid med grunnleggende ferdigheter i faget. Alle undervisningsfag og skolarelevante fag og emner skal være forskningsbaserte [...]
- «Lærerutdanningsinstitusjonene skal legge til rette for [...] internasjonale perspektiver i grunnskolelærerutdanningene.»

Følgjegruppa ville gjerne ha undersøkt alle lærerutdanningsfaga, men måtte på grunn av avgrensa ressurstilgang gjere eit utval. Valet falt på faga norsk, engelsk, naturfag og kroppsøving, ut ifrå ei vurdering knytt til studenttal, kor sentrale faga er i skulen, større fagområder og tidlegare rapportar. Ein ville òg ha fag både frå GLU 1-7 og 5-10, og ein ville ha eitt fag undersøkt for begge utdanningane, for å få eit ekstra blick på differensieringsproblematikken.

Institusjonane med grunnskulelærerutdanning vart inviterte til å søkje på dei ulike prosjekta, og gjennomføringa er i all hovudsak gjort av tilsette ved desse utdanningane. Ved utlysinga vart det gjort merksam på at ein ikkje kunne søkje på prosjekt der eigen institusjon var uttrekt til å bli granska, for på den måten å sikre eit «ytre blick».

Rapportane baserer seg på dokumentanalysar av innsendt materiale frå institusjonane – læringsutbytteformuleringar, pensum, arbeidskrav, vurderingsordningar og eksamensoppgåver. Kwart prosjekt har hatt materiale frå fem tilfeldig trekte institusjonar. Det står meir om materiale og metode i kapittel 1 og i sjølve rapportane som er publisert i *Lærerutdanningsfagene norsk, engelsk, naturfag og kroppsøving. Delrapport 1 2014*: Følgjegruppen.

Oversyn over prosjekta:

Fag	Tittel på rapport	Forfattarar
Norsk 5-10	<i>Norskfaget i GLU 5-10: Ei undersøking basert på tilsende styringsdokument frå fem lærarutdanningsinstitusjonar</i>	Hilde Osdal og Kjell-Arild Madssen (HVO)
Engelsk 1-7 og 5-10	<i>Evaluering av engelskfaget i GLU 1-7 og GLU 5-10</i>	Ruben Moi, Gerd Bjørhovde, Ingrid K. Jakobsen, Annelise Brox Larsen (alle UiT-NAU) og Tale Margrethe Guldal (NTNU)
Naturfag 1-7	<i>Utdanningsfaget naturfag i GLU 1-7. Fra forskrift og nasjonale retningslinjer til programplaner, semester-planer og eksamensoppgaver</i>	Siv F. Almendingen og Frode Henanger (HiNe)
Kroppsøving 1-7	<i>Evaluering av kroppsøving 1 i grunnskolelærerutdanningen 1.-7. trinn</i>	Kjersti Mordal Moen (HH) og Ingrid Frenning (UiT-NAU)

Rapporten frå fagprosjekta finn de her: <http://ffl.uis.no>

På grunn av stort omfang og ulike framstillingsmåtar i fagrapportane, samt ønskje om samanheng med fokusområder i eigen rapport, har Følgjegruppa her laga sine egne resymé av fagrapportane til denne rapporten. Her har me lagt vekt på hovudresultat knytt til punkta integrering fag/fagdidaktikk, relasjonar til praksis, differensiering (målgruppe), forskingsbasering, grunnleggjande ferdigheiter, internasjonalisering og samisk, samt hovudkonklusjonar. Me vil understreke at dette er vår lesing av fagrapportane til vårt formål, og at atterhald, vektlegging, vurderingar, fagpolitiske synspunkt o.l. ikkje nødvendigvis kjem fram slik forfattarane hadde tenkt. Dei som vil gå grundigare inn i desse problemstillingane, må difor lese heile fagrapportane som er publisert i Delrapport 1 (Følgjegruppen 2014).

5.1 Norskfaget i GLU 5-10

Norskfaget ved dei fem undersøkte institusjonane har på plannivå ein god balanse mellom fag og fagdidaktikk, og læringsutbyteformuleringane er mykje dei same som i dei nasjonale retningslinjene. Pensumet er oppdatert og profesjonsretta, med vekt på didaktiske og praksisnære problemstillingar. Nesten alle arbeidskrava har didaktisk vinkling, og det same gjeld for eksamen.

Relasjonane til praksis er tydelege i emneplanar og pensum, til stades i fleire arbeidskrav, men ikkje direkte trekt inn i eksamensoppgåvene.

Målgruppa 5-10 er klart fokusert i læringsutbyta, bortsett frå eitt avvik som omhandlar begynnaropplæring. Pensum og eksamen står her i samanheng med læringsutbyta og er innretta mot klassestega 5-10.

Når det gjeld forskingsbasing, finn ein det mest igjen i pensum. Faglitteraturen ber preg av didaktisk og praksisnær forskning, og noko av forklaringa på dette kan kome av at Lesesenteret i Stavanger og Skrivesenteret i Trondheim har støtta opp om slik forskning. Det er få arbeidskrav i materialet som krev at studentane samlar inn data.

Omgrepet *grunnleggjande ferdigheiter* vert lite nytta i emneplanane, men dei grunnleggjande ferdigheitene er godt representerte i pensum. Det er òg døme på arbeidskrav knytt til feltet. Berre to av dei fem institusjonane sikrar prøving av begge målformer under eksamensvilkår.

Dersom ein ser på internasjonalisering/fleirkultur, ligg læringsutbyta tett opp til nasjonale retningslinjer. I pensuma frå alle dei fem institusjonane finn ein artikkel om norsk for minoritetspråklege og norsk som andrespråk, men få artikkel skrivne på andre språk. I det skjønnlitterære pensumet er det få døme på ikkje-norske tekstar.

Det samiske blir ved to av dei fem institusjonane spesielt framheva i planane utover det ein finn i nasjonale retningslinjer. Ved tre av dei fem institusjonane finn ein eit utval samisk skjønnlitteratur og omsette forskingsartikkel skrivne av samiske forskarar.

Hovudkonklusjonen i norskfagsrapporten er slik: «Norskfaget i GLU 5-10, der nasjonal og europeisk standardisering var eit mål, jf. Kvalifikasjonsrammeverket, står fram som eit nasjonalt standardisert prosjekt med ein høg grad av likskap i fagleg struktur, vurdert ut frå dei sentralt gjevne styringsdokumenta. Faget på formuleringsnivå er eit klart profesjonsretta studium. Ser ein dette som eit kvalitetsanalysepunkt, så viser dokumentanalysen eit profesjonsretta norskfag med ein etter måten høg grad av kjernefaglegheit.»⁸²

5.2 Engelskfaget i GLU 1-7 og 5-10

Engelskfaga ved dei fem institusjonane syner nær samanheng mellom fag og fagdidaktikk når det gjeld læringsutbyte, og planane ligg tett opp til nasjonale retningslinjer. Ein institusjon utgjer eit unntak ved Engelsk 1, der fagdidaktikken er lagt primært til eitt av to emne. Semesterplanane, derimot, kan tyde på at disiplinfag og fagdidaktikk i stor grad blir behandla separat, og i pensum er fag og fagdidaktikk stort sett presentert i ulike bøker. Nokre arbeidskrav opnar for integrering av fag og fagdidaktikk, medan eksamen har stor vekt på disiplinfaglege emne.

Når det gjeld relasjonar til praksis, er det berre to institusjonar som eksplisitt tek dette opp i program- og semesterplanar.

Det er gjort mykje arbeid for å sikre differensiering mellom studieløpa 1-7 og 5-10 gjennom læringsutbyta på plannivå.

---

⁸² Osdal & Madssen 2014, s. 20

Dokumentasjonen reflekterer ei generell bevisstheit om satsinga på forskingsbasering i forskrifta, men kva som faktisk er gjort, varierer, og forskargruppa meiner at «[...] alle institusjonene kan forbedre vektlegging av FoU på pensum, i praksis og i eksamensformer».⁸³

Grunnleggjande ferdigheiter er nemnt i alle emneplanar, men i den andre dokumentasjonen er det først og fremst språkferdigheiter som blir behandla. Digital kompetanse er inne i nokre arbeidskrav, medan rekning er lite fokusert.

Engelskfaget blir i seg sjølv rekna for å vere eit internasjonalt fag, og internasjonalisering heime står sterkt, men kunne òg styrkes ytterlegare ved bruk av engelsk som administrasjonsspråk for faget. Internasjonalisering ute er godt dekt ved at alle institusjonane nyttar Det norske studiesenteret i Storbritannia (York).

Forskriftas krav til samiske perspektiv finn ein ingen spor av i dokumentasjonen som er undersøkt knytt til engelskfaga. Urfolkstematikk knytt til engelskspråklege land er noko behandla i pensum.

Hovudkonklusjonen i rapporten om engelskfaga er slik: «De dokumentene vi har undersøkt her viser at studietilbudet i engelsk på GLU 1-7 og GLU 5-10 ved de fem utvalgte institusjonene langt på vei oppfyller intensjonene i Kunnskapsdepartementets Forskrift, Nasjonale retningslinjer og øvrige styringsdokumenter.»⁸⁴

5.3 Naturfag i GLU 1-7

I naturfag er det stor ulikheit mellom dei fem institusjonane når ein ser på integrering mellom fag og fagdidaktikk. Ved ein institusjon er fokuset stort sett reint fagleg, medan ein annan har kome langt i integreringsarbeidet. Dei tre andre kjem mellom desse ytterpunkta. Det ser òg ut som her er variasjon knytt til fagemne – med meir profesjonsretting i fysikk og kjemi enn i biologi og geofag.

Tre av dei fem institusjonane har arbeidskrav knytt til praksis, og ein finn elles fagdidaktiske læringsutbyte i to av tre innsendte praksisplanar.

Differensiering er ikkje eksplisitt omtalt i rapporten, men graden av profesjonsretting er varierende, jf. omtalen av integrering fag/fagdidaktikk.

Forskingsbaseringa varierer òg – frå ein institusjon der forskingsbaserte perspektiv fins i alle dei innsendte dokumenta – til ein annan institusjon der desse perspektiva berre finst i programplanen. Dei tre andre institusjonane plasserer seg mellom desse ytterpunkta, og det er berre blant arbeidskrava at ein finn slike perspektiv berre frå ein institusjon.

Når det gjeld grunnleggjande ferdigheiter, så tek alle institusjonane utgangpunkt i formuleringar frå nasjonale retningslinjer. I gjennomføringa kan det sjå ut som at to

---

⁸³ Moi mfl., 2014, s. 6

⁸⁴ Moi mfl., 2014, s. 25

institusjonar tek dette opp til ein viss grad, medan det i dokumentasjonen frå dei tre andre ikkje er tydelege spor etter systematisk arbeid med grunnleggjande ferdigheiter. Internasjonale (fleirkulturelle) perspektiv er synleg i programplanane ved alle dei fem institusjonane. I innhaldselementa finn ein slike perspektiv berre ved to av institusjonane, medan fire av institusjonane har pensum på anna språk enn norsk.

Samiske perspektiv finn ein berre ved ein av institusjonane, og då i form av ei setning henta frå nasjonale retningslinjer.

Hovudkonklusjonen i rapporten om naturfag er at «Nasjonale retningslinjer ser ut til å være utgangspunktet for institusjonenes egne planer i naturfag i større grad enn Forskrift [...] men vektleggingen og synligheten av innholdselementer i undervisningsplaner, pensumsplaner, planer for praksis og eksamensoppgaver varierer mye.»⁸⁵

5.4 Kroppsøving i GLU 1-7

I kroppsøvingsrapporten blir ikkje tilhøvet fag/fagdidaktikk eksplisitt omtalt, men når det gjeld integrering og profesjonsretting generelt, så verkar det som institusjonane har ei tradisjonell tilnærming til fagfeltet, med klare skilje mellom undervisning i teoretiske og praktiske emne. Dokumentasjonen knytt til vurdering syner likevel ei delvis profesjonsretting. Semesterplanane syner at praksis er høgt prioritert og fokusert ved fire av dei fem undersøkte institusjonane. Ein finn òg arbeidskrav og eksamensoppgåver som er knytte til praksis.

Når det gjeld differensiering, er det rom for forbetring: Begynnaropplæring er lågt prioritert ved nokre av institusjonane, og pensum er lite fokusert mot klassestega 1-7.

Ved undersøking av forskingsbasering fann ein eit gjennomgåande behov for å heve det vitskaplege nivået på pensum. Dessutan var det få arbeidskrav som kravde FOU-relatert arbeidsinnsats av studentane. Krava til ei forskingsbasert utdanning bør òg tydeleggjerast på plannivå.

Ein finn læringsutbyteformuleringar om grunnleggjande ferdigheiter i programplanane ved alle dei fem institusjonane, men ved fire av dei fem institusjonane er temaet ikkje synleg i semesterplanar, arbeidskrav og/eller eksamensoppgåver. Vidare tek berre to av institusjonane grunnleggjande ferdigheiter opp i pensumlitteraturen.

Særleg tre av dei fem institusjonane har ein lang veg å gå når det gjeld internasjonalisering/fleirkultur i kroppsøvingfaget. Spesielt ser ein behov for klare målformuleringar, og ein kan auke andelen pensum på engelsk noko.

Det samiske perspektivet er fråverande i all innsendt dokumentasjon som er undersøkt knytt til dei fem institusjonane på kroppsøving 1-7.

Hovudkonklusjonen i rapporten om kroppsøvingfaget er: «Våre analyser viser at institusjonene forholder seg til målformuleringene i de nasjonale retningslinjene i

---

⁸⁵ Almendingen & Henanger 2014, s. 20

Kroppsøving 1, men vi finner i mindre grad et gjennomarbeidet studieforløp med den hensikt å dekke målformuleringene.»⁸⁶

5.5 Vurderingar og tilrådingar

Biletet som teiknar seg etter denne nærgranskinga av fire lærarutdanningsfag, er samansett. Kwart fag er undersøkt ved fem institusjonar, og me ser at implementeringa av forskrifta varierer, både når det gjeld kva moment som står sterkt eller svakt, mellom institusjonar og samla sett mellom fag.

Dersom me ser på hovudkonklusjonane til forskargruppene, kan det sjå ut til at ein har kome lengst med å innarbeide forskrifta i norskfaget og engelskfaget, medan utfordringane er noko større for naturfag og kroppsøving (på dei aktuelle lærestadene). Alle dei fire faga har likevel tydeleg variasjon mellom dei undersøkte institusjonane, og moment der ein har kome langt og kort i arbeidet med å oppfylle forskrifta.

Med utgangspunkt i dei institusjonane som har sendt inn materiale for dei aktuelle faga, kan det og sjå ut til at integreringa mellom fag og fagdidaktikk har kome lengst i norskfaget, medan dei andre faga har ein veg å gå. Relasjonane til praksis verkar å vere sterke i norsk og kroppsøving og svakare i engelsk og naturfag. I differensieringsarbeidet skil norsk og engelsk seg ut i positiv retning, medan utfordringane er større i naturfag og kroppsøving. Det same gjeld for arbeidet med grunnleggjande ferdigheiter (i alle fall språkferdigheitene).

Når det gjeld forskingsbasering, har desse institusjonane kome eit stykkje på veg i naturfag og norsk, medan engelsk og kroppsøving verkar å ha større utfordringar. I arbeidet med internasjonalisering/fleirkultur har engelskfaget kome lengst, medan norskfaget har lite litteratur frå andre språk og naturfag har stor avstand mellom programplanar og innhald. I kroppsøving har ein større utfordringar på dette feltet. Samiske perspektiv finn ein berre i norskfaget ved dei undersøkte institusjonane, bortsett frå eit læringsutbyte kopiert frå nasjonale retningslinjer i naturfag ved éin institusjon.

Følgjegruppa har i tidlegare rapportar peikt på behovet for større samanheng mellom emneplanar, semesterplanar, pensumlister og vurderingsformer i PEL-faget (Rapport 2), og svak/manglande oppfølging av forskrifta på punkt knytt til differensiering, forskingsbasering, relasjonar til praksis, grunnleggjande ferdigheiter, internasjonalisering/fleirkultur og samiske perspektiv (Rapport 1, 2 og 3). Me ser at desse utfordringane òg er tydelege for dei fire undersøkte lærarutdanningsfaga, men med variasjonar knytt til institusjonar og fag. Dessutan ser det ut som integreringa mellom fag og fagdidaktikk òg treng å arbeidast meir med ved mange institusjonar.

Følgjegruppa kan ikkje seie at studien me har gjennomført er representativ for alle utdanningane. Den er likevel basert på eit tilfeldig utval av fem institusjonar per fag og syner

---

⁸⁶ Moen & Frenning 2014, s. 17

noko av variasjonen som framleis eksisterer, og som også seier noko om at det er eit stadig behov for faglege diskusjonar i faga på tvers av institusjonar.

Tilråding til institusjonane

- Undersøkinga av faga norsk, engelsk, kroppsøving og naturfag syner at institusjonar må intensivere arbeidet med å sikre at alle krava frå forskrifta blir følgt opp i lærarutdanningsfaga som dei tilbyr, med særleg vekt på:
  - integrering fag/fagdidaktikk
  - differensiering
  - forskingsbasering
  - grunnleggjande ferdigheiter
  - internasjonalisering
  - fleirkultur
  - samisk
  - relasjonar til praksisfeltet
- I emneplanutvikling/revisjon må ein sørge for at forskrifta er sentral i arbeidet.
- Institusjonane bør styrkje arbeidet med fagleg samarbeid på tvers av lærestader.

6 Oppfølging av tverrfaglege krav og læringsutbytte frå forskrifta

Følgjegruppa har valt å følgje opp institusjonane sitt arbeid med tverrfaglege krav og læringsutbytte som er forskriftsfesta, fordi dei førre rapportane har synt at dette kan vere utfordrande for institusjonane å få til. Til årets rapport har me bedt institusjonane rapportere på arbeidet med fleirkulturelle perspektiv, samiske perspektiv og nynorsk. Dei to første vart behandla i Rapport nr. 3, medan nynorsk vart teke opp i Rapport nr. 2.

6.1 Fleirkulturelle perspektiv

Institusjonane har rapportert på kva leiinga ved institusjonen konkret har gjort for å sikre tverrgåande perspektiv og læringsutbytte frå føreskrifta på programnivå når det gjeld fleirkultur.

Åtte institusjonar rapporterer at dette blir teke opp i alle fag i utdanningane: HiOA, HH, HiB, HiBu, HiNe, HiNT, HSH og SH. HiOA har i tillegg ulike fellesaktivitetar, HiB legg til at dei har spisskompetansen i PEL-faget og HiBU køyrer i tillegg i seminarrekkeje. HiNT har ei eiga tverrfagleg gruppe og dessutan fagdagar.

Fire institusjonar rapporterer at dei tek dette opp i fleire fag: HSF, UiS, UiT (4 år) og HiVe. HSF legg til at PEL sit med hovudansvaret, UiS framhevar spesielt PEL, norsk og profesjonsdagar. UiT (4 år) dreg fram samfunnsfag, norsk og matematikk. HiVe peikar særleg på PEL og RLE, og vektlegg dessutan utanlandspraksis.

Fire institusjonar rapporterer at arbeidet med fleirkultur ligg til PEL-faget: HiST, HiT, UiA og UiT (profesjonsfaget). UiA legg til at det er omtalt i praksisplanane, og at dei i har ein fast temadag om elevmangfald. UiT syner i tillegg til krav i praksis 3. studieår.

To institusjonar dreg særleg fram profesjonsdagar: HiØ og NLA. UiØ har i tillegg eit mangfaldsprosjekt inkludert studietur til London, medan NLA drøftar ei sterkare integrering i faga.

Høgskulen i Volda har ei obligatorisk temaveke med fokus på tverrkulturell tematikk, der hovudfokus er utfordringar som fleirspråklege elevar står overfor. Samfunnsfag har dessutan ein eigen undervisningsbolk om det fleirkulturelle samfunnet. UiN dekkjer dette temaet gjennom tverrfaglege emne.

Til liks med førre rapport vil Følgjegruppa peike på at det samla sett ser ut til å skje mykje positivt i grunnskulelærerutdanningane når det gjeld fleirkulturelle perspektiv. Me vil likevel peike på eit par moment som verkar utfordrande. I fjor rapporterte ti institusjonar om læringsutbytteformuleringar knytt til fleirkulturelle perspektiv i alle fag. Fire av desse, dvs. HiVe, HiØ, UiN og UiS, rapporterer om mindre breidde i dette arbeidet til årets rapport. Om dette har med svakheiter i sjølve rapporteringa å gjere, eller her er ei negativ utvikling, veit

me ikkje, men me vil poengtere at det er viktig at leiinga ved institusjonane har konkret oversyn over korleis programma følgjer krava frå føreskrifta.

Følgjegruppa er òg noko skeptiske til at ansvaret blir lagt til eitt fag, slik som HiST, HiT og UiA med PEL-faget – tematikken grip inn i alle fag, og det er svært viktig at til dømes norsk som andrespråk blir behandla grundig, særleg i samband med grunnleggjande ferdigheiter. Kapittel fem syner at fleire lærarutdanningsfag har til dels store utfordringar på dette feltet ved dei fem undersøkte institusjonane.

Tilråding

Følgjegruppa ser ut i frå samfunnsutviklinga på fleirkulturelle perspektiv som eit svært viktig felt for lærarutdanningane (jf. Rapport 3, kapittel 4), og vil oppmode institusjonane til å integrere innhald/aktivitetar om heterogenitet og mangfald i langt større grad inn i alle faga. Kortare opplegg som profesjonsdagar og liknande, til dømes ved HiØ og NLA, kan nok ha ein bevisstgjerrande funksjon, men Følgjegruppa meiner likevel at dette ikkje er nok, og vil tilrå ei sterkare integrering i faga, slik som NLA drøftar internt.

6.2 Samiske tilhøve

I vår førre rapport (2013) viste me at det var ganske stor avstand mellom intensjonane om opplæring i samiske tilhøve og det som faktisk skjer ved institusjonane. Me tilrådde leiinga ved institusjonane å lage ordningar som «[...] sikrar at dei forskriftsfesta krava til opplæring i samiske tilhøve blir følgde opp uavhengig av kva fag studentane vel og kven som underviser i faga til ei kvar tid». Følgjegruppa har valt å følgje opp dette ved å be institusjonane rapportere frå dette feltet på nytt etter ganske kort tid, for å sjå om institusjonane tek grep for å betre situasjonen.

Rapporteringa frå institusjonane syner at dei fleste institusjonane har gjort noko for å styrkje undervisninga i samiske tilhøve. Det vanlegaste grepet er å styrkje temaet i PEL-faget. HH, HiST, HiT, HSH, NLA og UiA (òg i RLE) melder om dette. NLA syner her til ei gruppe i Region UH- nett Vest som skal utarbeide felles opplegg om samiske tilhøve i både GLU og BLU.

Vidare rapporterer HiBu, HiNT og HiVe at dei har styrkt emneplanane her, medan HSF seier at dei skal gjere det i den komande revisjonen. HVO set krav om at alle fag i andre studieår skal ha minst ein artikkel om samiske tilhøve på pensum. Dei inviterer òg samiske vegvisarar. Det same gjer HiVe og HiØ, og dei har òg gjesteførelesarar og ein profesjonsdag. HiB tek opp temaet i ei danningeveke, medan HiBU arrangerer seminar. HiOA har hatt personaldag om temaet for å tydeleggjere det i programma. UiT (4 år) har sendt oss mange døme på korleis dei integrerer samiske tilhøve i undervisninga.

UiS rapporterer at dei arbeider med dei samiske perspektiva i PEL-faget, og syner både til læringsutbytteformuleringar og pensum. HiNe syner m.a. til læringsutbytteformuleringar i PEL,

eit tverrfagleg emne om samisk i grunnopplæringa med studentframføring av prosjekt og museumsbesøk, og deltaking i konferanse for fagleg tilsette. UiN dekkjer dette temaet gjennom tverrfaglege emne.

Me vil i denne samanhengen òg syne til kapittel 5, der det kjem fram at samiske perspektiv i det heile tatt ikkje er behandla i engelsk, naturfag og kroppsøving ved dei fem undersøkte institusjonane.

Tilråding

Det at me i Noreg gir alle lærarstudentar innsikt i samiske tilhøve, ser me på som svært viktig (jf. Rapport 3, kapittel 5). Følgjegruppa vil difor råde institusjonane til å arbeide systematisk med å få opplæring i samiske tilhøve inn som ein naturleg del av grunnskulelærarutdanningane i brei forstand (alle fag, praksis).

6.3 Nynorsk

Følgjegruppa har spurt institusjonane om «Kva har de konkret gjort for å sikre tverrgående perspektiv og læringsutbyte frå føreskrifta på programnivå?», med underpunktet «Nynorsk (særleg for 5-10 studentar utan norsk i fagkrinsen)». Bakgrunnen for dette er særleg at kandidatane i følgje forskrifta skal ha som læringsutbyte at dei «[...] mestrer norsk muntlig, norsk skriftlig både bokmål og nynorsk, og kan bruke språket på en kvalifisert måte i profesjonssammenheng». I vår rapport nr. 2 synte me at berre fire institusjonar hadde konkrete tiltak for å følgje opp dette punktet.

Svara no syner noko framgang, men òg at det her er stor variasjon i kor mykje dei ulike institusjonane vektlegg dette, og kva løysingar dei nyttar. Ei rekkje institusjonar har enno ikkje gjort noko.

Seks institusjonar har satsa på arbeidskrav som studentane må skrive på nynorsk. HH og NLA har lagt desse krava til PEL, HiBu til matematikk, medan HSF og UiN rapporterer om arbeidskrav/oppgåver utan å spesifisere nærmare. HVO krev at studentane leverer alle arbeidskrava på nynorsk eitt semester og alle på bokmål eit anna.

To institusjonar tilbyr eigne kurs. HiØ har eit 10-15 timars nynorskkurs, medan UiA har kurs i profesjonsskriving som tek sikte på å utvikle generelle skriveferdigheiter både på bokmål og nynorsk. Vidare har HiVe eit eige seminar som skal sikre kunnskap og ferdigheiter i begge målformer, medan HSH syner til eit eige læringsutbyte i PEL-faget.

HiB har oppretta ei eiga forprøve i nynorsk for studentar som ikkje har valt norsk.

UiS vil krevje arbeidskrav frå studentane på begge målformer kvart år dei tre første åra knytt til praksis, vidare planlegg dei ei arbeidsveke for 5-10 knytt til kravet om å meistre norsk og grunnleggjande ferdigheiter, og dei vil på sikt vurdere eit eige profesjonsskrivingskurs for alle

GLU-studentar, samt utvikle nettbaserte kurs i sidemål. HiT vil innføre eit krav på 5.-10.- utdanninga om at alle kandidatane skal skrive ei obligatorisk oppgåve på sitt sidemål, som eit vurderingsselement i PEL. UiT vil òg innføre arbeidskrav på sidemål (refleksjonstekst) i emnet LRU-1550 Den profesjonelle lærer og skolens mangfold. HiNe vil innføre refleksjonsnotat i PEL på nynorsk. HiST vil òg krevje eit obligatorisk arbeidskrav i sidemål lagt til PEL-faget.

Følgjegruppa vil trekkje fram HiOA som eit godt døme på systematisk arbeid med å følgje opp forskrifta på dette punktet. Dei har eigne temaperiodar med språk og læring der studentane får tileigne seg «[...] ferdigheter i lesing og lesestrategier, skriving i varierte sjangre i ulike fag, på både bokmål og nynorsk [...]. Dei har òg eit gjennomarbeidd opplegg spesielt for nynorskkompetansen for dei studentane som ikkje har valt norsk. Me vil peike på nokre punkt frå undervisningsopplegget til HiOA:

- Eit godt samarbeid og ansvarsfordeling mellom faglærarar i PEL og norsk
- Eigne ressursar sett av til faglærar i norsk med hovudansvar for nynorskopplæring og vurdering
- Obligatorisk introforelesing for alle studentar om nynorsk som ein del av profesjonskompetansen
- Obligatorisk kurs og elektronisk kartleggingsprøve i nynorsk formverk. Krav til bestått. Vidare rettleiing og ny prøve for dei som ikkje består.
- Profesjonsretta skriftlege arbeidskrav i PEL på begge målformer, der norsklæraren vurderer språkkompetansen

Me legg ved eit kort notat frå HiOA om dette (sjå vedlegg III), slik at andre institusjonar kan få idear til liknande opplegg tilpassa eiga studentgruppe.

Tilråding

Følgjegruppa vil påpeike at alle grunnskulelærarar får vitnemål på at dei kan undervise over heile landet, og det er difor svært viktig at alle studentane meistrar krava frå forskrifta og kan nytte både bokmål og nynorsk som profesjonsspråk i møte med elevar og foreldre. Me vil difor tilrå at alle institusjonane⁸⁷ legg opp pensum, driv opplæring og vurderer nivået til studentane på begge målformer.

6.4 Vurderingar og tilrådingar

Tilrådingar til institusjonane

- Følgjegruppa ser ut i frå samfunnsutviklinga på fleirkulturelle perspektiv som eit svært viktig felt for lærarutdanningane (jf. Rapport 3, kapittel 4), og vil oppmode institusjonane til å integrere innhald/aktivitetar om heterogenitet og mangfald i langt større grad inn i alle faga. Kortare opplegg som profesjonsdagar og liknande kan nok ha ein

---

⁸⁷ Unntatt Samisk høgskole, sidan dette ikkje er læringsutbytte i den samiske rammeplanen.

bevisstgjerande funksjon, men Følgjegruppa meiner likevel at dette ikkje er nok, og vil tilrå ei sterkare integrering i faga.

- Det at me i Noreg gir alle lærarstudentar innsikt i samiske tilhøve, ser me på som svært viktig (jf. Rapport 3, kapittel 5). Følgjegruppa vil difor råde institusjonane til å arbeide systematisk med å få opplæring i samiske tilhøve inn som ein naturleg del av grunnskulelærerutdanningane i brei forstand (alle fag, praksis).
- Følgjegruppa vil påpeike at alle grunnskulelærarar får vitnemål på at dei kan undervise over heile landet, og det er difor svært viktig at alle studentane meistrar krava frå forskrifta og kan nytte både bokmål og nynorsk som profesjonsspråk i møte med elevar og foreldre. Me vil difor tilrå at alle institusjonane legg opp pensum, driv opplæring og vurderer nivået til studentane på begge målformer.

7 Lærerutdanninger i endring

Gjennom alle de fire årene vi har fulgt grunnskolelærerutdanningsreformen, har vi vært vitne til iherdig faglig og organisatorisk arbeid. Vi har registrert omorganiseringer for å styrke ledelse, utvikling av partnerskapsavtaler med grunnskoler som gir rom for styrket samarbeid om studenter og FoU, styrking av forskningsmetode og opplæring av studenter til å kunne analysere klasseromsinteraksjon og elevers atferd og læring i større grad, gryende samarbeid i regioner og tilløp til arbeidsdeling, og mye mer.

Det første kullet med grunnskolelærere er ferdig uteksaminert våren 2014. De nye lærerne er etterspurt arbeidskraft i norske kommuner, og til høsten vil mange av dem være å finne bak kateteret. Men hva slags kompetanse har de med seg i bagasjen? Selv om reformen nå er rullet ut, er dette likevel ikke tiden til å «hvile på laurbærene.» Nå kommer tiden til ytterligere refleksjon over ståsted, over hva som er gjort, over resultater av arbeidet, og over hvor det fremdeles er behov for styrket innsats.

7.1 Indre profesjonsfaglig utvikling

Følgegruppen opplever at institusjonene har tatt tydelige grep for å imøtekomme kravene i reformen. Vi registrerer også at denne type endringsprosesser tar tid, og at det er relativ stor variasjon mellom institusjonene i forhold til hvordan reformen har blitt implementert, og hvordan ulike elementer i reformen har blitt prioritert.

Vi kan forvente at de nye grunnskolelærerne både vil ha en mer utvidet pedagogisk kompetanse og en styrket profesjonsfaglig tilknytning. I andre rapport pekte våre analyser i retning av at PEL-faget hadde blitt noe mer og noe annet enn det gamle pedagogikkfaget i ALU, og at det også har skjedd mye positivt utviklingsarbeid i praksisopplæringen i de nye grunnskolelærerutdanningene. Profesjonstilknytningen og samarbeidet mellom campus og grunnskolene er styrket, praksisavtalene er under forbedring og det utvises stor kreativitet blant institusjonene i arbeidet med å skape integrerte utdanninger.

Det kan også se ut som at de nye lærerne kommer fra en utdanning der forskningsbasering har spilt en sentral rolle. I Rapport nr. 3 viste vi at både faglærere og studenter opplever at GLU-utdanningene er opptatt av å ha et forskningsbasert pensum, at studentene skal lære seg metoder og at de skal kunne lese kritisk og skrive fagtekster. I kapittel 4 i denne rapporten har vi sett at lærerutdanningene har tatt tak for å gjøre utdanningene mer forskningsbasert, ikke minst for å gjennomføre de første BA-oppgavene i grunnskolelærerutdanningene. Dette er en god indikasjon på at det skjer mye spennende og mye riktig på alle lærerutdanningsinstitusjonene. Følgegruppen har fått innsikt i totalt 10 % av alle innleverte BA-oppgaver fra hver institusjon som er veiledet, skrevet og vurdert med alt det innebærer av kontakt med NSD, skoler, kommuner, enkeltpersoner og mye annet. Dette har vært et samlet løft, og Følgegruppen mener at innføring av bacheloroppgaver i grunnskolelærerutdanningene har vært et svært viktig grep.

7.2 Ytre kontekstuelle og strukturelle hinder

Det ser derimot ut til at reformen har hatt en begrenset effekt på rekrutteringen av nye lærere. På tross av rekrutteringskampanjer og et styrket profileringsarbeid på institusjonene er det fremdeles en stor utfordring å rekruttere nok studenter til å dekke framtidig lærerbehov. Dette gjelder spesielt rekruttering av menn og til utdanningen for 1.-7. trinn. Tendensen i høyere utdanning i dag er at menn har et høyere frafall enn kvinner. Denne tendensen kommer også til syne i GLU, og særlig på GLU 1-7. Samlet sett ser det heller ikke ut til at reformen har hatt en effekt på frafallet i lærerutdanningen.

Hvis vi ser på rekruttering til lærerutdanning med et historisk blikk, er det flere eksempler på at det har vært en solid økning i søkertallene i dårlige økonomiske tider.⁸⁸ Dagens høykonjunktur legger sannsynligvis en demper på søkertallene. Samtidig konkurrerer GLU-utdanningene om studenter i et marked som er fullt av tilbud, også innenfor lærerutdanning (barnehagelærerutdanning, faglærerutdanning, lektor-/adjunktutdanning). I kapittel 2 foreslår Følgegruppen at man bør vurdere alternative løsninger for å forhindre lærermangel fram mot 2030, for eksempel å rekruttere lærere fra utdanninger som vil komme til å få en overdekning, kombinert med en opptrapping og differensiering av PPU-tilbudet.

I vår første rapport viste vi til ulike kontekstuelle faktorer som får betydning for implementering av reformen. Vi har registrert at alle læresteder aller helst vil fortsette å tilby det de har tilbudt gjennom allmennlærerutdanning, altså en utdanning som favner om kvalifisering til undervisning i alle ti av skolens obligatoriske trinn, og aller helst i alle – eller de fleste – fagene. Lærestedene rapporterer støtte til et slikt valg lokalt, og de rapporterer at endringer i fagvalg i GLU vil få konsekvenser for BLU-utdanningene fordi faggruppene arbeider gjerne på tvers av de to utdanningene (og ved flere steder arbeider de også på tvers av GLU/BLU og andre BA-programmer). Men dersom søking til lærerutdanning ikke øker betraktelig, eller at institusjonene i større grad får til arbeidsdeling innenfor regionene, er det neppe mulig i lengden rent økonomisk å opprettholde det brede tilbudet på alle læresteder. Økonomien vil få konsekvenser for fagmiljøenes styrke og størrelse, og det vil til syvende og sist kunne påvirke kvaliteten.

I denne rapporten har Følgegruppen vist til at programmene for GLU 1-7 og GLU 5-10 er differensiert i flertallet av studiepoengene som inngår i utdanningene, men det er flere læresteder som tilbyr spesielt praktisk-/estetiske fag med en overlapp på mellom 21- 60 % og læresteder som også rapporterer 61- 80 % overlapp. Ekspertgruppen for kunstfag i skolen, ledet av Erik Birkeland, har fått i oppdrag å gi råd om hvordan de som arbeider med kunstfagene inn mot skole og barnehage kan koordinere sin innsats og hvordan det er mulig å få større tyngde på kunstfagene i barnehage og skole. Kvalifisering av lærere til kunstfagene er sentralt. Følgegruppen er bekymret for tilgang til kvalifiserte lærere innen alle skolens fag over hele landet, og er klar over forskning om kunstfagenes betydning for elevers læring og

---

⁸⁸ <http://www.utdanningsnytt.no/4/Meny-B/Hoyere-utdanning/Larerutdanning/Dobbelt-sa-mange-sokere-for-20-ar-siden/?mode=print>

utvikling, forståelse og erkjennelse. Estetiske læreprosesser, kreativitet, innsikt og utfoldelse har stor betydning i alle fag, og kunstfagene er derfor viktige både i seg selv og i alle andre fag i skolen. Det er derfor vanskelig å isolere kunstfagene fra f.eks. norsk eller mat & helse. Det er kombinasjonen som gir lærere muligheter for kreativitet og muligheter til å støtte læringsprosesser på ulike måter.

Alle skoler trenger kvalifiserte lærere i kunstfagene og fag som kroppsøving og mat & helse så vel som i samfunnsvitenskapelige fag, humanistiske fag og realfag. Spørsmålet er: Hvordan kan vi få det til? Valget, slik vi ser det, dreier seg om to sentrale valg der det ene forholder seg til og tar konsekvensen av tidligere direktiver fra KD som spesifiserer ca. 20 % overlapp mellom de to programmene, og det andre vil måtte føre til at KD utvider denne muligheten i noen fag. I begge tilfeller har Følgegruppen ikke innsikt i mulige konsekvenser, og vi foreslår derfor at det utvikles forskningsprosjekter som kan belyse dette og gi et bedre grunnlag for avgjørelser.

1. Dersom 20 % - regelen beholdes, vil en konsekvens være at spesielt fag med mindre studentgrupper må lokaliseres på færre steder. KD kan vurdere etablering av noen større, nasjonale knutepunkt for kunstfag og mat & helse. Mulige forskningsspørsmål for en «scenario-studie» kan være:
  - Vil det føre til sterkere fagutdanning for lærere som kommer alle skoler til gode?
  - Vil dette føre til mindre rekruttering/mer rekruttering til fagene?
  - Vil dette få konsekvenser for BLU-utdanninger? Hvordan?
  - Vil det få konsekvenser for utvikling av lærerstudenters forståelse og anvendelse av estetiske læreprosesser i andre fag?

2. Dersom KD tillater variasjon i overlapp i kunstfagene og mat & helse i GLU-utdanningene i en utredningsfase for å danne et kunnskapsgrunnlag for framtidig policy vil mulige forskningsspørsmål være:
  - Hva er det utdanninger med inntil 20 % overlapp gjør annerledes/vektlegger annerledes enn de som har inntil 60 % eller 80 %?
  - Hvordan er lærerstudentenes kompetanse i fagene og for undervisning i enten GLU 1-7 eller GLU 5-10 ved fullførte 30 eller 60 stp gitt ulik grad av overlapp?
  - Får lærerstudenter den aldersspesifikke kunnskapen og kompetansen de har behov for når det er inntil 60 % eller 80 % overlapp i et fag som f.eks. musikk eller kunst & håndverk?

Spørsmålene under punkt 2 er høyst relevante for andre fag i GLU hvor det er variasjoner i overlapp mellom programmene. Følgegruppen stiller spørsmål ved om det er mulig å få til differensiert opplæring og sikre grundig opplæring for lærerstudenter som gjør dem i stand til f.eks. å ivareta begynneropplæring i lesing og skrivning dersom det er mer enn 20 % overlapp i norsk.

Uavhengig av antall søkere viser rapporteringen vår i år at det er mye faglig arbeid å ta tak i for lærerutdannere. Følgegruppen kan ikke si det sterkt nok: Vitenskapelig ansatte må ha flere fora for faglig drøfting av innhold og mål for fagene i utdanningsprogrammene – både innad og på tvers av læresteder. Det at noen mener at det er faglige begrunnelser for 80 % overlapp i et fag, mens andre ikke har overlapp i det hele tatt i det samme faget, gir sterke indikasjoner på at det tenkes forskjellig. Rapportene fra fagene norsk, engelsk, naturfag og kroppsøving gir også sterke indikasjoner på at forskjeller mellom institusjoner ikke handler om profilering, men handler om ulik forståelse av hva som er viktig å prioritere i utdanningen. Det kan også være at noen fag har en lengre vei å gå for å være forskningsbasert, og det kan hende at dette gjelder spesielt på noen institusjoner. Her ligger kimen til mange viktige faglige diskusjoner. Institusjonene, f.eks. gjennom Nasjonalt Råd for Lærerutdanning eller ved å invitere til faglige seminarer i en region/nasjonalt, må ta tak i dette for å videreutvikle innholdet i grunnskolelærerutdanningsprogrammene.

Videre mener Følgegruppen at det er grunn til å sette et spesielt søkelys på læringsutbytteformuleringer i programplanene og i de nasjonale retningslinjene og vurdere i hvor stor grad det faktisk er mulig å vurdere innsikt, kunnskap, ferdigheter, og kompetanse i forhold til disse og vurdere i hvor stor grad det er en indre logikk i oppbygging av læringsutbytter. Følgegruppen er av den oppfatning at slik de nasjonale retningslinjene er utformet nå, bidrar de i mindre grad til styrking av utdanningene enn det som var intensjonen.

I den nye danske lærerutdanningen (2013) har man tatt interessante skritt i så måte. Eksempelet nedenfor er hentet fra «Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen».⁸⁹ Kompetansebegrepet operasjonaliseres i dette rundskrivet. Kompetansemål blir her forstått som det overgripende målet, mens både kunnskaps- og ferdighetsmål bidrar til oppnåelse av dette overordnede målet. Kunnskapsmål og ferdighetsmål står også i et forhold til hverandre:

Kompetenceområde 2: Undervisningskendskab omhandler rammerne for skolens undervisning, inkluderende læringsmiljøer og undervisningsdifferentiering, klasseledelse, læremidlers didaktiske potentialer, samarbejde mellem kolleger, ressourcepersoner, skole og hjem samt forskningsmetodiske forudsætninger for vurdering og anvendelse af forskningsresultater.

Kompetencemål: Den studerende kan begrundet planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle undervisning i folkeskolen.

---

⁸⁹ Se: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=145748#Bill>).

Vidensmål: Den studerende har viden om	Færdighedsmål: Den studerende kan
skolens juridiske, sociale og kulturelle grundlag og rammer, læreplaner, læreplanteori, læreplanudformning, undervisningsplanlægning samt undervisningsteori og didaktiske positioner,	planlægge undervisning for både klassen og den enkelte elev,
undervisningsmetoders samt analoge og digitale læremidlers praktiske anvendelighed i forhold til elevforudsætninger, undervisningens etik, formål og indhold,	anvende et bredt repertoire af undervisningsmetoder og relevante læremidler,
forskellige former for evaluering <i>for</i> læring, <i>af</i> læring og undervisning, deres muligheter og begrænsninger samt betydningen af feedback-prosesser,	evaluere (elevers) læringsudbytte, læringsmiljø og undervisning og anvende resultaterne som grundlag for videre undervisningsplanlægning og udvikling af undervisning,
undervisningsdifferentiering, inklusionsteori og læringsmiljøer,	differentiere undervisningen i henhold til elevernes forudsætninger og potentialer,

Både denne veiledningen, andre hjelpemidler og de viktige faglige drøftingene i fagmiljøene kan bidra til at grunnskolelærerutdanningene løftes videre og kan være foregangsutdanninger. Det trengs et fortsatt krafttak i miljøene hvis man skal kunne forsere disse hindrene.

7.3 Følgegruppens arbeid i 2014-2015

Følgegruppens funksjonsperiode går mot slutten. Våren 2015 leverer vi vår siste, årlige rapport til Kunnskapsdepartementet.

Rekruttering og gjennomstrømning kommer også til å være sentralt i vår femte rapport. Vi vil blant annet se på omfanget av GLU-studenter som har startet på et masterløp, og hvor stor andel av studentene fra 2010-kullet som gjennomførte det 4-årige løpet på normert tid. GLU-studentenes fagvalg vil også bli kartlagt.

Høsten 2010 gjennomførte vi et institusjonsbesøk blant alle de da 20 institusjonene som ga tilbud om GLU. Målet med besøkene var å få innblikk i det arbeidet som var påstartet i forbindelse med implementeringen av reformen, og å la institusjonene få komme med sine foreløpige erfaringer fra dette arbeidet. Høsten 2014 vil Følgegruppen igjen besøke alle institusjonene for å undersøke hvordan det gått, både i forhold til hva de har lyktes med, og hva som har vært de største utfordringene i reformarbeidet.

Følgegruppen vil også følge opp studentundersøkelsen fra våren 2011. I tillegg til studentene fra 2010-kullet, vil vi også be faglærere og praksislærere i GLU om å svare på en spørreundersøkelse som er knyttet opp mot de mest sentrale elementene i reformen, som blant annet differensiering, forskningsbasering, grunnleggende ferdigheter, integrering, profesjonsretting, PEL-faget, tverrfaglige perspektiver og internasjonalisering. Sluttrapporten vår vil gi status for utdanningene, peke på utfordringer, og gi anbefalinger for det kontinuerlige arbeidet med utvikling av grunnskolelærerutdanningene.

Litteratur

Almendingen, S.F.& Henanger, F. (2014). Utdanningsfaget naturfag i GLU 1-7. Fra forskrift og nasjonale retningslinjer til programplaner, semesterplaner og eksamensoppgaver. I *Lærerutdanningsfagene norsk, engelsk, naturfag og kroppsøving. Delrapport 1: Følgegruppen*.

Cappelen, Å., Gjefsen, H., Gjelsvik M., Holm, I. & Stølen, N.M. (2013). *Forecasting demand and supply of labour by education*. Statistisk Sentralbyrå.

Fauskanger, J. & Hanssen, B. (2011). Frafall og omvalg i lærerutdanningen – hva kan vi gjøre noe med og hva må vi leve med? *Uniped-Tidsskrift for universitets- og høyskolepedagogikk*, 34(2), 55-66.

Følgjegruppa (2011). *Frå allmennlærer til grunnskulelærer. Innfasing og oppstart av nye grunnskulelærerutdanningar*. UiS.

Følgjegruppen (2012). *Med god glid i kupert terreng. GLU-reformens andre år*. UiS.

Følgjegruppa (2013). *Drivkraft i utviklinga av lærerprofesjonen? Framsteg og utfordringar for grunnskulelærerutdanningane*. UiS.

Kunnskapsdepartementet (2009a). *Stortingsmelding nr. 11 (2008-2009). Læreren □ rollen og utdanningen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Kunnskapsdepartementet (2009b). Rundskriv F-13-09 *Nasjonale rammer for dei nye grunnskulelærerutdanningane*. Hentet 25.02.14 fra:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/rundskriv/2009/rundskriv-f-13-09-nasjonale-rammer-for-d.html?id=586984>

Kunnskapsdepartementet (2010). *Forskrift om rammeplan for grunnskulelærerutdanningene for 1-7 trinn og 5-10 trinn*.
(http://www.regjeringen.no/upload/KD/Rundskriv/2010/Forskrift_rammeplan_grunnskolelærerutdanningene.pdf).

Moen, K. M.& Frenning, I. (2014). Evaluering av kroppsøving 1 i grunnskulelærerutdanningen 1.-7. trinn. I *Lærerutdanningsfagene norsk, engelsk, naturfag og kroppsøving. Delrapport 1: Følgegruppen*.

Moi, R., Bjørnhovde, G., Jakobsen, I.K., Larsen, A.B. & Guldal, T.M. (2014). Evaluering av engelskfaget i GLU 1-7 og GLU 5-10. I *Lærerutdanningsfagene norsk, engelsk, naturfag og kroppsøving. Delrapport 1: Følgegruppen*.

- Munthe, E. & Malmo, K-A (2011). *Grunnskolestudenter. Første semester i de nye lærerutdanningene*. Delrapport 1.
- NOKUT (2006). *Evaluering av allmennlærerutdanningen i Norge*. Del 1: Hovedrapport.
- NOU 2008:3 *Sett under ett. Ny struktur høyere utdanning. Utredning fra et offentlig utvalg oppnevnt av regjeringen 24. mai 2006:*
(<http://www.regjeringen.no/pages/2044137/PDFS/NOU200820080003000DDDPDFS.pdf>)
- Næss, T. & Vibe, N. (2006). *Gjennomføring og frafall blant allmennlærerstudenter*. Arbeidsnotat 23/2006. Oslo: NIFU.
- OECD (2013). *Education at a Glance 2013*. OECD indicators:
[http://www.oecd.org/edu/eag2013%20\(eng\)--FINAL%2020%20June%202013.pdf](http://www.oecd.org/edu/eag2013%20(eng)--FINAL%2020%20June%202013.pdf)
- Osdal, H. & Madssen, K-A. (2014). *Norskfaget i GLU 5-10: Ei undersøking basert på tilsende styringsdokument frå fem lærerutdanningsinstitusjonar*. I *Lærerutdanningsfagene norsk, engelsk, naturfag og kroppsøving. Delrapport 1: Følgegruppen*.
- Stambøl, L.S. (2013) *Studentvandringar. Rekruttering til studier og tilførsel av nye høyt utdannede i et geografisk perspektiv*. Statistisk Sentralbyrå
- Statistisk Sentralbyrå (2012). *Underdekning av undervisningspersonell i 2020*.
- Tømte, C.E og Kårstein, A. (2013). *Nettbasert grunnskolelærerutdanning ved Høgskolen i Telemark: Rapport fra følgeforskning*. NIFU.
- Østrem, S., Fauskanger, J., Hanssen, B., Schjelderup, P.M. & Fosse, E. (2009). *Hvorfor velger studenter å avslutte allmennlærerutdanningen? En intervjuundersøkelse med forhenværende studenter fra Høgskolen i Bergen og Universitetet i Stavanger*. I Østrem, S. (red). *Allmennlærerutdanningen i Norge- rekruttering, seleksjon og frafall*. Sluttrapport til Kunnskapsdepartementet.

Vedlegg

Vedlegg I - Tabeller

Tabell 2.1a) Planlagte studieplasser på GLU, fordelt på lærested

Institusjon	2013			2012			2011			2010		
	GLU											
	Totalt	1-7	5-10	Totalt	1-7	5-10	Totalt	1-7	5-10	Totalt	1-7	5-10
SH	12	12	-	12	-	12	12	-	12	12	12	-
UiA (MA)	40	10	30									
UiT (4 år)	40	-	40	40	40	-	20	-	20	80	40	40
HiNe	50	25	25	45	20	25	60	30	30	60	30	30
HSF	55	20	35	90	55	35	90	50	40	93	63	30
UiN	60	36	24	140	72	68	120	72	48	120	72	48
HSH	90	54	36	90	54	36	90	54	36	90	54	36
HiBu	100	40	60	100	40	60	90	30	60	90	30	60
HVO	100	60	40	100	60	40	120	80	40	100	60	40
HiØ	100	60	40	100	60	40	100	60	40	100	60	40
NLA	110	40	70	135	60	75	100	60	40	100	60	40
HiVe	120	60	60	120	60	60	96	40	56	120	72	48
HiNT	135	75	60	135	75	60	100	60	40	100	60	40
UiT (MA)	140	84	56	140	84	56	140	84	56	140	84	56
UiS	150	80	70	150	80	70	150	80	70	135	80	55
HH	160	100	60	160	100	60	160	100	60	160	100	60
UiA	175	105	70	205	115	90	205	115	90	175	105	70
HiT	195	100	95	215	115	100	250	115	135	198	133	65
HiB	352	200	152	352	200	152	326	190	136	314	174	140
HiST	355	180	175	380	195	185	370	185	185	310	190	120
HiOA	376	192	184	360	192	168	350	192	158	320	192	128
Totalt	3005	1623⁹⁰	1382	3069	1677	1392	2949	1597	1352	2817	1671	1146

⁹⁰ Fellesgradene i UH-nett Vest hadde til sammen 102 planlagte studieplasser i 2013. Disse er tatt med i totalsummen.

Tabell 2.1b) Primærsøkere til GLU (2010-2013)

Institusjon	2013			2012			2011			2010		
	GLU 1-7	GLU 5-10	Totalt	GLU 1-7	GLU 5-10	Totalt	GLU 1-7	GLU 5-10	totalt	GLU 1-7	GLU 5-10	totalt
HiB	271	353	624	259	281	540	268	273	541	257	377	634
HiBu	68	74	142	82	77	159	79	66	145	55	73	128
HH	170	94	264	150	105	255	124	89	213	120	84	204
HiNe	43	18	61	54	26	80	27	48	75	39	32	71
HiNT	113	80	193	104	73	177	59	66	125	46	52	98
HiOA	409	323	732	328	331	659	406	350	756	354	350	704
HSF	42	61	103	79	48	127	76	38	114	90	34	124
HSH	44	62	106	55	51	106	44	53	97	36	48	84
HiST	276	304	580	246	309	555	280	295	575	234	290	524
HiT	236	176	412	192	169	361	226	111	337	252	64	316
HiVe	81	91	172	86	69	155	73	67	140	99	63	162
HVO	67	55	122	130	50	180	58	57	115	52	57	109
HiØ	112	124	236	119	112	231	79	92	171	86	76	162
SH	6		6		10	10		11	11	28		28
NLA	47	61	108	67	50	117	41	52	93	31	31	62
UiA*	191	193	384	202	189	391	158	160	318	175	139	314
UiN	62	106	168	69	115	184	86	74	160	89	110	199
UiS	91	121	212	121	126	247	152	139	291	120	142	262
UiT(4 år)	0	55	55	39		39	32	39	71	58	49	107
UiT(MA)	74	83	157	111	92	203	55	104	159	63	102	165
TOTALT	2403	2434	4837	2493	2283	4776	2323	2184	4507	2284	2173	4457

Tabell 2.1c) Prosentdel kvalifiserte primærsøkere til GLU

Institusjon	2013		2012		2011		2010	
	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10
HiB	64,2	78,5	61,8	69,8	64,2	77,7	65,9	71,6
HiBu	57,4	56,8	53,7	55,8	45,6	53,0	40,0	63,9
HH	55,9	58,5	53,3	81,9	56,5	70,8	62,0	71,4
HiNe	44,2	66,7	53,7	61,5	51,9	60,4	20,5	62,5
HiNT	57,5	62,5	55,8	80,8	44,1	65,2	49,6	58,6
HiOA	60,9	78,3	59,8	72,5	59,9	76,3	62,1	74,2
HSF	69,0	73,8	57,0	68,8	48,7	71,1	57,5	73,5
HSH	47,7	62,9	50,9	64,7	54,5	60,4	60,8	69,0
HiST	65,2	80,6	62,6	77,0	62,1	75,9	50,0	62,5
HiT	46,2	60,8	45,3	58,6	46,5	52,3	63,1	80,1
HiVe	49,4	75,8	60,5	58,0	50,7	62,7	56,2	76,2
HVO	55,2	80,0	52,3	76,0	58,6	71,9	62,4	73,9
HiØ	42,0	65,3	45,4	55,4	50,6	58,7	41,8	53,0
NLA	72,3	77,0	46,3	64,0	41,5	69,2	48,4	71,0
UiA	60,2	79,8	60,9	75,1	63,9	54,8	64,6	76,3
UiN	50,0	50,9	30,4	55,7	47,7	60,8	54,8	58,6
UiS	57,1	63,6	49,6	67,5	48,7	56,8	60,8	69,0
UiT (4 år)		45,5	38,5		31,3	59,0	49,2	58,4
UiT (MA)	56,8	60,2	54,1	59,8	50,9	53,7	56,8	65,9
Totalt	55,9	68,5	52,2	66,8	51,5	63,7	54,0	67,9

Tabell 2.1d) Karaktersnitt (karakterpoeng) blant primærsøkere til GLU, fordeling pr. lærested

Institusjon	2013		2012		2011		2010	
	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10
HiB	42,4	42,5	41,4	42,2	41,2	42,1	41,8	42,3
HiBu	40,8	42,1	41,3	41,9	40,2	42,0	41,9	40,3
HH	42,1	41,7	41,5	42,9	41,0	42,7	40,8	42,2
HiNe	41,2	40,1	40,9	43,3	42,8	40,6	40,3	42,6
HiNT	41,4	42	40,7	41,9	41,0	41,2	39,7	41,3
HiOA	41,4	42,2	41,5	42,1	41,6	42,2	41,9	42,6
HSF	41,4	42	41,5	41,4	42,0	41,5	40,4	41,3
HSH	41,3	42,9	42,0	41,4	39,5	42,3	40,7	42,1
HiST	41,4	40,8	41	42,3	41,6	41,7	41,7	42,2
HiT	41,3	41,9	41,6	41,7	41,3	40,8	40,3	42,1
HiVe	41,4	42	41,4	41,2	39,6	41,2	40,3	41,2
HVO	41	42,1	41,3	42,4	41,3	41,5	42,4	40,7
HiØ	40,7	41,4	41,8	41,8	42,0	40,9	39,9	41,5
SH				37,9			44,0	
NLA	41,4	42,5	40,9	44,8	42,4	41,9	45,6	42,7
UiA (4 år)	42,2	42,6	41,3	41,9	40,7	41,8	42,1	41,4
UiA (MA)	43,3	41,6	42,1	41,2	42,7	41,1	-	-
UiN	39,5	41,2	40,5	42,9	40,9	42,5	41,3	42,6
UiS	40,4	43,1	41,6	41,6	40,9	42,6	40,3	41,8
UiT (4 år)	-	39,4	40,5			44,2	40,0	42,5
UiT (MA)	42,8	42,2	41,8 ⁹¹	40,9	42,0	42,4	40,7	41,4
Totalt, alle læresteder	41,4	41,8	41,3	41,9	41,3	41,9	41,3	41,8

⁹¹ UiT har campusbasert GLU 1-7 med gjennomsnittskarakter 41,2, og samlingsbasert GLU 1-7 med gjennomsnittskarakter 42,4.

Tabell 2.1e) Aldersfordeling (gjennomsnitt) blant primærsøkere til GLU, fordeling pr. lærested

Institusjoner	2013 (GLU totalt)	2012 ⁹² (GLU totalt)	2011 (GLU totalt)	2010 (GLU totalt)
Høgskolen i Bergen ⁹³	21,6	21	21,6	22,4
Høgskolen i Buskerud	23	22,5	25,1	25
Høgskolen i Hedmark	25,9	23,9	24,6	25,5
Høgskolen i Nesna	28,3	26,8	26,5	28,5
Høgskolen i Nord-Trøndelag	24,2	24,2	24,1	23,2
Høgskolen i Oslo og Akershus	23,1	22,2	23,0	23,2
Høgskolen i Sogn og Fjordane	21,4	24,8	28,0	28,4
Høgskolen Stord/Haugesund	22	22,3	22,7	24,3
Høgskolen i Sør-Trøndelag	21,5	20,6	21,4	21,7
Høgskolen i Telemark	29,3	27,2	29,3	30,1
Høgskolen i Vestfold	24,2	23,7	24,3	24,8
Høgskolen i Volda	23,5	25,3	23,8	22,8
Høgskolen i Østfold	23,1	21,9	23,6	24,2
Samisk høgskole	25,6	24	23,8	23,2
NLA Høgskolen	22,5	23,9	26,0	21,3
Universitetet i Agder	22	20,7	22,1	22,6
Universitetet i Nordland	28,6	26,8	26,8	26,4
Universitetet i Stavanger	22,1	21,2	21,9	22,6
Universitetet i Tromsø (4 år)	25,9	24,3	26,8	29,5
Universitetet i Tromsø (MA) ⁹⁴	21,4	21,7*	21,9	21,7
Gjennomsnittsalder alle læresteder	24,0	24,5	24,4	24,6
Gjennomsnittsalder læresteder med fleksible studietilbud	25,1	27,6	25,8	26,2
Gjennomsnittsalder læresteder med campus-tilbud	22,7	23,1	23,0	23,2

Data fra Samordna Opptak viser bare samlet aldersfordeling for begge utdanningene. Derfor er det ikke delt opp i GLU 1-7 og 5-10.

⁹² Samordna Opptak gjorde en feil da de skulle rapportere aldersgjennomsnittet for 2012-kullet til fjorårets rapport. Årstallet alderen skulle beregnes ut fra i forhold til fødselsår ble ikke oppdatert fra 2011 til 2012, noe som resulterte i at gjennomsnittsalderen ble ett år for lavt. Denne er nå oppjustert i året rapport.

⁹³ Fra 2011 har HiB vært med å tilby en fellesgrad sammen med NLA, HVO og HSF.

⁹⁴ UiT tok opp søkere til et fleksibelt studietilbud i 2012.

Tabell 2.1f) Prosentdel kvinner blant primærsøkere til GLU, fordeling pr. lærested

Institusjon	Kvinneandel blant primærsøkere							
	2013		2012		2011		2010	
	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10
HiB	76,2	64,4	80,3	55,9	76,2	60,7	83,7	60,5
HiBu	84,0	56,8	80,5	58,4	82,1	50,0	83,6	74,0
HH	79,9	60,4	55,2	78,7	80,6	64,6	84,2	61,9
HiNe	86,0	42,9	96,3	73,1	66,7	67,9	82,1	68,8
HiNT	85,0	58,9	76,9	47,9	80,0	72,1	78,3	61,5
HiOA	73,7	58,1	74,7	57,7	78,4	57,5	78,2	60,0
HSF	88,4	50,0	82,3	41,7	84,2	63,2	93,3	44,1
HSH	80,4	48,4	94,5	54,9	75,5	61,1	91,7	64,6
HiST	75,1	59,0	80,9	56,3	76,3	54,6	78,2	59,0
HiT	90,0	66,3	82,8	69,2	83,6	59,1	83,7	65,6
HiVe	81,0	62,4	73,3	60,9	75,3	58,8	80,8	63,5
HVO	89,1	51,7	93,1	48,0	88,3	58,2	82,7	64,9
HiØ	71,2	51,7	82,4	53,6	83,8	52,7	87,2	56,6
SH	83,3						87,5	
NLA	76,5	67,8	98,5	46,0	85,4	62,3	90,3	71,0
UiA	81,5	61,1	80,2	52,4	75,2	60,8	78,9	56,8
UiN	85,9	74,8	88,4	39,1	81,0	57,1	80,9	63,6
UiS	75,8	62,8	86,0	64,3	80,5	61,1	80,8	62,7
UiT (4 år)		74,1	89,7		81,3	79,5	89,7	63,3
UiT (MA)	84,3	54,9	72,1	48,9	67,9	52,0	71,4	62,7
TOTALT, ALLE LÆRESTEDER⁹⁵	80,2	60,8	79,4	58,9	79,1	60,7	80,0	59,8

⁹⁵ Regnet ut av prosentdel kvinner av totalt studenttall

Tabell 2.1g) Prosentdel primærsøkere til grunnskolelærerutdanningene fra studiestedsfylket, fordeling pr. lærested⁹⁶

Lærested	2013 (GLU totalt)	2012 (GLU totalt)	2011 (GLU totalt)	2010 (GLU totalt)
HiB	50,4	54	50,7	55,1
HiBu	70,4	76,1	73	74,2
HH	39,1	47,6	42	43,6
HiNe	62,7	82,3	68,5	69,0
HiNT	68,6	66,3	79,7	75,5
HiOA	33,5	38,3	35,1	34,9
HSF	41,2	59,7	61,3	70,2
HSH	46,2	56,3	46,8	50,0
HiST	33,8	36,7	38,2	36,8
HiT	25,1	39,9	35,6	37,7
HiVe	68	81,1	80,9	75,9
HVO	60,8	74,2	61,9	74,3
HiØ	82,1	86,3	84,1	87,0
NLA	66,4	67,9	68,9	71,0
UiA	41,3	45,9	44,4	49,4
UiN	69,3	87,1	78,3	87,8
UiS	76,7	75,9	80,5	79,0
UiT (4 år)	73,6	84,6	77,5	88,8
UiT (MA)	43,6	58,9	62,4	61,8
Totalt, alle læresteder	55,4	64,2	61,6	64,7

⁹⁶ Tilsendte data fra Samordna Opptak viser kun studiemobilitet samlet for begge studieløp på GLU

Tabell 2.1h) Studieplasser, søkere og registrerte studenter til GLU-fellesgradene i UH-nett Vest

Tabellen under er utarbeidet av studielederne ved de aktuelle institusjonene: Solfrid Kjoberg (HSF), Odd Helge M. Tonheim (HVO), og Anne Karin R. Unneland (NLA).

	Tal studieplassar		Tal søkjarar	Tilbod	Tal ja-svar	Tal møtt	Fellesgrad mellom	Studentane er registrert ved:
GLU 1-7 Os 2013	35	HiSF: 18 NLA: 17	111	44	25	24	HiSF og NLA	HiSF og NLA
GLU 1-7 Breistein 2012	17	HiSF: 8 NLA: 9	29 (HiSF) 87 (NLA) Totalt: 116	15 (HiSF) 21 (NLA) Totalt: 36	13 (HiSF) 15 (NLA) Totalt: 28	12 (HiSF) 12 (NLA) Totalt: 24	HiSF og NLA	HiSF og NLA
GLU 1-7 Voss 2011	30	HiSF: 10 NLA: 10 HiB: 10	82	48	36	36	HiSF, NLA og HiB	HiSF, NLA og HiB
GLU 1-7 Sandane 2011	20	HiSF: 10 HiVolda: 10	50 (HiSF) 73 (alle pri. (HVO)) Totalt: 123	27 (HiSF) 11 (HVO) Totalt: 38	15 (HiSF) 6 (HVO) Totalt: 21	10 (HiSF) 6 (HVO) Totalt: 16	HiSF og HiVolda	HiSF og HiVolda

Tabell 2.1i) Studenter registrert ved fellesgradene

Opptatte studenter til fellesgradene (kull 2010-2013) er registrert ved flere institusjoner.

Institusjon	Program	Antall opptatte
Høgskolen i Bergen	Grunnskulelærerutdanning 1.-7. trinn (fellesgrad NLA/HiB/HSF Voss)	1
Høgskolen i Sogn og Fjordane	Grunnskulelærerutdanning for 1.-7. årssteg (fellesgrad HVO/HSF Sandane)	20
Høgskolen i Volda	Grunnskulelærerutdanning for 1.-7. årssteg (fellesgrad HVO/HSF Sandane)	20
Høgskolen i Sogn og Fjordane	Grunnskulelærerutdanning for 1.-7. årssteg (fellesgrad NLA/HiB/HSF Voss)	39
Høgskolen i Sogn og Fjordane	Grunnskulelærerutdanning for 1.-7. årssteg (fellesgrad NLA/HSF Breistein)	24
Høgskolen i Sogn og Fjordane	Grunnskulelærerutdanning for 1.-7. årssteg (fellesgrad NLA/HSF, Os)	24
NLA Høgskolen	Grunnskulelærerutdanning for 1.-7.årssteg (fellesgrad NLA/HIB/HSF Voss)	42
NLA Høgskolen	Grunnskulelærerutdanning for 1.-7.trinn (fellesgrad NLA/HSF Nordhordland)	23
Totalt		217
Antall unike fødselsnummer:		109

Tall hentet ut av seniorrådgiver Bjarne Mundal ved DBH.

Tabell 2.1j) Prosentdel kvinner blant registrerte studenter på GLU, fordeling pr. lærested

Institusjon	Kvinneandel blant registrerte studenter							
	2013		2012		2011		2010	
	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10
HiB	78	73	77	66	78	62	77	63
HiBu	95	75	83	60	90	59	80	57
HH	90	63	83	54	83	65	86	66
HiNe	89	73	92	79	92	67	73	78
HiNT	89	64	84	69	94	69	74	54
HiOA	78	60	76	57	82	54	84	64
HSF	90	47	82	68	90	64	94	42
HSH	85	65	96	45	83	60	83	61
HiST	89	71	79	61	84	63	78	59
HiT	90	71	94	80	84	72	87	60
HiVe	86	57	83	67	80	63	81	65
HVO	78	63	87	55	91	55	86	65
HiØ	96	55	82	61	90	56	86	70
SH				50			90	
NLA	85	65	93	45	90	60	91	65
UiA (4 år)	77	68	84	59	81	64	80	62
UiA (MA)	92	73	100	68	90	75		
UiN	96	72	77	75	84	69	84	56
UiS	79	70	94	68	87	70	78	71
UiT (4 år)	0,0	74	85			67	77	67
UiT (MA)	90	70	79	45	77	53	79	59
TOTALT, ALLE LÆRESTEDER	84	66	83	63	84	62	82	62

Tabell 2.1k) Prosentvis aldersfordeling, registrerte studenter på GLU – 2013-kullet

Institusjon	18-20		21-25		26-30		31-35		over 35	
	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10
HiB	53,5	43,0	40,4	51,2	3,8	5,2	0,9		1,4	0,6
HiBu	64,0	53,8	18,0	38,5	10,0	5,8	4,0		4,0	1,9
HH	31,6	53,1	29,6	29,7	14,3	6,3	11,2	3,1	13,3	7,8
HiNe	22,2	40,9	38,9	31,8	22,2	4,5	11,1		5,6	22,7
HiNT	47,6	54,7	20,6	28,3	6,3	7,5	11,1	1,9	14,3	
HiOA	46,8	41,4	40,8	43,3	6,0	11,3	3,5	2,0	3,0	2,0
HSF	34,0	59,2	18,0	40,8	10,0		14,0		24,0	
HiST	56,5	53,5	38,4	40,4	2,8	3,3	1,1	2,0	1,1	0,8
HiT	19,0	25,5	28,4	30,0	16,4	16,4	11,2	10,9	25,0	17,3
HiVe	36,7	39,0	38,3	35,1	6,7	9,1	5,0	3,9	13,3	13,0
HVO	44,8	51,9	37,9	31,5	17,2	7,4		1,9		7,4
HiØ	70,9	66,1	21,8	20,3	3,6	5,1	3,6			8,5
HSH	36,4	69,0	50,0	26,2	13,6	2,4		2,4		
NLA	13,8	57,6	37,9	36,4	10,3	4,5	15,5		22,4	1,5
UiA	56,0	34,8	34,9	7,6	3,7	7,6	2,8	6,1	2,8	3,0
UiA	58,3	73,0	41,7	21,6		5,4				
UiN	25,9	40,7	14,8	40,7	14,8	7,4	29,6	3,7	14,8	7,4
UiS	48,3	57,0	41,4	38,0	5,2	2,5		1,3	5,2	1,3
UiT (4 år)		39,1		39,1		13,0		4,3		4,3
UiT (MA)	64,1	67,4	28,2	26,1	7,7	6,5				
Totalt kull 2013	45,5	49,3	34,1	37,1	7,6	6,8	5,4	2,4	7,4	4,4
Totalt kull 2012	44,1	48,6	32,4	37,4	7,8	6,1	6,6	3,1	9,2	4,9
Totalt kull 2011	46,3	47,4	29,7	39,7	8,5	7,1	5,9	2,1	9,6	3,7
Totalt kull 2010	49	50	30	35	7	7	5	4	9	5

Tabell 2.1) Prosentdel av registrerte studenter på ordinære og fleksible studietilbud

År	Ordinære studietilbud	Fleksible studietilbud
2013	88 %	12 %
2012	88 %	12 %
2011	88 %	12 %
2010	87 %	13 %

Tabell 2.3a) Prosentvis karakterfordeling i PEL (gj. snitt, alle eksamener⁹⁷⁹⁸), kull 2010, kull 2010-2011 og kull 2010-2012

Studie- program	Karakter A		Karakter B		Karakter C		Karakter D		Karakter E		Karakter F	
	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10	GLU 1-7	GLU 5-10
Kull 2010- 2012	15,0	14,8	32,4	33,7	33,9	33,3	13,2	12,3	3,4	2,5	2,2	3,3
Kull 2010- 2011	13,4	13,6	31,6	32,2	34,9	34,9	12,1	13,0	3,3	3,3	3,0	3,1
Kull 2010	18,0	10,8	28,7	28,0	30,1	35,3	14,4	17,4	5,3	5,1	3,5	3,4

⁹⁷ Gjennomsnittskarakterer for alle PEL-eksamener ved alle GLU-institusjonene, jf. tabell 2.3b) og 2.3c) i vedlegget. Karakterstatistikken er hentet ut henholdsvis våren 2011, våren 2012 og våren 2013.

⁹⁸ Ifølge NSD-DBH hvor karakterstatistikken er hentet fra bør man være oppmerksom på at noe av variasjonen i karaktersetning mellom institusjonene trolig kan forklares ved selve datarapporteringen, jf.

<http://www.nsd.uib.no/nsd/nsdnytt/06-3/4.html>

Tabell 2.3b) Prosentvis karakterfordeling i PEL på GLU 1-7, våren 2013 (kull 2010-2012), alle emner

GLU 1-7 - kull 2010, 2011 og 2012		Karakter						Antall studenter	
Institusjon	kommentarer	Emnenavn	A	B	C	D	E		F
HiB		Bacheloroppgave, vitenskapsteori og forskningsmetode	18,6	36,3	34,3	7,8	2	1	102
		Elevenes faglige, sosiale og personlige læring og utvikling	8,4	27,6	31,8	19,5	7,8	5,0	142
		Lærerens tilrettelegging for elevens læring og utvikling	17,9	26,2	19,4	16,1	6,8	13,7	145
HiBu		PEL Bacheloroppgave	5,9	17,6	35,3	17,6	23,5	0	17
		PEL1 Lærerens tilrettelegging for elevens læring og utvikling (hjemmeeksamen i gruppe)	0	38,5	53,8	7,7	0	0	39
		PEL2 Elevenes faglige, sosiale og personlige læring og utvikling (individuell muntlig eksamen)	22,9	28,6	34,3	14,3	0	0	35
HiF		Pedagogikk og elevkunnskap 1-7. trinn, modul 1	9,1	45,5	36,4	9,1	0	0	11
		Pedagogikk og elevkunnskap, modul 3	4,0	20	30	10	0	0	10
		Pedagogikk og elevkunnskap, modul 4	9,1	0	54,5	18,2	9,1	9,1	11
	Finnnes/bardufoss	Pedagogikk og elevkunnskap, modul 3 desentral	22,2	33,3	44,4	0	0	0	9
		Pedagogikk og elevkunnskap, modul 4	0	11,1	44,4	22,2	22,2	0	9
		Pedagogikk og elevkunnskap 1	10,5	23,7	36,8	21,1	7,9	0	38
HH		Pedagogikk og elevkunnskap 2	23,3	30	36,7	10	0	0	30
		Pedagogikk og elevkunnskap 4	27,6	27,6	20,7	13,8	6,9	3,4	29
		Pedagogikk og elevkunnskap 1	35,3	14,7	35,3	8,8	5,9	0	34
HiNe		Pedagogikk og elevkunnskap 2	35,1	24,3	27	10,8	0	2,7	37
		Pedagogikk og elevkunnskap 4	25,6	28,2	20,5	20,5	2,6	2,6	39
		Pedagogikk og elevkunnskap bacheloroppgave	0	57,1	42,9	0	0	0	7
HiNT		Pedagogikk og elevkunnskap del 1	4,5	31,8	40,9	13,6	9,1	0	22
		Pedagogikk og elevkunnskap del 2	0	30	60	10	0	0	10
		Pedagogikk og elevkunnskap del 3	28,6	42,9	28,6	0	0	0	7
HiOA		Pedagogikk og elevkunnskap 1	7,7	53,8	26,9	7,7	0	3,8	26
		Pedagogikk og elevkunnskap 2	6,3	37,5	18,8	31,3	6,3	0	16
		Pedagogikk og elevkunnskap 4, bacheloroppgave	29,4	17,6	23,5	11,8	5,9	11,8	17
HIOA		Pedagogikk og elevkunnskap 1	14,8	37	37	11,1	0	0	27
		Pedagogikk og elevkunnskap 2	0	37	44,4	11,1	3,7	3,7	27
		Bacheloroppgave, 3. år 1-7	13,8	31	42,2	9,5	1,7	1,7	116
HSF		Elevenes læring og utvikling	9,6	20,5	39,1	21,2	6,4	3,2	156
		Pedagogikk og elevkunnskap 1 år, 1-7 trinn	24,4	17,5	25	11,3	8,1	13,8	160
		Bacheloroppgave i grunnskulelærarutdanning 1-7.	50	50	0	0	0	0	6
HIST		Pedagogikk og elevkunnskap, del 1 (1-7.)	12,5	43,8	25	12,5	0	6,3	16
		Pedagogikk og elevkunnskap, del 2 (1-7.)	12,5	62,5	0	12,5	12,5	0	8
		Pedagogikk og elevkunnskap, del 3 (1-7.)	14,3	57,1	0	28,6	0	0	7
HIT		fellesgraden	20	40	26,7	13,3	0	0	15
		deltid	7,1	35,7	35,7	21,4	0	0	14
		Pedagogikk og elevkunnskap, del 3 (1-7.)	15	50	15	20	0	0	20
HIT		Pedagogikk og elevkunnskap 1-7 trinn, emne 1	0	33,3	50	16,7	0	0	6
		Pedagogikk og elevkunnskap 1-7 trinn, emne 2	25,7	52,3	22	0	0	0	109
		Pedagogikk og elevkunnskap 4-7 trinn	14,9	27,6	29,9	18,4	3,4	5,7	87
HIT		vekt på realfag	23,5	70,6	0	5,9	0	0	17
		Pedagogikk og elevkunnskap 4-7 trinn	0	53,3	40	6,7	0	0	15
		Pedagogikk og elevkunnskap - bacheloroppgave, trinn 1-7	0	40	0	40	20	0	5
HIT		Pedagogikk og elevkunnskap - Elevenes faglige, sosiale og personlige læring og utvikling, trinn 1-7	0	14,3	42,9	42,9	0	0	7
		Pedagogikk og elevkunnskap - Lærerens tilrettelegging for elevens læring og utvikling, trinn 1-7	0	20	70	10	0	0	10
		Pedagogikk og elevkunnskap - Elevenes faglige, sosiale og personlige læring og utvikling, trinn 1-7	0	35,7	46,4	17,9	0	0	28
HIT		desentralisert	11,8	5,9	52,9	23,5	5,9	0	17
		nett	0	50	33,3	0	0	16,7	6
		netts	21,4	21,4	35,7	14,3	7,1	0	14
HIT		porsgrunn	17,4	52,2	30,4	0	0	0	23
		Pedagogikk og elevkunnskap - Læreren og fellesskapet, trinn 1-7	15	30	55	0	0	0	20
		Pedagogikk og elevkunnskap - Lærerens tilrettelegging for elevens læring og utvikling, trinn 1-7	23,3	23,3	36,7	13,3	3,3	0	30
HIT		Pedagogikk og elevkunnskap - Bacheloroppgave, trinn 1-7	13	34,8	43,5	4,3	4,3	0	23
		Pedagogikk og elevkunnskap - Elevenes faglige, sosiale og personlige læring og utvikling, trinn 1-7	0	46,2	38,5	15,4	0	0	13
		Pedagogikk og elevkunnskap - Lærerens tilrettelegging for elevens læring og utvikling, trinn 1-7	10,5	5,3	52,6	31,6	0	0	19
HIT		HiVe	30,8	30,8	30,8	3,8	3,8	0	26
		traineemodell	0	50	50	0	0	0	6
		Pedagogikk og elevkunnskap 1	2,6	28,9	28,9	13,2	7,9	18,4	38
HIT		Pedagogikk og elevkunnskap 2	10,5	21,1	26,3	31,6	5,3	5,3	19
		Pedagogikk og elevkunnskap 4	23,8	33,3	19	19	4,8	0	21
		Pedagogikk og elevkunnskap 4	23,8	33,3	19	19	4,8	0	21
HiØ		Bacheloroppgave, vitenskapsteori og forskningsmetode (1-7)	11,8	26,5	47,1	14,7	0	0	34
		Tilrettelegging for elevens læring og utvikling (1-7)	28,8	26,9	13,5	1,9	0	28,8	52
		Den lærende elev i skole og samfunn (1-7)	7,4	29,6	48,1	11,1	3,7	0	27
HSH		Pedagogikk og elevkunnskap 1b 1-7	4,8	38,1	42,9	14,3	0	0	21
		Pedagogikk og elevkunnskap 2b 1-7	30,8	15,4	30,8	23,1	0	0	13
		Pedagogikk og elevkunnskap 1, 1.studieår 1-7	5,9	23,5	41,2	17,6	11,8	0	17
NLA		Pedagogikk og elevkunnskap 2, 2.studieår 1-7	4,3	17,4	39,1	21,7	17,4	0	23
		Pedagogikk og elevkunnskap 3, 3.studieår 1-7	48	24	16	8	4	0	25
		Pedagogikk og elevkunnskap 4, 3.studieår 1-7	31,8	18,2	40,9	4,5	4,5	0	22
SH		fellesgraden	20	20	25	15	20	0	20
		fellesgraden	0	16,1	54,8	19,4	9,7	0	31
		Pedagogikk og elevkunnskap 2	42,9	42,9	14,3	0	0	0	7
UIA		grimstad	0	26,7	40	33,3	0	0	15
		PEL 2: Elevenes faglige, sosiale og personlige utvikling og læring	0	14,3	38,1	33,3	0	14,3	21
		kristiansand	6,7	13,3	46,7	26,7	6,7	0	15
UIA		PEL 3: Utvikling av lærerens profesjonelle rolle og identitet	4,1	26,5	40,8	18,4	2	8,2	49
		PEL 3: Utvikling av lærerens profesjonelle rolle og identitet	7,8	15,7	43,1	23,5	3,9	5,9	51
		PEL 4: Bacheloroppgave, vitenskapsteori og forskningsmetode	19,6	25,5	33,3	11,8	7,8	2	51
UIA		PEL 2: Elevenes faglige, sosiale og personlige utvikling og læring	16,7	50	33,3	0	0	0	6
		Pedagogikk og elevkunnskap 1	10	20	30	30	0	10	10
		Pedagogikk og elevkunnskap 2	0	50	41,7	8,3	0	0	12
UIIN		Pedagogikk og elevkunnskap 3	27,3	36,4	36,4	0	0	0	11
		Pedagogikk og elevkunnskap 4	30	60	10	0	0	0	10
		nett og praksisbasert	12,5	25	50	12,5	0	0	8
UIS		Pedagogikk og elevkunnskap 2	7,7	46,2	38,5	7,7	0	0	13
		Pedagogikk og elevkunnskap 3	21,1	36,8	31,6	5,3	0	5,3	19
		Pedagogikk og elevkunnskap 4	6,7	33,3	46,7	13,3	0	0	15
UIT		UIS	20,5	35,9	28,2	15,4	0	0	39
		PEL 3. år (1-7. trinn) Utvikling av lærerens profesjonelle rolle og identitet	2,3	38,6	47,7	11,4	0	0	44
		Fra plan til praksis: Didaktisk arbeid i 1.-4. trinn	29,3	31,7	26,8	9,8	2,4	0	41
UIT		Å mestre mangfoldet: Tilpasset undervisning og læring i grunnskolen 1-7. trinn	35,3	41,2	23,5	0	0	0	17
		bachelorgradsoppgave i profesjonsfaget	20,7	48,3	31	0	0	0	29
		Skolen som lærende organisasjon 1-7. trinn	37,9	37,9	24,1	0	0	0	29
Totalt			15,0	32,4	33,9	13,2	3,3	2,2	2770,0

Tabell 2.3c) Prosentvis karakterfordeling i PEL på GLU 5-10, våren 2013 (kull 2010-2012), alle emner

GLU 5-10 - kull 2010, 2011 og 2012		Karakter						Antall studenter	
Institusjon	kommentarer	Emnenavn	A	B	C	D	E		F
HiB		Bacheloroppgave, vitenskapsteori og forskningsmetode	21,7	41	30,1	6	1,2	0	83
		Elevenes faglige, sosiale og personlige læring og utvikling	9,6	30,7	37,5	13,0	8,4	0,7	101
		Lærerenes tilrettelegging for elevenes læring og utvikling	27,8	22,0	20,0	17,4	6,5	6,4	119
	GLU 5-10 m/musikk	Bacheloroppgave, vitenskapsteori og forskningsmetode	14,3	50	35,7	0	0	0	14
		PEL Bacheloroppgave	5,4	21,6	54,1	10,8	5,4	2,7	37
HiBu		PEL1 Lærerenes tilrettelegging for elevenes læring og utvikling (hjer)	0	27,5	72,5	0	0	0	40
		PEL2 Den lærende eleven - muntlig eksamen	15,6	43,8	25	9,4	3,1	3,1	32
		Pedagogikk og elevkunnskap 5.-10. trinn, modul 2	0	21,4	78,6	0	0	0	14
HiF		Pedagogikk og elevkunnskap 5.-10. trinn, modul 3	33,3	33,3	33,3	0	0	0	9
		Pedagogikk og elevkunnskap, modul 4	11,1	33,3	0	33,3	0	22,2	9
	Finnsnes/bardufoss	Pedagogikk og elevkunnskap 5.-10. trinn, modul 3 desentral	25	62,5	12,5	0	0	0	8
		Pedagogikk og elevkunnskap, modul 4	0	28,6	71,4	0	0	0	7
		Pedagogikk og elevkunnskap 1	15,3	20,3	37,3	25,4	1,7	0	59
HH		Pedagogikk og elevkunnskap 2	19,2	38,5	28,8	9,6	0	3,8	52
		Pedagogikk og elevkunnskap 4	28,3	23,9	17,4	17,4	4,3	8,7	46
		Pedagogikk og elevkunnskap 1, GLU 5-10	11,1	22,2	22,2	22,2	11,1	11,1	18
		Pedagogikk og elevkunnskap bacheloroppgave	0	42,9	57,1	0	0	0	21
		Pedagogikk og elevkunnskap del 2	23,1	46,2	15,4	15,4	0	0	13
		Pedagogikk og elevkunnskap del 3	19	33,3	47,6	0	0	0	21
HiNT		Pedagogikk og elevkunnskap 1	18,5	37	29,6	13	0	1,9	54
		Pedagogikk og elevkunnskap 2	0	22,5	45	22,5	5	5	40
		Pedagogikk og elevkunnskap 4, bacheloroppgave	18,8	25	40,6	15,6	0	0	32
HiOA	1	Pedagogikk og elevkunnskap 1 år, 5-10 trinn	4	16	40	26	12	2	50
		Pedagogikk og elevkunnskap: Bacheloroppgave	14,6	26,8	31,7	9,8	4,9	12,2	41
		Pedagogikk og elevkunnskap: Den lærende eleven	31,9	14,9	19,1	10,6	14,9	8,5	47
	2	Pedagogikk og elevkunnskap 1 år, 5-10 trinn	5	28,3	46,7	13,3	5	1,7	60
		Pedagogikk og elevkunnskap: Bacheloroppgave	25	29,5	34,1	6,8	2,3	2,3	44
		Pedagogikk og elevkunnskap: Den lærende eleven	14,8	31,1	37,7	16,4	0	0	61
	3	Pedagogikk og elevkunnskap 1 år, 5-10 trinn	2	22,4	42,9	22,4	6,1	4,1	49
		Pedagogikk og elevkunnskap, Bacheloroppgave	13,3	50	23,3	10	3,3	0	30
		Pedagogikk og elevkunnskap: Den lærende eleven	23,1	33,3	38,5	5,1	0	0	39
HSF		Bacheloroppgave i grunnskulelærerutdanning 5.-10.	14,3	35,7	28,6	14,3	3,6	3,6	28
		Pedagogikk og elevkunnskap, del 1 (5.-10.)	12,5	58,3	12,5	12,5	0	4,2	24
		Pedagogikk og elevkunnskap, del 2 (5.-10.)	11,8	52,9	23,5	11,8	0	0	17
HIST		Pedagogikk og elevkunnskap 4 5.-10. trinn	14,3	37,4	30,8	11	2,2	4,4	91
		Pedagogikk og elevkunnskap 5-10 trinn, emne 1	0	0	14,3	57,1	14,3	14,3	7
		Pedagogikk og elevkunnskap 5-10 trinn, emne 2	50,5	38,8	10,7	0	0	0	103
	m/ vekt på realfag	Pedagogikk og elevkunnskap 4 5-10 trinn	14,3	40	31,4	5,7	2,9	5,7	35
		Pedagogikk og elevkunnskap 5-10 trinn, emne 2	51,3	28,2	20,5	0	0	0	39
		Pedagogikk og elevkunnskap - Elevenes faglige, sosiale og person	14,3	50	28,6	7,1	0	0	14
HIT	notodden og desentral	Pedagogikk og elevkunnskap - Lærerenes tilrettelegging for eleven	5	30	25	35	5	0	20
		Pedagogikk og elevkunnskap - Bacheloroppgave, trinn 5-10	7,1	35,7	32,1	14,3	10,7	0	28
		Pedagogikk og elevkunnskap - Elevenes faglige, sosiale og person	9,5	38,1	33,3	19	0	0	21
	porsgrunn	Pedagogikk og elevkunnskap - Lærerenes tilrettelegging for eleven	11,1	25	36,1	11,1	5,6	11,1	36
		Pedagogikk og elevkunnskap - Elevenes faglige, sosiale og person	18,2	54,5	18,2	9,1	0	0	11
		Pedagogikk og elevkunnskap - Lærerenes tilrettelegging for eleven	8,7	43,5	34,8	13	0	0	23
HiVe		Pedagogikk og elevkunnskap 2	9,1	45,5	27,3	15,2	3	0	33
		Pedagogikk og elevkunnskap 4	26,7	43,3	26,7	3,3	0	0	30
		Pedagogikk og elevkunnskap 1	3,3	16,7	36,7	20	10	13,3	30
HVO		Pedagogikk og elevkunnskap 2	5,9	20,6	41,2	23,5	5,9	2,9	34
		Pedagogikk og elevkunnskap 4	5,7	37,1	28,6	22,9	5,7	0	35
		Bacheloroppgave, vitenskapsteori og forskningsmetode (5-10)	21,4	39,3	25	14,3	0	0	28
HiØ		Den lærende elev i skole og samfunn (5-10)	9,1	21,2	36,4	12,1	0	21,2	33
		Tilrettelegging for elevenes læring og utvikling (5-10)	29,2	47,9	10,4	2,1	0	10,4	48
		Pedagogikk og elevkunnskap 1a 5-10	4,3	47,8	34,8	13	0	0	23
HSH		Pedagogikk og elevkunnskap 2b 5-10	17,1	22,9	31,4	17,1	0	11,4	35
		Pedagogikk og elevkunnskap 1, 1.studieår 5-10	7,1	28,6	39,3	21,4	3,6	0	28
		Pedagogikk og elevkunnskap 2, 2.studieår 5-10	9,5	40,5	50	0	0	0	42
NLA		Pedagogikk og elevkunnskap 3, 3.studieår 5-10	11,4	20,5	29,5	22,7	6,8	9,1	44
		Pedagogikk og elevkunnskap 4, 3. studieår 5-10	12,9	29	38,7	16,1	0	3,2	31
SH	UiA	PEL 2: Elevenes faglige, sosiale og personlige utvikling og læring	3,2	33,9	35,5	22,6	1,6	3,2	62
		PEL 3: Utvikling av lærerenes profesjonelle rolle og identitet	12,7	22,2	27	20,6	3,2	14,3	63
		PEL 4: Bacheloroppgave, vitenskap og forskningsmetode	21,5	27,7	35,4	10,8	3,1	1,5	65
UiA (MA)		PEL 2: Elevenes faglige, sosiale og personlige utvikling og læring	6,7	40	33,3	20	0	0	15
		Pedagogikk og elevkunnskap 1	10,5	26,3	47,4	5,3	0	10,5	19
		Pedagogikk og elevkunnskap 2	15,4	46,2	38,5	0	0	0	13
UiN		Pedagogikk og elevkunnskap 3	31,8	40,9	18,2	9,1	0	0	22
		Pedagogikk og elevkunnskap 4 - Bacheloroppgave	22,7	31,8	36,4	4,5	4,5	0	22
		Pedagogikk og elevkunnskap 1	4,5	27,3	59,1	4,5	0	4,5	22
	nett/praksisbasert	Pedagogikk og elevkunnskap 2	9,1	54,5	18,2	9,1	0	9,1	11
		Pedagogikk og elevkunnskap 3	33,3	40	26,7	0	0	0	15
		Pedagogikk og elevkunnskap 4 - Bacheloroppgave	30,8	15,4	46,2	7,7	0	0	13
UiS		Pedagogikk og elevkunnskap 1	10	40	40	10	0	0	10
		Pedagogikk og elevkunnskap 4: Bacheloroppgave	12,5	47,5	27,5	7,5	5	0	40
		PEL 3. år (5.-10. trinn) Utvikling av lærerenes profesjonelle rolle og i	4,7	32,6	39,5	20,9	2,3	0	43
UiT (MA)		Bachelorgradoppgave i profesjonsfaget	35,1	32,4	29,7	2,7	0	0	37
		Den profesjonelle lærer og skolens mangfold	6,1	30,6	42,9	18,4	0	2	49
Totalt			14,8	33,7	33,3	12,3	2,5	3,3	2742,0

Tabell 2.3d) Prosentvis karakterfordeling i norsk på GLU 1-7, våren 2013 (kull 2010-2012), alle emner⁹⁹

GLU 1-7 - kull 2010, 2011 og 2012			Karakterer						SUM	Antall studenter
Institusjon	kommentarer	Emnenavn	A	B	C	D	E	F		
HiB		Samtidstekster for barn. Lese- og skrivek	14,8	22,2	37	22,2	3,7	0	99,9	27
		Begynneropplæring	0	0	14,3	14,3	28,6	42,9	100,1	7
		Opplæring på mellomtrinnet	3,8	16,8	32,8	21,0	14,3	11,4	100,0	177
HiBu		NOR1 Grunnleggende lese- og skriveoppl	2,4	17,1	48,8	26,8	2,4	2,4	99,9	41
		NOR2 Muntlig eksamen	8,3	33,3	33,3	25	0	0	99,9	12
HiF		Norsk 1 1. - 7. trinn, emne 1	0	45,5	27,3	9,1	9,1	9,1	100,1	11
HH		Norsk 1, emne 1: Skriftlege og munnlege	0	0	0	20	40	40	100	5
		Norsk 1, emne 2: Lesing og skiving i eit u	5,3	13,2	21,1	31,6	13,2	15,8	100,2	38
		Norsk 2 for 1.-7. trinn	9,5	19	42,9	19	4,8	4,8	100	21
		Norsk 1, emne 2: Lesing og skiving i eit u	9,1	24,2	27,3	12,1	12,1	15,2	100	33
		Norsk 2 for 1.-7. trinn	4,5	27,3	31,8	27,3	4,5	4,5	99,9	22
HiNe		Norsk 1 1-7 del 1	18,2	40,9	22,7	18,2	0	0	100	22
		Norsk 1 1-7 del 2	0	20	20	50	10	0	100	10
HiNT		Norsk 1, 2. studieår	5,6	16,7	33,3	38,9	0	5,6	100,1	18
		Norsk 2	0	26,3	26,3	21,1	5,3	21,1	100,1	19
	deltid	Norsk 1, del 2	11,5	19,2	11,5	30,8	15,4	11,5	99,9	26
HiOA		Norsk 1	0	3,4	20,7	27,6	10,3	37,9	99,9	29
		Norsk 1, vurderingsmappe	4,8	18,5	33,3	20,2	7,1	16,1	100	168
		Norsk 2, vår	11,1	38,9	33,3	11,1	5,6	0	100	18
HSF		Norsk 1, del 1 (1.-7.)	0	18,8	43,8	18,8	0	18,8	100,2	16
		Norsk 2, del 2 (1.-7.)	40	60	0	0	0	0	100	5
	fellesgrad	Norsk 1, del 2 (1.-7.)	0	50	28,6	14,3	0	7,1	100	14
HiST		Norsk 1, 1-7 trinn, emne 1	0	14,3	28,6	28,6	0	28,6	100,1	7
		Norsk 1, 1-7 trinn, emne 1	0	20	20	40	0	20	100	5
		Norsk 1, 1-7 trinn, emne 2	7,4	22,2	31,5	27,8	4,6	6,5	100	108
		Norsk 2, 1-7 trinn, emne 2	13,6	18,6	32,2	33,9	0	1,7	100	59
	vekt på realfag	Norsk 1, 1-7 trinn, emne 2	17,6	17,6	47,1	5,9	11,8	0	100	17
HIT		Norsk 1 - Muntlige, skriftlige og sammens	0	0	60	30	10	0	100	10
	desentralisert	Norsk 1 - Muntlige, skriftlige og sammens	14,3	28,6	42,9	14,3	0	0	100,1	7
	nett	Norsk 1 - Muntlige, skriftlige og sammens	3,6	42,9	35,7	14,3	3,6	0	100,1	28
	porsgrunn	Norsk 1 - Muntlige, skriftlige og sammens	0	16,7	45,8	29,2	0	8,3	100	24
HiVe		Norsk, emne 2	19,2	42,3	26,9	7,7	0	3,8	99,9	26
		Norsk, emne 4	7,4	14,8	29,6	22,2	14,8	11,1	99,9	27
	estetisk modell	Norsk, emne 2	0	33,3	66,7	0	0	0	100	6
	traineemodell	Norsk, emne 4	16,7	0	16,7	50	16,7	0	100,1	6
HVO		Norsk 1A	4,9	36,6	29,3	24,4	4,9	0	100,1	41
		Norsk 1B	0	43,8	43,8	6,3	0	6,3	100,2	16
		Norsk 2B	36,8	36,8	15,8	10,5	0	0	99,9	19
HiØ		Barnelitteratur, elevtekstar og lese- og sk	0	14	40	20	20	6	100	50
		Den andre lese- og skriveopplæringa. Skr	27,3	13,6	36,4	9,1	9,1	4,5	100	22
HSH		Norsk 1-7 1a	3,4	13,8	34,5	31	6,9	10,3	99,9	29
NLA		Norsk 1, 1. studieår 1-7	6,3	37,5	37,5	12,5	6,3	0	100,1	16
		Norsk 1, 2. studieår 1-7	5,3	21,1	52,6	15,8	0	5,3	100,1	19
		Norsk 2b, 3. studieår 1-7	33,3	33,3	33,3	0	0	0	99,9	6
SH										
UiA	Grimstad	Norsk GLU1-7, modul II	9,5	9,5	28,6	19	14,3	19	99,9	19
	Kristiansand	Norsk GLU1-7, modul II	7,7	30,8	23,1	13,8	1,5	23,1	100	65
UiA (MA)		Norsk GLU1-7, modul I	0	40	50	0	0	10	100	10
UiN		Norsk 1, 1. studieår	22,2	44,4	11,1	11,1	11,1	0	99,9	9
		Norsk 1, 2. studieår	16,7	50	16,7	16,7	0	0	100,1	12
		Norsk 2B for GLU1-7	30	60	10	0	0	0	100	10
	nett- og praksisbasert	Norsk 1, 1. studieår	12,5	12,5	37,5	25	12,5	0	100	8
		Norsk 1, 2. studieår	28,6	35,7	21,4	14,3	0	0	100	14
		Norsk 2B for GLU1-7	35,7	35,7	28,6	0	0	0	100	14
UiS		Norsk 1 - emne 1 (1.-7. trinn)	0	35,3	35,3	23,5	5,9	0	100	52
UiT (MA)		Grunnleggende norsk 1.-7. trinn	0	35,3	58,8	5,9	0	0	100	17
Totalt			9,6	26,2	31,2	18,9	6,2	7,8	100,0	1517,0

⁹⁹ Det ble ikke avlagt noen eksamener i norskfaget på SH våren 2013.

Tabell 2.3e) Prosentvis karakterfordeling i norsk på GLU 5-10, våren 2013 (kull 2010-2012), alle emner¹⁰⁰

GLU 5-10 - kull 2010, 2011 og 2012			Karakter						SUM	Antall studenter	
Institusjon	kommentarer	Emnenavn	A	B	C	D	E	F			
HiB		Språkkunnskap 1		5	20	30	25	15	5	100	20
		Språkkunnskap 2	16,25	26,5	51,25	6	0	0	100,0		33
		Tekstkunnskap 1	18,0	27,3	22,0	30,0	1,3	1,3	100,0		40
HiBu		Nor1 Del 2:2 Mappevurdering	8	28	36	20	4	4	100		25
		Nor2 Del 2:2 Muntlig eksamen med prese	12,5	43,8	25	6,3	12,5	0	100,1		16
HiF		Norsk 1, 5.-10. trinn, emne 2	0	20	60	20	0	0	100		5
HH		Norsk: Emne 2 - Lesing og skrivning	15,4	23,1	53,8	7,7	0	0	100		13
		Norsk: Emne 3 - Språklig fordypning	0	23,1	38,5	23,1	7,7	7,7	100,1		13
		Norsk: Emne 4 - Fordypning i fiksjon	13,3	26,7	40	20	0	0	100		15
HiNe		Norsk 2, del 2, GLU 5-10	0	0	16,7	66,7	16,7	0	100,1		6
		Norsk1 5-10 del 2	10	20	20	50	0	0	100		10
HiNT		Norsk 1	4,2	12,5	45,8	25	4,2	8,3	100		24
		Norsk 2	4,5	18,2	31,8	31,8	9,1	4,5	99,9		22
HiOA		3 Norsk emne 1 - Grunnskolelærer 5-10 trin	2,4	26,2	26,2	31	7,1	7,1	100		42
		Norsk emne 2 - Grunnskolelærer 5-10	15,2	23,9	34,8	21,7	0	4,3	99,9		46
		Norsk emne 4 - Grunnskolelærer 5-10 trin	2,6	33,3	48,7	12,8	2,6	0	100		39
HSF		Norsk 2 (5.-10.)	0	30	70	0	0	0	100		20
HiST		Norsk 1, 5-10 trinn, emne 2	13,5	25,7	28,4	21,6	8,1	2,7	100		74
		Norsk 2, 5-10 trinn	7,1	26,8	33,9	19,6	5,4	7,1	99,9		56
HiT	notodden og desentralisert	Norsk 1 - Litteratordidaktikk og retorikk, t	26,3	10,5	31,6	21,1	5,3	5,3	100,1		19
		Norsk 2 - Språklig eller litterær fordypnin	6,7	33,3	33,3	13,3	0	13,3	99,9		15
	porsgrunn	Norsk 1 - Litteratordidaktikk og retorikk, t	18,8	18,8	12,5	43,8	0	6,3	100,2		16
		Norsk 2 - Språk og litteratur i et historisk p	6,7	6,7	13,3	6,7	0	66,7	100,1		15
		Norsk 2 - Språklig eller litterær fordypnin	27,3	27,3	36,4	9,1	0	0	100,1		11
	nettbasert	Norsk 1 - Litteratordidaktikk og retorikk, t	33,3	33,3	20,8	4,2	4,2	4,2	100		24
		Norsk 2 - Språklig eller litterær fordypnin	25	16,7	41,7	0	16,7	0	100,1		12
Hive	norsk og samfunnsfagsmodell	Norsk, emne 2	44,4	27,8	27,8	0	0	0	100		18
		Norsk, emne 3	31,3	31,3	31,3	6,3	0	0	100,2		16
HVO		Norsk 1A	15,4	23,1	30,8	30,8	0	0	100,1		13
		Norsk 1B	11,1	22,2	33,3	33,3	0	0	99,9		9
		Norsk 2	0	45,5	27,3	18,2	0	9,1	100,1		11
HiØ		Grammatikk, tekstteori og skriveopplæring	11,1	22,2	33,3	22,2	0	11,1	99,9		9
		Språkhistorie, språkdidaktikk og språkleg	10	10	20	40	0	20	100		10
HSH		Norsk 2b 5-10	0	57,1	21,4	14,3	0	7,1	99,9		14
		Norsk 5-10 1b	0	0	40	40	0	20	100		5
NLA		Norsk 1, 1. studieår modul 2 5-10	10	10	10	40	10	20	100		10
		Norsk 2, 2. studieår modul 2 5-10	18,8	31,3	25	25	0	0	100,1		16
SH											0
UiA		Norsk GLU5-10, modul I	7,7	38,5	30,8	15,4	0	7,7	100,1		13
		Norsk GLU5-10, modul II	7,7	38,5	30,8	15,4	0	7,7	100,1		13
UiA (MA)		Norsk GLU5-10, modul I	0	22,2	44,4	22,2	0	11,1	99,9		9
		Norsk GLU5-10, modul II	0	11,1	22,2	44,4	11,1	11,1	99,9		9
UiN		Norsk 1B på femte til tiende trinn	20	60	20	0	0	0	100		5
	nett- og praksisbasert	Norsk 1B på femte til tiende trinn	22,2	44,4	22,2	11,1	0	0	99,9		9
UIS		Norsk 1 - emne 2 (5.-10. trinn)	3,7	14,8	33,3	33,3	11,1	3,7	99,9		27
		Norsk 2 - emne 1 (5.-10. trinn)	8	20	40	16	12	4	100		25
UiT (MA)		Norsk 5.-10. trinn	10	30	40	20	0	0	100		10
		Norsk 5.-10. trinn: tekst og sjangerkunnsk	33,3	16,7	16,7	25	0	8,3	100		12
Totalt			11,8	25,1	32,0	21,5	3,5	6,1	100,0		894,0

¹⁰⁰ Det ble ikke avlagt noen eksamener i norsk ved SH våren 2013

Tabell 2.3f) Prosentvis karakterfordeling i matematikk på GLU 1-7, våren 2013 (kull 2010-2012), alle emner

GLU 1-7 - kull 2010, 2011 og 2012			Karakter						Sum	Antall studenter	
Institusjon	kommentarer	Emnenavn	A	B	C	D	E	F			
HiB		Anvendelser og problemløsning i matem.	7,4	33,3	22,2	33,3	3,7	0	99,9	27	
		Matematikkens plass i kultur og samfunn	7,7	17,6	30,7	25,1	11,2	7,7	100,0	137,0	
HiBu		MAT1 Geometri og måling, statistikk og se	22,9	31,4	37,1	5,7	2,9	0	100	35	
		MAT1 Skriftlig eksamen 5 timer	0	20	0	0	20	60	100	5	
HiF		Matematikk 1 1.-7. trinn, emne 1	0	0	18,2	36,4	9,1	36,4	100,1	11	
HH	Finnsnes/Bardufoss	Matematikk 2 1.-7. trinn, emne 2	20	40	40	0	0	0	100	5	
		1 Matematikk 2 for 1.-7. trinn: Emne 4	0	44,4	22,2	22,2	11,1	0	99,9	9	
		Matematikk: Emne 1	0	10,5	31,6	21,1	31,6	5,3	100,1	38	
		Matematikk: Emne 2	0	11,1	19,4	19,4	30,6	19,4	99,9	36	
		2 Matematikk 2 for 1.-7. trinn: Emne 4	17,6	35,3	23,5	23,5	0	0	99,9	17	
		Matematikk: Emne 1	3,2	29	41,9	9,7	9,7	6,5	100	31	
		Matematikk: Emne 2	0	29,7	35,1	18,9	8,1	8,1	99,9	37	
HiNe		Matematikk 1 1-7 del 2	10	10	30	20	20	10	100	10	
		Matematikk 1 del 1 GLU1-7	9,5	14,3	47,6	23,8	4,8	0	100	21	
HiNT		Matematikk 1, 1. studieår	3,8	11,5	26,9	42,3	7,7	7,7	99,9	26	
		Matematikk 1, 2. studieår	0	14,3	35,7	50	0	0	100	14	
	deltid	Matematikk 1, del 2	4,2	16,7	29,2	25	12,5	12,5	100,1	24	
HiOA		Matematikk 1, muntlig	24,7	24	21,2	19,9	8,2	2,1	100,1	146	
		Matematikk 1, skriftlig	1,6	8,4	23,2	18,4	12,6	35,8	100	190	
		Matematikk 2, vår, 1-7 trinn	16,1	45,2	22,6	12,9	3,2	0	100	31	
HSF		Matematikk 1, del 2 (1.-7.)	12,5	37,5	50	0	0	0	100	8	
		Matematikk 1, del 2 (1.-7.)	0	0	60	20	0	20	100	5	
	deltid	Matematikk 1, del 2 (1.-7.)	9,1	45,5	36,4	9,1	0	0	100,1	11	
	fellesgrad	Matematikk 1, del 2 (1.-7.)	0	25	58,3	8,3	0	8,3	99,9	12	
HiST		Matematikk 1, 1-7 trinn, emne 1	0	0	14,3	28,6	28,6	28,6	100,1	7	
		Matematikk 1, 1-7 trinn, emne 1	0	0	0	25	25	50	100	8	
		Matematikk 1, 1-7 trinn, emne 1	6,7	12,5	22,1	25	18,3	15,4	100	104	
		Matematikk 2, 1-7 trinn	0	31,3	31,3	18,8	0	18,8	100,2	16	
	med vekt på realfag	Matematikk 1, 1-7 trinn, emne 1	7,7	11,5	30,8	23,1	23,1	3,8	100	26	
		Matematikk 2, 1-7 trinn	8,3	16,7	41,7	8,3	0	25	100	12	
HiT		Matematikk 1 - Algebra, funksjoner, statis	28,6	0	28,6	14,3	14,3	14,3	100,1	7	
		desentralisert	0	20,7	24,1	17,2	13,8	24,1	99,9	29	
		Matematikk 2 - Geometri og funksjoner, t	0	42,9	42,9	0	0	14,3	100,1	7	
		Matematikk 2 - Tallære og didaktikk, trin	28,6	14,3	14,3	28,6	0	14,3	100,1	7	
		nett	Matematikk 1 - Algebra, funksjoner, statis	18,2	22,7	22,7	4,5	18,2	13,6	99,9	22
			Matematikk 2 - Geometri og funksjoner, t	12,5	50	18,8	6,3	12,5	0	100,1	16
		Matematikk 2 - Tallære og didaktikk, trin	40	26,7	20	13,3	0	0	100	15	
		Matematikk 1 - Algebra, funksjoner, statis	6,7	13,3	40	6,7	13,3	20	100	15	
		Matematikk 1 - Tall, geometri og måling, t	19	28,6	28,6	9,5	4,8	9,5	100	21	
HiVe		Matematikk, emne 1	33,3	25	37,5	0	4,2	0	100	24	
		estetisk modell	0	14,3	71,4	0	14,3	0	100	7	
HVO		Matematikk 1A	2,6	7,7	30,8	25,6	10,3	23,1	100,1	39	
		Matematikk 1B	5,6	5,6	5,6	50	11,1	22,2	100,1	18	
HiØ		Geometri, statistikk og sannsynlighet	10	10	50	20	0	10	100	10	
		Matematikk 101 (1-7)	5,8	23,1	32,7	13,5	9,6	15,4	100,1	52	
HSH		Matematikk 1a 1.-7.	3,6	7,1	32,1	25	7,1	25	99,9	28	
		Matematikk 2b 1.-7.	40	40	20	0	0	0	100	5	
NLA		Matematikk 1, 1. studieår 1-7	11,8	5,9	29,4	29,4	11,8	11,8	100,1	17	
		Matematikk 1, 2. studieår 1-7	23,8	28,6	28,6	14,3	4,8	0	100,1	21	
SH								0			
UiA	Grimstad	Matematikk 1: Grunnkurs A, GLU 1-7	24,1	20,7	20,7	24,1	6,9	3,4	99,9	29	
	Kristiansand	Matematikk 1: Grunnkurs A, GLU 1-7	17,4	13	40,6	15,9	8,7	4,3	99,9	69	
UiA (MA)		Matematikk 1: Grunnkurs A, GLU 1-7	27,3	18,2	18,2	9,1	27,3	0	100,1	11	
UiN		Matematikk 1-7: Funksjoner, geometri, st	0	27,3	54,5	18,2	0	0	100	11	
		Matematikk 1-7: Tallbegrepet, tallbehand	0	0	25	33,3	25	16,7	100	12	
	nett og praksisbasert	Matematikk 1-7: Funksjoner, geometri, st	21,4	7,1	57,1	14,3	0	0	99,9	14	
		Matematikk 1-7: Tallbegrepet, tallbehand	0	0	37,5	25	25	12,5	100	8	
UiS		Matematikk 1 - emne 2 (1. - 7. trinn)	4,5	16,7	12,1	16,7	25,8	24,2	100	66	
UiT (MA)		Grunnleggende matematikk 1. - 7. trinn	22,2	27,8	27,8	16,7	0	5,6	100,1	18	
Totalt			10,3	19,7	30,6	18,0	9,8	11,5	100,0	1657,0	

Tabell 2.3g) Prosentvis karakterfordeling i matematikk på GLU 5-10, våren 2013 (kull 2010-2012), alle emner

GLU 5-10 - kull 2010, 2011 og 2012			Karakter						Sum	Antall studenter
Institusjon	kommentarer	Emnenavn	A	B	C	D	E	F		
HIB		Elevenes kunnskapsgrunnlag og tilpasset	17,4	8,7	34,8	13	4,3	21,7	99,9	23
		Lærerrollen og undervisningsmetoder i m	6,7	26,7	40,0	10,0	10,0	6,7	100,1	30
		Undersøkende og utforskende tilnærmin	16,7	22,2	38,9	5,6	11,1	5,6	100,1	18
HiBu		MAT1 Del 1:2 Tall, algebra og funksjoner	6,7	13,3	6,7	6,7	6,7	60	100,1	15
		MAT1 Del 2:2 Geometri og måling, bevis c	18,8	18,8	31,3	25	6,3	0	100,2	16
		MAT2 Vurderingskombinasjon	14,3	42,9	21,4	14,3	0	7,1	100	14
HiF		Matematikk 1 5.-10. trinn, emne 2	11,1	44,4	22,2	22,2	0	0	99,9	9
		Matematikk 2 5.-10. trinn, emne 2	20	20	0	0	0	60	100	5
	Finnsnes/Bardufoss	Matematikk 2 5.-10. trinn, emne 2	0	20	60	20	0	0	100	5
HH		Matematikk: Emne 2	0	13,9	25	13,9	19,4	27,8	100	36
		Matematikk: Emne 3	8,7	17,4	8,7	26,1	8,7	30,4	100	23
		Matematikk: Emne 3	0	19,4	32,3	29	9,7	9,7	100,1	31
HiNe		Matematikk 1 del 2, GLU 5-10	0	37,5	50	12,5	0	0	100	8
		Matematikk 2 del 2, GLU 5-10	11,1	33,3	22,2	22,2	11,1	0	99,9	9
HiNT		Matematikk 1, 1. studieår	6,7	26,7	23,3	23,3	3,3	16,7	100	30
		Matematikk 1, 2. studieår	8,3	16,7	33,3	25	8,3	8,3	99,9	12
		Matematikk 2	0	6,3	31,3	25	12,5	25	100,1	16
HiOA		2 Matematikk skriftlig - grunnskolelærer 5-	1,7	10,2	33,3	16,9	18,6	18,6	99,3	59
		Matematikk utviklingsarbeid og muntlig-	3,3	31,1	26,2	23	8,2	8,2	100	61
HSF		Matematikk 2, del 2 (5.-10.)	5,3	31,6	31,6	26,3	5,3	0	100,1	19
HiST		Matematikk 1, 5-10 trinn, emne 1	0	0	20	20	60	0	100	5
		Matematikk 1, 5-10 trinn, emne 2	11,5	24,4	34,6	15,4	5,1	9	100	78
		Matematikk 2, 5-10 trinn	11,5	9,6	30,8	23,1	5,8	19,2	100	52
	med vekt på realfag	Matematikk 1, 5-10 trinn, emne 2	16,2	35,1	27	10,8	8,1	2,7	99,9	37
		Matematikk 2, 5-10 trinn	5,4	35,1	29,7	13,5	0	16,2	99,9	37
HIT	porsgrunn	Matematikk 1 - Måling, funksjoner, statist	16,7	8,3	33,3	16,7	8,3	16,7	100	12
		Matematikk 2 - Funksjonslære, trinn 5 - 10	0	6,7	20	13,3	26,7	33,3	100	15
		Matematikk 2 - Statistikk og sannsynlighe	6,7	6,7	20	33,3	13,3	20	100	15
Hive	realfagsmodell	Matematikk, emne 2	18,2	54,5	18,2	9,1	0	0	100	11
		Matematikk, emne 3	50	30	10	10	0	0	100	10
HVO		Matematikk 1A	5,6	5,6	44,4	33,3	5,6	5,6	100,1	18
		Matematikk 1B	5	25	40	15	5	10	100	20
HiØ		Geometri, måling, statistikk og sannsynlig	31,3	31,3	12,5	6,3	6,3	12,5	100,2	16
		Geometri, statistikk og sannsynlighetsreg	0	22,2	44,4	11,1	0	22,2	99,9	9
HSH		Matematikk 1b 5.-10.	25	41,7	16,7	16,7	0	0	100,1	12
		matematikk 2b 5.-10.	15,4	23,1	15,4	23,1	0	23,1	100,1	13
NLA		Matematikk 1, 1. studieår modul 1 5-10	0	16,7	22,2	27,8	16,7	16,7	100,1	18
		Matematikk 1, 1. studieår modul 2 5-10	0	5,9	17,6	35,3	5,9	35,3	100	17
		Matematikk 2, 2. studieår modul 2 5-10	0	33,3	33,3	19	0	14,3	99,9	21
SH									0	
UiA		Matematikk 1: Funksjonslære, GLU 5-10	10	23,3	26,7	6,7	23,3	10	100	30
		Matematikk 1: Grunnkurs, GLU 5-10	7,1	14,3	28,6	17,9	10,7	21,4	100	28
		Matematikk 2: Statistikk og matematikkdi	0	0	0	60	0	40	100	5
UiA (MA)		Matematikk 1: Funksjonslære, GLU 5-10	0	23,1	23,1	23,1	23,1	7,7	100,1	13
		Matematikk 1: Grunnkurs, GLU 5-10	7,7	15,4	38,5	7,7	15,4	15,4	100,1	13
UiN		Matematikk 1B, 5-10 gemoetri, statistikk o	20	20	20	26,7	13,3	0	100	15
	nett og praksisbasert	Matematikk 1B, 5-10 gemoetri, statistikk o	18,2	36,4	27,3	9,1	9,1	0	100,1	11
		Matematikk 1B, 5-10 gemoetri, statistikk o	28,6	28,6	14,3	14,3	0	14,3	100,1	7
UiS		Matematikk 2 (5.-10. trinn)	7,7	12,8	7,7	25,6	2,6	43,6	100	39
UIT (MA)		Matematikk 5.-10. trinn	22,7	9,1	4,5	27,3	4,5	31,8	99,9	22
		Matematikk 5.-10. trinn: funksjonslære	15	30	30	5	5	15	100	20
Totalt			10,2	21,8	25,7	18,7	8,3	15,2	100,0	1058,0

Tabell 2.3h) Sammenligning av karakterer – campusstudier/fleksible studier, kull 2010-2012– PEL, norsk og matematikk

PEL GLU 1-7

	Karakter A	Karakter B	Karakter C	Karakter D	Karakter E	Karakter F
Campus	15,3	32,4	31,7	14,4	3,6	2,6
Nett/desentralisert /samling	14,4	32,4	37,6	11,2	3,0	1,5
Differanse	-0,9	0,0	5,9	-3,2	-0,6	-1,1

PEL GLU 5-10

	Karakter A	Karakter B	Karakter C	Karakter D	Karakter E	Karakter F
Campus	14,5	32,3	32,5	13,9	3,2	3,6
Nett/desentralisert /samling	15,3	37,5	35,2	8,4	0,9	2,6
Differanse	0,8	5,2	2,7	-5,5	-2,2	-1,0

Norsk GLU 1-7

	Karakter A	Karakter B	Karakter C	Karakter D	Karakter E	Karakter F
Campus	8,3	23,2	34,1	19,8	6,0	8,7
Nett/desentralisert /samling	13,8	35,8	24,9	17,2	5,2	3,2
Differanse	5,5	12,6	-9,2	-2,6	-0,8	-5,5

Norsk GLU 5-10

	Karakter A	Karakter B	Karakter C	Karakter D	Karakter E	Karakter F
Campus	10,9	24,7	32,5	21,7	3,2	7,0
Nett/desentralisert /samling	15,9	26,5	29,6	20,7	4,8	2,5
Differanse	5,1	1,7	-3,0	-0,9	1,6	-4,5

Matematikk GLU 1-7

	Karakter A	Karakter B	Karakter C	Karakter D	Karakter E	Karakter F
Campus	10,7	18,1	28,9	18,7	10,8	12,9
Nett/desentralisert /samling	9,7	22,9	33,9	16,8	7,9	8,9
Differanse	-1,0	4,8	5,0	-1,9	-2,9	-4,0

Matematikk GLU 5-10

	Karakter A	Karakter B	Karakter C	Karakter D	Karakter E	Karakter F
Campus	9,4	20	25,4	19,3	9,1	16,4
Nett/desentralisert /samling	13,6	30	27	15,9	4,2	9,3
Differanse	4,3	10	1,6	-3,4	-5,0	-7,1

Tabell 2.4a) Frafall – prosentdel menn blant opptatte GLU-studenter ved studiestart og etter henholdsvis ett og to år etter studiestart¹⁰¹

	Kull 2010			Kull 2011			Kull 2012		
	GLU 1-7	GLU 5-10	Totalt	GLU 1-7	GLU 5-10	Totalt	GLU 1-7	GLU 5-10	Totalt
Andel menn opptatt på GLU	18,0	37,9	28,0	16,0	38,1	26,9	16,8	37,0	27,0
Andel menn som studerer etter 1. studieår	15,7	36,9	26,5	14,7	37,4	25,9	14,4	35,1	25,1
Andel menn som studerer etter 2. studieår	15,0	36,6	26,0	14,6	36,0	25,2	-	-	-

¹⁰¹ Frafall etter 3. studieår er ikke tatt med i tabellen pga. mange feilkilder i frafallstallene, jf. pkt. 2.4.1 i rapporten.

Tabell 2.4b) Frafall –prosentvis aldersfordeling blant GLU-studenter opptatt på kull 2010, kull 2011 og kull 2012, og aldersfordelingen blant de som hadde sluttet henholdsvis ett og to år etter studiestart¹⁰²

Alder	GLU 1-7					GLU 5-10				
	18-20	21-25	26-30	31-35	Over 35	18-20	21-25	26-30	31-35	Over 35
Kull 2010										
Andel opptatt	48,3	29,9	7,1	5,4	9,3	50,2	34,7	6,6	3,7	4,8
Andel sluttet etter 1 år	53,5	26,8	7,7	3,0	9,0	51,0	35,2	4,5	4,1	5,2
Andel sluttet etter 2 år	53,5	29,8	6,2	2,3	8,2	50,8	34,4	4,6	4,9	5,4
Kull 2011										
Andel opptatt	46,5	29,6	8,6	5,8	9,4	47,4	39,7	7,0	2,1	3,8
Andel sluttet etter 1 år	48,2	33,1	5,5	5,9	7,4	50,4	34,6	6,1	3,9	5,0
Andel sluttet etter 2 år	46,9	33,5	7,1	4,5	8,1	48,7	36,6	7,1	3,2	4,5
Kull 2012										
Andel opptatt	44,9	36,7	6,5	5,6	6,4	47,4	39,4	6,1	3,0	4,1
Andel sluttet etter 1 år	50,0	33,1	4,9	3,8	8,3	48,8	35,8	5,7	3,0	6,7

Andel av totalt opptatte studenter, og andel av de frafalte studentene i hver aldersgruppe

¹⁰² Frafall etter 3. studieår er ikke tatt med i tabellen pga. mange feilkilder i frafallstallene, jf. pkt. 2.4.1 i rapporten.

Tabell 3.1 Tildeling og bruk av kategorihevinga i GLU¹⁰³

	A: Korleis har de merka KH?	C: Korleis nytta og prioritert midlane?
HH	GLUs budsjett er styrka tilsvarende KH, jf. økonomimodellen ved HH	Styrka leiinga av GLU Kompetanseutvikling ved oppstart Styrka praksisoppfølging Auka ressursar til undervisning Styrka matematikkopplæringa Auka kostnader til: -praksisadministrasjon -studieadministrasjon -Innføring av BA
HiB	Begrensa, sjå dei andre punkta	Profesjonsrettleiarar Meir deling av studentgrupper Fleire praksislærarar Buffer for HiB sitt nybygg og for HiB sin søknad om Ph.D –studie
HiBu	I liten grad – forsvinn til veksten i utdanninga og adm. Ca 40% blir overført fagavdelinga	Fleire fagstillingar Til kostnadsauke på praksis
HiNe	Meir til samarbeid i lærarteam, til praksislærars arbeid, samarbeid ml. høgskulen og praksisfelt	Utdanningsleiar i GLU Utvida praksislærarressurs Forskarteam i GLU Deltaking i nettverk Samarbeid med andre
HiNT	Har gitt nødvendig handlingsrom ang.auka kostnader knytt til praksis og til å gi viss breidde i fagportefølje.	Profesjonsretting av utdanningane med særleg fokus på samarbeid med praksisfeltet Faglege stillingar Utvikle studentanes BA-arbeid
HiOA	Har muleggjort separat undervisning og studieaktivitet for dei to GLUane	Sjå pkt. a
HiST	Ser ut til at LU får større budsjett for 2014. Kan skuldast KH, men og auka tal studieplassar og større opptak av studentar.	Auka <i>budsjett</i> brukt til: Fleire faglege stillingar Kraftig auke av ressurs til praksisoppfølging Auke i adm. st
HiT	Utan KH ville differensieringa av utd. vore umuleg. Styrking av faggruppene.	Faglege stillingar Praksis Studieadministrasjon Programleiing
HiVe	Den øko. tildelinga til fakultetet har auka. Budsjettmodellen tek høgde for at dei studieprogramma som har høg kategori også er kostnadskrevjande	Ekstra fagpersonale Administrativt praksisarbeid Verkstadsmetodikk/ profesjonsverkstad Fleire deltar på seminar og konferansar som ledd i kompetanseutvikling Utdanning av praksislærarar
HiØ	Kategori inngår i budsjettmodellen, avd. får utteljing når kategorien blir endra	Meirkostnader ved å ha to utdanningar Kompetanseheving
HSF	Har ikkje ressursfordelingssystem som følger kategoriane – drøftar omlegging. KH har gått med til å finansiera at det har vorte fleire emne pga. dei nye GLUane. LU kjem elles godt ut av det med dagens interne fordelingsssystem	Finansiering av at høgskulen tilbyr fleire emne som følgje av delinga Meir til teamleiarfunksjonar
HSH	Nyttar ressursmodell som tek utgangspunkt i tildelingskategoriane til KD – blir synlig i systemet.	Profesjonskoordinatorar Praksiskoordinator Praksiskostnader Undervisning

¹⁰³ Samandraget er gjort av sekretariatet.

HVO	LU har fått litt betre rammeløyving, men samstundes har undervisnings- og praksiskostnader auka	Ekstramidlane brukt til: Faglege stillingar Styrka den administrative ressursen (studieleiing, praksisadm.)
NLA	Har merka det ved at statstilskotet har auka	Faglege stillingar Styrka praksisadministrasjon Auka forskning gjennom tilsetjing av fleire stipendiatar og nytt opptak til 1.lektorprogram
SH	Utgjer ca kr.90.000 –brukt til å tilby GLUane som nett – og samlingsbasert, samt praksisdeler.	Praksis Kompetanseheving (jf.2a)
UiA	Auka tildeling til undervisning og praksis	Styrking av alle felt
UiN	Har komme godt med pga. innføring av GLUane er krevjande	Faglege stillingar Praksis Forskning og kompetanseheving
UiS	Sikrar at ein kan framskriva ei viss inntektsauke. GLU-reforma hadde vore umuleg å gjennomføra utan.	Faglege stillingar (5) Administrativ stilling (1/2) Praksiskostnader (3,7 til 5 mill) og vidareutdanning i praksisrettleiing
UiT (4 år)	Det er ikkje gitt ekstra tildeling til lærerutdanninga ved UiT (4 år).	Det er ikkje gjort ekstra tiltak.
UiT (MA)	Instituttet merker en gradvis økning i basisfinansieringa og studiepoengproduksjonen. Mener at KD ikkje har gitt dem full kompensasjon for den kapasiteten utdanningen besitter. Tidlegare HiTromsø hadde ca. 140 studieplasser årlig på den gamle ALU. Da KD økte basisfinansieringa på grunnlag av kategoriendringa, la de ikkje dette talet til grunn, men det konkrete talet for kor mange studentar som faktisk begynte på GLU(for oss MA i lærerutdanning), ca. 90.	Fleire ansatte, Praksis, i form av mindre praksisgrupper og eit tettare samarbeid med praksisfeltet, Kompetanseutvikling av praksislærarar, økt FoU

Vedlegg II Notat frå HiOA om målformer

Opplæring i begge målformer i 5-10 utdanningen HiOA

Kravene mht deltakelse i aktiviteter og gjennomføring av arbeidskrav er forankret i fagplanene for pedagogikk og elevkunnskap emne 1-3.

Tiltakene har vært gjennomført med mindre justeringer siden 2010 og har fungert meget godt. En sentral forutsetning for dette er faglige drøftinger på møter på kullnivå, og en klar ansvarsfordeling mellom faglærere pedagogikk og elevkunnskap og norsk.

Det har de to siste årene blitt avsatt ressurser til en faglærer i norsk som har hovedansvar for nynorskopplæring og vurdering.

Emne 1:

Introforelesning:

Nynorsk som del av profesjonskompetansen.
Obligatorisk for alle studenter.

Kurs i nynorsk formverk:

For alle studenter som ikke har norsk som studiefag.
Obligatorisk deltakelse. Ved forfall blir det gitt kompensatorisk arbeid.

Elektronisk kartleggingsprøve i nynorsk formverk:

For alle studenter som ikke har norsk som studiefag.
Ved ikke godkjent resultat følges studenten opp med ny prøve og videre veiledning.

Faglærere i norsk har ansvar for gjennomføring av kurs og gjennomføring og vurdering av kartleggingsprøve

Arbeidskrav:

To arbeidskrav i pedagogikk og elevkunnskap skal skrives på motsatt målform.
Arbeidskravene er kortfattede skriv som er relevante i yrkessammenheng.

- I tilknytning til temaet "Innføring i lærerarbeid" skriver studenten et presentasjonsskriv til foresatte der de presenterer seg selv som ny lærer i klassen.
- I tilknytning til temaet om grunnleggende ferdigheter skriver studenten et informasjonsskriv til foresatte om betydningen av grunnleggende ferdigheter på ungdomstrinnet.

Arbeidskravene vurderes av faglærer i pedagogikk og elevkunnskap mht innhold og sjangerbevissthet og av faglærer i norsk mht språk. Arbeidskravene til studenter som har norsk i fagkretsen blir ikke vurdert mht språkkompetanse.

Emne 2-3

Arbeidskrav:

Studenter som ikke har norsk som studiefag må innen en uke etter muntlig presentasjon på studentkongress i emne 2 (eksamen), skrive et fagnotat (1000 ord) på bakgrunn av presentasjonen på nynorsk. Dette er et arbeidskrav i emne 3. Vurderes mht språk av faglærere i norsk.

Skrevet av Kirsten E. Thorsen – pedagogikk og elevkunnskap

Tillegg fra Alf Gunnar Eritsland – norsk

Når det gjeld IKT, er det slik at dei leverer og får alt på Fronter, og får kommentarar og rettleiing der. Det er også slik at den prøva matte og engelsk-studentane har om våren er ei multiple choice-prøve på Fronter, den blir gjennomført av alle, obligatorisk, og består av 37 spørsmål. Der er strykgrensa 23, og det blir lagt opp til noe rettleiing og ny prøve for dei som ikkje greier dette kravet i første omgang.

Det er ein del administrasjon og krevjande oppfølging med så mange mindre element i klassar eg ikkje kjenner, men eg meiner det er verdt innsatsen. Studentane er nøgde med opplegget, så vidt eg veit.

Vedlegg III-a Utlysning av fagprosjekt

Lærerutdanningsfaga – komparative studiar av innhald og vektlegging innan og på tvers av institusjonar: Utlysning av fire separate prosjekt

Følgjegruppa for lærerutdanningsreforma vil granska fire lærerutdanningsfag i grunnskulelærerutdanningane, og me ønskjer å engasjere fagleg tilsette på lærerutdanningsinstitusjonar for å gjere dette arbeidet. Les meir nedanfor for å finne ut kva prosjekta skal gå ut på og korleis forskarar/faggrupper kan søkje:

Formålet med prosjekta er å finne ut om innhaldet og vektlegginga i dei ulike faga medverkar til å innfri krava i føreskrifta om

- «at lærerutdanningsinstitusjonene tilbyr integrerte, profesjonsrettete og forskningsbaserte grunnskolelærerutdanningar med høy faglig kvalitet»
- «Alle undervisningsfag skal være profesjonsrettede lærerutdanningsfag og omfatte fagdidaktikk og arbeid med grunnleggende ferdigheter i faget. Alle undervisningsfag og skolerelevante fag og emner skal være forskningsbaserte [...]»
- «Lærerutdanningsinstitusjonene skal legge til rette for [...] internasjonale perspektiver i grunnskolelærerutdanningene.»

Faga som vi vil undersøkje nærare er:

- Prosjekt A: Engelsk (1-7 og 5-10)
- Prosjekt B: Kroppsøving (1-7)
- Prosjekt C: Naturfag (1-7)
- Prosjekt D: Norsk (5-10)

Tabellen under syner kva for institusjonar som er trekte ut for kva fag.

Fag som skal undersøkjast ved dei ulike institusjonane:¹⁰⁴

Institusjon	HiB	HiBu	UiT (4 år)	HH	HiNe	HINT	HiOA	HSF	HSH	HiST	HiT	HiVe	HVO	HiØ	NLA	UiA	UiN	UiS	UiT(MA)	
Fag																				
Prosjekt A: Engelsk (1-7)																				
Prosjekt A: Engelsk (5-10)																				
Prosjekt B: Kroppsøving (1-7)																				
Prosjekt C: Naturfag (1-7)																				
Prosjekt D: Norsk (5-10)																				

Me vil gjere merksam på at dei som er tilsett i det faget som er trekt ut ved deira eigen institusjon (markert med kryss i vedlegget), ikkje kan søkje, for å unngå at nokon forskar på materiale dei sjølve har utvikla.

Metode: Dokumentanalyse, komparativ tilnærming.

Materiale: læringsutbytteformuleringar, pensum, arbeidskrav, vurderingsordningar og eksamensoppgåver frå fem tilfeldig trekte institusjonar. Sekretariatet samlar inn materialet og overleverer det til forskarane.

Oppfølging: Forskarane skal ha to dagsmøte (oppstart juni/august, midtvegs oktober) med representantar for Følgjegruppa. Her vil me m.a. diskutere operasjonisering/utvikling av analysepunkt.

Produkt: Forskarane skal levere ein rapport frå sitt prosjekt til Følgjegruppa. I rapporten skal alle analysepunktta inngå, med konklusjonar i høve til overordna formål/forskingsspørsmål knytt til krava i føreskrifta. I tillegg kan forskarane sjølvsagt fritt publisere egne artiklar som ei vidareutviklinga av arbeidet.

Frist: Rapportane skal leverast seinast **1. desember 2013.**

¹⁰⁴ Institusjonane er anonymiserte i fagrapportane. Me har difor tatt bort tilvisingar til institusjonane i tabellen óg.

Midlar (makssum, alt inkludert): Prosjekt A: Engelsk (1-7 og 5-10): 300 000 kr, prosjekt B, C og D 150 000 kr pr. prosjekt

Kompetansekrav: Forskarane må kunne dokumentere forskingskompetanse i faget/fagdidaktikken som er knytt til prosjektet dei søker om å få gjennomføre.

Søknaden skal innehalde:

- CV, med publikasjonsliste
- Ei kort prosjektskildring (maks ½ side), der ein skildrar korleis ein ser for seg gjennomføringa av prosjektet, inkludert tidsplan

Tildeling: Følgjegruppa vil prioritere søknader etter formell kompetanse og omfang av forskning som har relevans for prosjektet ein søker om.

Send søknad til: magne.rogne@uis.no innan **23. mai 2013**

Spørsmål: Sekretariatsleiar magne.rogne@uis.no, tlf. 51833406

Les meir om Følgjegruppa her: <http://ffl.uis.no>

Vedlegg III-b Innsamling av data til fagprosjekta

Lærerutdanningsfagene – komparative studier av innhold og vektlegging innen og på tvers av institusjoner.

Følgegruppen for lærerutdanningsreformen skal gjøre en undersøkelse av lærerutdanningsfag i grunnskolelærerutdanningene. Formålet med prosjektene er å undersøke innholdet og vektleggingen i ulike fag, og hvert fag skal representeres av fem institusjoner.

XXX er trukket ut til å sende inn informasjon om fagene Engelsk (for GLU 1-7) og Engelsk (for GLU 5-10).

Vi ber dere derfor vennligst sende inn materiale spesifisert nedenfor for **Engelsk 1 og 2 (60 stp, ev. 30 stp)** for GLU 1-7 og for GLU 5-10. Det innsendte materialet skal være fra samme studieår, og da fra det året hvor dette faget ble tilbudt sist (for eksempel fra 2012-2013 dersom dette var et tilbud det året). Vi håper på forståelse for at det er viktig å få så mye innsikt i fagets innhold som mulig, og ber derfor om at dere sender oss følgende:

- **Programplan med beskrivelse av emnet, læringsutbytteformuleringer, med mer.**
- **Semesterplaner (som viser forelesningsoversikt)**
- **Pensumlister og evt. innhold i kompendier som blir brukt**
- **Arbeidskrav (selv ordlyden i arbeidskrav som studentene gjennomførte). Vi er interessert i å vite om arbeidskrav ble gjennomført i løpet av praksisopplæring eller på campus, og ville sette stor pris på om det var mulig å spesifisere dette.**
- **En beskrivelse av vurderingsordninger som ble brukt. Dersom studentene må gjennomføre midtveisprøver eller lignende, vil vi gjerne ha tilsendt disse.**
- **Eksamensoppgavetekster som ble gitt i det studieåret / for de emnene. Vi håper det også vil være mulig å sende inn slike oppgavetekster dersom muntlig eksamen ble benyttet.**

Alle dokumenter må være digitale, og institusjonens navn bør komme tydelig frem i dokumentet eller i filnavn.

Frist for innsending av materialene er satt til 20. juni 2013. Vi håper dette lar seg gjøre. Send inn dokumentene til undertegnede.

På forhånd tusen takk for hjelpen!

Ved spørsmål vennligst ta kontakt med Magne Rogne på e-post magne.rogne@uis.no eller på tlf. 51 83 34 06.

Med vennlig hilsen Audny Molnes (kontaktinfo)

Vedlegg III-c Bestillingar til institusjonane: Leiing og oppfølging av reforma

Leiing og oppfølging av reforma

Følgjegruppa vil gjerne undersøkje korleis ansvarleg dekan for grunnskulelærerutdanningane har følgd opp reforma på nokre sentrale punkt (skriv gjerne svara inn i skjemaet – utvid dersom de treng meir plass):

1. Struktur

1.1 Arbeidsdeling innafor SAK-regionen

Viktige målsetjingar med SAK-regionane er å oppnå robuste fagmiljø og å sikre at ein utdannar grunnskulelærarar i alle fag på begge variantar (1-7, 5-10) innan ein region. Dei førre rapportane til Følgjegruppa har vist at det har vore lite arbeidsdeling, og vi vil no finne ut meir om dette.

A. Program: Gi ei kort skisse av eventuelt samarbeid/arbeidsdeling av program (1-7/5-10, faginnretning) som dykkar institusjon er involvert i innanfor regionen:

B. Arbeidsdeling knytt til fag innanfor regionen

Fag ved eigen institusjon som andre institusjonar i SAK-regionen ikkje tilbyr

Fag	Inst. som ikkje har tilbodet	Forklar kort korleis det blir informert om arbeidsdelinga/tilbodet til studentar

Fag som ikkje blir tilbydd ved eigen institusjon

Fag	Institusjon/ar som tilbyr faget	Forklar kort korleis det blir informert om arbeidsdelinga/tilbodet til studentar

1.2 Differensiering mellom GLU 1-7 og GLU 5-10

Ei målsetting med reforma er at utdanningane skal vere klart differensierte. KD spesifiserte i brev til institusjonane, datert 2.3.2011, at «Eventuell felles undervisning mellom de to spesialiseringene kan bare skje på faglig grunnlag og bør begrenses til enkelte emner som retter seg mot trinn 5-7.»

Oppgi prosentdelen av undervisninga på 1-7 og 5-10 som har fellesundervisning for kvart fag:

	Ingen fellesund.	Inntil 20%	Inntil 40%	Inntil 60%	Inntil 80%	Full fellesund.
Norsk						
Matematikk						
Engelsk						
Samfunnsfag						
RLE						
Kroppsøving						
Kunst & handverk						
PEL						
Naturfag						
Mat og helse						
Framandspråk						
Musikk						

For dei som har fellesundervisning: Prioriter grunngevingar for fellesundervisning (nr 1 = viktigaste grunn, 2= nest viktigast) eller sett kryss i den boksen som best angir grunn til at de har valt å ha studentane saman.

	Faglege grunnar (innhaldet i studiet)	Talet på studentar	Talet på lærarar	Infrastruktur (rom tilgjengelege)	Anna (skriv inn)
Norsk					
Matematikk					
Engelsk					
Samfunnsfag					
RLE					
Kroppsøving					
Kunst & handverk					
PEL					
Naturfag					
Mat og helse					
Framandspråk					
Musikk					

Kva er erfaringane til institusjonen etter tre år med differensierte grunnskulelærerutdanningar?

2. Innhald

- a. Kva har leiinga ved institusjonen konkret gjort for å sikre tverrgåande perspektiv og læringsutbyte frå føreskrifta på programnivå?
  - Fleirkultur:
  - Samisk:
  - Nynorsk (særleg for 5-10 studentar utan norsk i fagkrinsen):

- b. Skisser vidare kva system institusjonen har for å sikre desse perspektiva uavhengig av kva fag studentane vel og kva år dei tek faga (kven har ansvar for kva, kor og korleis?):

3. Økonomi

KD har gitt ei kategoriheving til grunnskulelærerutdanningane for å finansiere reforma.

- a. Har desse ekstra midlane fullt ut blitt nytta til grunnskulelærerprogramma ved dykkar institusjon?

- b. Korleis har de nytta og prioritert desse ekstra midlane (skisser punktvis om dei har gått til faglege stillingar, administrative stillingar, praksis, forskning, kompetanseutvikling osv.)?

Vedlegg III-d Prosjekt: bacheloroppgaver

I forbindelse med arbeidet med Følgegruppens fjerde rapport til Kunnskapsdepartementet, vil vi be dere samle inn informasjon om GLU-studentenes bachelor-oppgaver fra våren 2013:

a) Følgegruppen ønsker en oversikt over *alle* innleverte bacheloroppgaver fra våren 2013, for begge studieprogram. Dere bes derfor om å fylle inn informasjon om oppgavene i vedlagte skjema (I og II), og utvide skjemaene ved behov. Vennligst kopier og lagre med institusjonens navn før dere sender skjemaet tilbake. Informasjonen vil bli brukt til å lage en oversikt over tema studentene velger og hvilke fag som er representert i oppgavene.

b) I tillegg ber vi dere sende inn:

- Retningslinjer for bachelor-oppgavene.
- Kriterier for vurdering av oppgavene.

Husk å merke dokumentene med institusjonens navn dersom det ikke kommer frem på andre måter.

c) En studie av bacheloroppgaver. Vi ber også om å få tilsendt et tilfeldig utvalg av bachelor-oppgaver fra begge programmene som det vil være mulig å analysere nærmere (i digital versjon). Vi behøver da oppgavene til 10 % av studentene i hvert studieprogram, tilfeldig trukket.

Tilfeldig trekning gjennomføres etter denne metoden:

- Trekk hver 5 studentoppgave i en alfabetisk oversikt over studentenes etternavn til dere har nådd 10 % av alle studentene som har levert bacheloroppgaver, både for GLU 1-7 og GLU 5-10.
- Dersom institusjonen kun har ett av studieprogrammene (f.eks. SH og HiF) ønsker vi 10 % av oppgavene fra dette.
- *Eksempel:* Dersom det er 10 studenter eller mindre ved institusjonen, ber vi dere sende inn 1 oppgave, altså oppgaven til student nr. 5. Er det 100 studenter, send inn oppgavene til student nr. 5, 10, 15, 20 etc. til antallet 10 er nådd.

Vi ber vennligst om at dere sender oversikten, samt bacheloroppgavene til magne.rogne@uis.no innen 15. august 2013.

Ta kontakt dersom noe er uklart.
På forhånd tusen takk for hjelpen!

Ha en riktig god sommer.

Mvh
Sekretariatet til Følgegruppen for lærerutdanningsreformen.

GLU 1-7: Oversikt over oppgavetitler og fag på Bacheloroppgaver, våren 2013

Institusjonsnavn:	Fag som er sentrale for oppgavene		
Tittel på oppgaver	Fag 1	Fag 2	Hovedveileder er fra følgende fag:
Skjema II			

GLU 5-10: Oversikt over oppgavetitler og fag på Bacheloroppgaver, våren 2013

Institusjonsnavn:	Fag som er sentrale for oppgavene		
Tittel på oppgaver	Fag 1	Fag 2	Hovedveileder er fra følgende fag: